

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Jana Lagová

CESTOVNÍ RUCH NA SLOVÁCKU
TOURISM IN THE REGION SLOVÁCKO

Diplomová práce

Praha 2008

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Václav Frajer

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně s použitím uvedených zdrojů a pod odborným vedením RNDr. Václava Frajera.

V Praze 21.8.2008

Poděkování

Děkuji RNDr. Václavu Frajerovi za jeho vstřícný přístup a pomoc při zpracování této diplomové práce. Děkuji také mým blízkým za technickou pomoc, trpělivost a cenné připomínky.

OBSAH

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, SCHÉMAT A OBRÁZKŮ	6
SEZNAM PŘÍLOH.....	8
SEZNAM ZKRATEK	9
ABSTRACT.....	10
1. ÚVOD.....	11
1.1 Cíle práce a pracovní otázky	12
2. LITERATURA A ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE.....	13
2.1 Obecná literatura o cestovním ruchu	13
2.2 Literatura ke sledovanému území	17
2.3 Vymezení základních pojmů	19
3. METODIKA.....	27
3.1 Použité ukazatele a metody	27
3.2 Zdroje dat a informací.....	29
3.3 Data získaná terénním šetřením	32
4. VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ.....	34
5. POTENCIÁL PRO CESTOVNÍ RUCH NA SLOVÁCKU	39
5.1 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu	39
5.1.1 Přírodní předpoklady.....	39
5.1.2 Kulturně-historické předpoklady	44
5.1.3 Komplexní zhodnocení lokalizačních předpokladů	50
5.2 Selektivní předpoklady cestovního ruchu	52
5.2.1 Urbanizační faktory	52
5.2.2 Demografické faktory	52
5.2.3 Sociálně-ekonomické faktory	55
5.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu	57
5.3.1 Doprava	57
5.3.2 Ubytovací zařízení	59
5.3.3 Stravovací zařízení.....	61
5.3.4 Doplnková infrastruktura	62

6. SOUČASNÁ PODOBA CESTOVNÍHO RUCHU NA SLOVÁCKU	65
6.1 Jednotlivé formy cestovního ruchu na Slovácku	65
6.1.1 Kulturně-poznávací cestovní ruch	65
6.1.2 Náboženský cestovní ruch.....	66
6.1.3 Vinařský cestovní ruch.....	68
6.1.4 Sportovně-rekreační cestovní ruch	71
6.1.5 Ostatní formy cestovního ruchu	75
6.1.6 Druhé bydlení	77
6.2 Ubytovací zařízení komerčních forem cestovního ruchu	80
6.3 Management cestovního ruchu na Slovácku	85
6.4 Marketing cestovního ruchu na Slovácku.....	87
6.5 Přeshraniční spolupráce	91
7. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	92
7.1 Výsledky dotazníkové šetření mezi starosty obcí.....	92
7.2 Výsledky dotazníkové šetření mezi návštěvníky.....	96
8. MOŽNOSTI DALŠÍHO ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU NA SLOVÁCKU	100
9. ZÁVĚR	108
POUŽITÁ LITERATURA A OSTATNÍ ZDROJE	112
PŘÍLOHY.....	120

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, SCHÉMAT A OBRÁZKŮ

Tabulky

- Tab. 1: Potenciál přírodního subsystému cestovního ruchu
- Tab. 2: Potenciál kulturního subsystému cestovního ruchu
- Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Uherské Hradiště a Hodonín
- Tab. 4: Počet a kapacita ubytovacích zařízení na Slovácku (2005)
- Tab. 5: Hodnocení významu cestovního ruchu pro okresy ZK a JH kraje
- Tab. 6: Síť pohostinských provozoven podle okresů regionu Slovácko v roce 2001
- Tab. 7: Přehled turistických informačních center v regionu Slovácko
- Tab. 8: Návštěvnost vybraných kulturně-historických památek a kulturních zařízení v regionu Slovácko
- Tab. 9: Kalendář nejvýznamnějších náboženských poutí v oblasti Slovácka
- Tab. 10: Základní charakteristiky vinařských podoblastí Moravské vinařské oblasti
- Tab. 11: Návštěvnost Baťova kanálu v letech 1996 - 2007
- Tab. 12: Změny v počtu a struktuře ODB v regionu Slovácko mezi roky 1991 a 2005
- Tab. 13: Hodnocení vybavenosti obcí infrastrukturou cestovního ruchu
- Tab. 14: Hodnocení spolupráce mezi jednotlivými subjekty ve sledované oblasti
- Tab. 15: Hodnocení zájmu turistů o sledovanou oblast
- Tab. 16: Nejčastější cíle turistů v regionu Slovácko během letní sezóny

Grafy

- Graf 1: Věkové složení obyvatelstva v regionu Slovácko v letech 1980, 1991 a 2001
- Graf 2: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Slovácka a ČR v roce 2001
- Graf 3: Vývoj sektorové zaměstnanosti na Slovácku
- Graf 4: Struktura hromadných ubytovacích zařízení v regionu Slovácko a v Česku
- Graf 5: Struktura návštěvníků dle délky pobytu
- Graf 6: Struktura návštěvníků dle věkových kategorií
- Graf 7: Struktura návštěvníků dle způsobu dopravy
- Graf 8: Důvody návštěvy regionu Slovácko (2006)

Schémata

Schéma 1: Schéma funkčně – chorologického členění předpokladů cestovního ruchu

Schéma 2: Systém rekreačních objektů

Schéma 3: SW analýza

Obrázky

Obr. 1: Mentální mapa Slovácka

Obr. 2: Obce regionu Slovácko vymezeného pro tuto práci

Obr. 3 Přírodní atraktivity na jihovýchodní Moravě

Obr. 4: Přírodní potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Obr. 5: Kulturní potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Obr. 6: Celkový potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Obr. 7: Schéma silniční sítě v regionu Slovácko

Obr. 8: Schéma železniční sítě v regionu Slovácko

Obr. 9: Moravské vinařské stezky

Obr. 10: Podíl ODB na úhrnu obytných staveb v obcích regionu Slovácko

Obr. 11: Počet potenciálních rekreantů ODB na 100 trvale bydlících obyvatel v obcích regionu Slovácko

Obr. 12: Rozložení lůžkové kapacity RUZ v regionu Slovácko v roce 2007

Obr. 13: Počet potenciálních rekreantů RUZ na 100 trvale bydlících obyvatel v obcích regionu Slovácko (2007)

Obr. 14: Počet potenciálních rekreantů RUZ na 1 km² v obcích regionu Slovácko (2007)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Rajonizace cestovního ruchu ČSR z roku 1981

Příloha 2: Turistické regiony a turistické oblasti ČR

Příloha 3: Nejznámější akce v regionu Slovácko

Příloha 4: Velikostní struktura obcí regionu Slovácko v r. 2001

Příloha 5: Kategorizace obcí dle významu pro vinařskou turistiku

Příloha 6: Počet potenciálních rekreantů v RO na 100 obyvatel v obcích regionu Slovácko

Příloha 7: Počet potenciálních rekreantů v RO na 1 km² v obcích regionu Slovácko (rekreační zatíženost)

Příloha 8: Struktura lůžkové kapacity RO v obcích regionu Slovácko

Příloha 9: Dotazník pro starosty obcí v regionu Slovácko

Příloha 10: Dotazník pro návštěvníky regionu Slovácko

Příloha 11: Fotografie

SEZNAM ZKRATEK

CCRJM	Centrála cestovního ruchu - Jižní Morava
CCRVM	Centrála cestovního ruchu Východní Moravy
CR	Cestovní ruch
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
CHKO	Chráněná krajinná oblast
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
EU	Evropská unie
EUPO	Euroregion Pomoraví-Zahorie-Weinviertel
ERBBK	Euroregion Bílé-Biele Karpaty
JHK	Jihomoravský kraj
ODB	Objekt druhého bydlení
OIR	Objekt individuální rekreace
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
PřF UK	Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
PP	Přírodní park
RO	Rekreační objekty
RUZ	Rekreační ubytovací zařízení
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SR	Slovenská republika
TIC	Turistické informační centrum
ZK	Zlínský kraj

ABSTRACT

The aim of this thesis is to give a self-contained picture of the situation of tourism in the region Slovácko and outline the possibilities of its next development.

In the first part of the thesis is performed the analysis of localizable, selective and realized preconditions which express in total general potential of interested area for tourism. In the next part are evaluated constituent forms of tourism which are exercised in the given region. Also, quantitative analysis of tourism is executed and assessment of its institutional background as well. The third part of the thesis includes the results of surveys via questionnaire. These surveys were accomplished among mayors of municipalities and visitors of this region. These results were used in the last part, in which was performed analysis of strengths and weaknesses of the region from the tourism's point of view and on the basis of this analysis were proposed the possibilities of its next development.

1. ÚVOD

Cestovní ruch se stal v současné době neodmyslitelnou součástí životního stylu a potřeb lidí. Zároveň patří mezi přední ekonomické aktivity většiny hospodářsky vyspělých zemí světa a jeho vliv se projevuje ve všech makroekonomických vztazích. Podle zpráv Světové organizace cestovního ruchu (WTO) a Světové rady cestování a cestovního ruchu (WTTC) dosahují výkony v tomto odvětví, měřené jak naturálními, tak i hodnotovými ukazateli, stálou dynamiku růstu. Podíl cestovního ruchu na tvorbě celosvětového hrubého domácího produktu (HDP) se v současné době odhaduje na 11 %, v zemích Evropské unie na více jak 13 %. Mimořádnou úlohu hraje cestovní ruch i při vytváření pracovních příležitostí, v r. 2006 zaměstnával přibližně 11 % ekonomicky aktivního obyvatelstva (Indrová a kol. 2007).

Také v Česku patří cestovní ruch mezi důležitá odvětví národní ekonomiky, přičemž jeho význam vzrostl zejména po roce 1989. Uvolnění hranic, svoboda podnikání a zpřístupnění devizového trhu se staly multiplikátorem rychlých změn na dosud přísně regulovaném trhu cestovního ruchu, které se projevíly jednak v prudkém nárůstu výjezdového cestovního ruchu českých občanů (mezi lety 1988 a 1991 až o 442 %) a jednak ve zvýšení poptávky zahraničních turistů o novou turistickou destinaci (www.cot.cz). Po roce 1989 se tak Česká republika stala vyhledávaným cílem turistů z celého světa – bylo to něco nového, doposud neobjeveného a zároveň levného. Tento trend se však již pozastavil a ČR se stala běžnou turistickou destinací, která již nemůže čerpat z této specifické konkurenční výhody. Přesto je však stále příjezdovou zemí cestovního ruchu, což znamená, že příjezdy vysoce převyšují výjezdy českých občanů (Ryglová 2007). Důkazem toho je i kladné devizové saldo 60,3 mld. Kč (v r. 2007), které přispívá k vylepšení platební bilance státu (www.mmr.cz). Významnou roli hraje cestovní ruch podobně jako v jiných zemích také při rozvoji národního hospodářství, při zvyšování zaměstnanosti a v neposlední řadě při tvorbě investičních příležitostí v regionech. Zejména díky tomuto ekonomickému přínosu je cestovní ruch nazýván odvětvím budoucnosti.

1.1 Cíle práce a pracovní otázky

Cílem této diplomové práce je podat ucelený obraz o stavu cestovního ruchu v oblasti Slovácka a nastínit možnosti jeho dalšího rozvoje. Tento obecný cíl práce lze rozpracovat do jednotlivých dílčích cílů, kterým odpovídá i struktura práce:

- 1) podat přehled různých územních vymezení Slovácka a definovat oblast pro analýzu cestovního ruchu
- 2) analyzovat potenciál pro cestovní ruch v zájmovém území
- 3) zhodnotit nejvýznamnější formy cestovního ruchu uplatňující se v dané oblasti
- 4) posoudit institucionální zázemí cestovního ruchu včetně přeshraniční spolupráce
- 5) stanovit silné a slabé stránky regionu z pohledu cestovního ruchu a na jejich základě nastínit možnosti dalšího rozvoje cestovního ruchu

Před zpracováním samotné studie byly položeny následující pracovní otázky.

- Jaký je potenciál oblasti pro cestovní ruch a je dostatečně využíván?
- Které formy cestovního ruchu se nejvíce uplatňují a jaká je jejich perspektiva do budoucnosti?
- Jaké je územní rozložení cestovního ruchu?
- Jakou pozici má v oblasti druhé bydlení?
- Projevuje se z hlediska návštěvnosti sezónnost?
- Odkud přijíždí nejvíce návštěvníků a jak dlouhou dobu v regionu stráví?
- Jak jsou koordinovány jednotlivé aktivity v cestovním ruchu?
- Jaké jsou překážky dalšího rozvoje cestovního ruchu?

Tyto otázky určitým způsobem vymezují obsah předkládané práce a jejich zodpovězení je nezbytným předpokladem k dosažení stanovených cílů.

2. LITERATURA A ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

2.1 Obecná literatura o cestovním ruchu

První publikace dotýkající se problematiky cestovního ruchu se objevily v západní Evropě a Severní Americe již ve 30. letech 20. století (Miege 1934, Carlson 1938). V české literatuře se první práce objevují až v 50. letech a jedná se spíše o komplexnější regionální studie, hodnotící kulturní a přírodní podmínky souborněji, nikoliv pouze se zřetelem na rekreační potřeby (Šulcová 2004).

Prvním pokusem o tématickou monografii geografie cestovního ruchu v Československu je kniha slovenského geografa P. Mariota (1983). Autor v ní nastínil teoretické a metodické zásady pro hodnocení předpokladů cestovního ruchu, v čemž lze vidět hlavní přínos této publikace. Komplex předpokladů cestovního ruchu člení z funkčně-chorologického aspektu na 3 základní skupiny – lokalizační, selektivní a realizační předpoklady. Toto členění používá i většina ostatních autorů a je ho využito i v této práci. V knize najdeme také několik definic cestovního ruchu, přičemž nejvíce akceptovanou je dle Mariota formulace C. Kaspara, podle kterého „cestovní ruch nebo turismus představuje komplex vztahů a jevů vznikajících při cestách a pobytu osob, pro které místo jejich pobytu není místem jejich bydliště ani pracoviště“ (Mariot 1983, s. 10). Sám autor vytvořil vlastní definici, která vystihuje geografické aspekty cestovního ruchu. Dle ní je cestovní ruch „společenskou aktivitou, která podmiňuje přemísťování obyvatelstva do částí krajinné sféry, charakterizovaných interakcemi krajinných prvků, schopnými vyvolat dočasnou změnu místa pobytu“ (Mariot 1983, s. 14).

Od P. Mariota pochází i učebnice „Zeměpis cestovního ruchu“ (1992), kterou napsal spolu s V. Müllerovou a která je určena pro střední školy. První část obsahuje základní informace o činitelích rozvoje i rozmístění cestovního ruchu, hodnotí předpoklady pro cestovní ruch na území ČSFR a na podkladě rajonizace charakterizuje naše nejvýznamnější oblasti cestovního ruchu. Druhá část nám podává charakteristiku jednotlivých oblastí cestovního ruchu v Evropě i mimo ni.

Z knih vydaných před rokem 1989 je třeba zmínit ještě učební text autorů R. Wokouna a J. Vystoupila (1987). Je zaměřen především na charakteristiku jednotlivých druhů a forem cestovního ruchu a rekreace, dále na problematiku územní

organizace cestovního ruchu v tehdejší ČSSR, autoři též diskutují jednotlivé přístupy k členění zdrojů a předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu.

Mezi novější publikace, jejichž tvůrci přistupují k problematice cestovního ruchu z geografického hlediska, patří skriptum autorů Štěpánka, Kopačky, Šípa (2001). V teoretické části vymezují dvě základní skupiny potenciálů cestovního ruchu – absorpční a difúzní. Prvně jmenovaný potenciál ovlivňuje návštěvnost místa, druhý naopak motivuje k účasti na cestovním ruchu, který autoři v obecné rovině chápou jako „reálný socioekonomický volný systém, jehož základními stavebními prvky jsou subsystém nabídky, subsystém poptávky, subsystém realizační a vazby mezi nimi představují toky turistů, služeb, informací a finančních prostředků“ (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001, s. 14). Regionální část analyzuje podmínky pro cestovní ruch na jednotlivých světadílech, přičemž více pozornosti je věnováno Evropě a Česku.

Stejnou strukturu, tedy obecnou teoretickou a regionální část, mají i skripta V. Hraly (1994) a S. Mirvalda (1996). Oba autoři velmi podrobně zpracovali regionální část, ovšem na úkor teoretické části, které je věnováno podstatně méně prostoru. V. Hrala jako jeden z mála autorů neopomíná důležitost subjektivních faktorů (rodinné poměry, psychologické faktory atd.) při rozvoji cestovního ruchu.

Spíše z ekonomického hlediska přistupují k cestovnímu ruchu D. Jakubíková, J. Ježek, M. Pavlák (1995), dále M. Čertík a kol. (2001), E. Francová (2003), M. Vaško (2002) a O. Trnková (1995).

Marketingový pohled na faktory ovlivňující rozvoj cestovního ruchu nám podává skriptum „Cestovní ruch“ autorů Jakubíkové, Ježka a Pavláka (1995). Tuto publikaci je třeba ocenit především proto, že se zabývá i statistickými metodami používanými v oblasti cestovního ruchu.

Kniha „Cestovní ruch: vývoj, organizace a řízení“ od M. Čertíka (2001) je zaměřena především na jednotlivé služby a nejvýznamnější formy cestovního ruchu. Najdeme v ní řadu tabulek a praktických příkladů, které dokreslují danou problematiku a umožňují tak i její lepší pochopení. Stejného zaměření je i učební text od E. Francové (2003).

Jiným typem práce je skriptum „Cestovní ruch a regionální rozvoj“ od M. Vaška (2002). Autor se soustřeďuje především na analýzu základních koncepčních materiálů pro rozvoj cestovního ruchu v regionech ČR, mezi které patří Koncepce státní politiky cestovního ruchu a sektorová část Cestovní ruch Národního rozvojového plánu, rozebírá

též jednotlivé programy na podporu cestovního ruchu (Státní program podpory cestovního ruchu, programy Evropské unie apod.).

Vztahy mezi cestovním ruchem a územím řeší ve své publikaci O. Trnková a kol. (1995). Za velmi užitečnou lze považovat kapitolu „Rozvoj cestovního ruchu v území“, v níž se autoři velmi podrobně věnují dopadům rozvoje cestovního ruchu na ekonomiku, sociální oblast, kulturu a životní prostředí určité oblasti.

Z knih, kterých bylo využito v této práci, je třeba zmínit ještě učebnice pro střední školy. Záměrem M. Holečka, P. Mariota a M. Střídý (2001) je, aby jejich publikace mohla sloužit také jako příručka pro průvodce cestovního ruchu, proto velkou část knihy věnují regionálnímu přehledu cestovního ruchu nejen v Česku, Evropě, ale i na všech ostatních kontinentech. V úvodu podávají základní informace z teorie geografie cestovního ruchu. Na rozdíl od většiny ostatních autorů však vymezují druhy cestovního ruchu podle motivace účastníků a jeho formy podle různých kvalitativních charakteristik (např. místa realizace, délky trvání, organizace atd.).

D. Drobná a E. Morávková (2004) se ve své učebnici zaměřují kromě obecné problematiky CR také na techniku služeb CR. Text doplňují o řadu příkladů z praxe a mnoho modelových situací. Tuto publikaci od nakladatelství Fortuna velmi dobře doplňuje další učebnice od téhož nakladatelství autorky Heskové a kol. (2006), která je určena pro výuku na vyšších odborných a vysokých školách.

Ojedinelou publikací v české literatuře je „Výkladový slovník cestovního ruchu“ Páskové, Zelenky (2002). Autoři chápou cestovní ruch jako mezioborový jev a tohoto pojetí využívají při výběru i výkladu jednotlivých pojmů z oboru cestovního ruchu. Tento slovník byl hojně využit při vymezování základní terminologie s níž „operuje“ tato diplomová práce.

Velmi podnětným studijním materiálem jsou knihy věnující se rajonizaci cestovního ruchu. Cílem této tvorby je komplexní zhodnocení předpokladů pro cestovní ruch a rekreaci, tedy přírodních podmínek, dopravní dostupnosti, materiálně technické základny, historických objektů a také negativních jevů, které snižují kvalitu území (např. znečištění ovzduší, vody, devastace krajiny). Má sloužit odborníkům v oboru a pomoci jim při plánování a řízení cestovního ruchu. První rajonizace byla zpracována v roce 1962, území Československa je v ní rozděleno na oblasti vhodné a nevhodné pro CR (na územích vhodných bylo vyčleněno 67 oblastí CR, z toho 47 v Česku, zbytek na Slovensku). V roce 1981 byla tato rajonizace aktualizována, její autoři V. Dohnal, O. Kolář, F. Příkryl a J. Říman vychází z původního členění území

ČSSR, jen v některých případech pozměnili kategorizaci nebo hranice již vymezených územních celků.

V r. 2007 vyšla publikace „Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR“, kterou vytvořil kolektiv pracovníků z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity pod vedením J. Vystoupila. V první části se autoři věnují analýze a hodnocení dílčích potenciálů a předpokladů území pro cestovní ruch a rekreaci, v druhé části předkládají vlastní návrh nové turistické rajonizace, jenž „je založena na syntéze geografického a územně-plánovacího přístupu, tj. především na funkčně-prostorové struktuře využití území a klasifikaci její vhodnosti pro pobytový cestovní ruch a rekreaci“ (Atlas cestovního ruchu ČR 2006, s. 92). V třetí části najdeme jednotlivé profily krajů zahrnující obecnou charakteristiku přírodních a kulturně-historických předpokladů a regionalizaci i rajonizaci území. Tato práce vznikla jako jeden z výstupů výzkumného grantu „Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR“, který byl iniciován Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Dalším výstupem tohoto grantu je unikátní atlasová publikace „Atlas cestovního ruchu České republiky“ týchž autorů vydaná v roce 2006. Obsahuje více než 60 tématických mapových listů podávajících ucelený pohled na problematiku cestovního ruchu v ČR.

Problematikou cestovního ruchu v jednotlivých oblastech Česka se zabývá řada diplomových prací. Jednou z nich je studie A. Drahošové (2002), která je zaměřená na oblast Jeseníků a Javornického výběžku. Autorka velmi podrobně analyzuje vývoj, potenciál i jednotlivé formy cestovního ruchu daného regionu a zároveň se zamýšlí nad perspektivami jeho dalšího rozvoje. V podobném duchu je i práce „Cestovní ruch v okrese Znojmo“ D. Goldové (2004) či práce „Trendy rozvoje cestovního ruchu v okrese Náchod“ M. Nasavrecké (2007).

Při psaní této práce bylo využito také poznatků čerpaných ze zahraniční literatury. A. Kowalczyk (2000) ve své knize „Geografia turystyki“ rozebírá metody i techniky používané v geografii cestovního ruchu, velkou část věnuje specifickým formám cestovního ruchu, popisuje též změny v přírodním a společenském prostředí vyvolané cestovním ruchem a neopomíjí ani otázky plánování rozvoje a marketingu cestovního ruchu.

Publikace „A Companion to Tourism“ autorů A. Lewy, C. Halla a A. Williamse (2004) prezentuje výsledky nejnovějších výzkumů v oboru cestovního ruchu. Obsahuje

více než 40 esejí věnujících se různým tématům, např. problematice udržitelného cestovního ruchu, roli turismu v globalizaci aj.

S. Horner a J. Swarbrooke (2003) se ve své knize „Marketing Tourism, Hospitality and Leisure in Europe“, která vyšla rovněž v českém překladu, zabývají marketingem aplikovaným na jednotlivé segmenty cestovního ruchu (ubytování, stravování, cestovní kanceláře, služby volného času apod.). Všechny otázky řeší z evropského pohledu, přičemž neopomínají ani propojení s ostatním světem.

2.2 Literatura ke sledovanému území

Většina regionálně orientované literatury je zaměřena buď tématicky nebo pouze na určitou část sledované oblasti. Výjimku tvoří snad jen publikace „Slovácko: geografie místního regionu pro základní školy“ od J. Vencálka a kol. z roku 1999. Autoři vycházejí z myšlenky, že žáci by měli nejvíce vědět o krajině, v níž žijí. Díky tomu je pojetí knihy poměrně komplexní. Věnuje se přírodním i sociálně-ekonomickým složkám krajiny a její součástí jsou také kapitoly zabývající se cestovním ruchem a druhým bydlením.

Od J. Vencálka pochází i další publikace „Zlínský kraj – Genius loci“ z roku 2004. Přínosem knihy je velké množství regionálních informací, které jsou podány velmi poutavě, dá se říci, že takřka beletristickým způsobem. Autor se snaží postihnout genia loci jednotlivých územních celků Zlínského kraje, přičemž při jejich vymezování vychází z členění krajů na obce s rozšířenou působností. Genius loci v jeho pojetí zahrnuje krajinné přírodní prvky, objekty vzniklé při ekonomické činnosti a také hmotné i nehmotné kulturní projevy vycházející z daného prostředí a vlivů v něm historicky se střídajících generací.

Zlínskému kraji je věnována také kniha P. Mackovčina, M. Jatiové a kol. (2002) „Zlínsko - Chráněná území ČR II“. Jejím obsahem je charakteristika přírodních složek všech chráněných území tohoto kraje.

Východní část Slovácka, představována územím Bílých Karpat, je detailně analyzována v publikaci autorů P. Kuči, J. Májského, F. Kopečka a I. Jongepierové (1992) „Chráněná krajinná oblast Biele – Bílé Karpaty“. Této oblasti je věnována také diplomová práce „Problematika rozvoje cestovního ruchu v CHKO Bílé Karpaty“ K. Neveselé (2006). Jejím hlavním přínosem je identifikace faktorů, které brání dalšímu

rozvoji cestovního ruchu v dané oblasti a také návrh řešení stávající situace. Z pohledu perifernosti se územím Bílých Karpat zabývá ve své práci J. Stockmann (2003).

Celé oblasti Slovácka je věnován stejnojmenný společenskovední sborník vycházející od roku 1959. Jeho příspěvky jsou tématicky zaměřeny na etnografii, archeologii, historii a dějiny umění. Pro tuto práci byly využity údaje z ročníků 1999 a 2005.

Významným zdrojem informací jsou různé programy a strategie rozvoje. Ke sledované oblasti se vztahuje Strategie rozvoje šetrného cestovního ruchu regionu Slovácko (2002), Akční plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Slovácko (2007), Program rozvoje cestovního ruchu ve Zlínském kraji (2003) a jeho aktualizovaná podoba z roku 2007, Strategie rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje (2002) a nová verze Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2007 – 2013. Všechny tyto dokumenty obsahují nejen podrobné analýzy území z hlediska možností pro rozvoj CR, ale definují také vize, cíle a strategické opatření pro jeho rozvoj.

Zdrojem informací pro tuto práci byli také turističtí průvodci, kde lze nalézt řadu údajů o kulturních i přírodních atraktivitách území, o možnostech ubytování a stravování, informace z historie aj. Využito bylo průvodců autorů Davida, Dobrovolné, Soukupa (2005, 2006) a Podhorského (2006). Informace podobného rázu, jaké najdeme v průvodcích, poskytují také propagační materiály. Těch bylo k regionu Slovácko vydáno velké množství. V této práci bylo využito materiálů vydaných Zlínským krajem (Ve víru barev a chutí, Slovácko, Přehled turistických aktivit a atraktivit, Akce 2008, Léto plné rozmanitosti, Lyžování pro každého), Jihomoravským krajem (Jižní Morava – relaxační, Cykloturistika jižní Moravy) a Národním vinařským centrem (Krajem vína – průvodce po vinařstvích a vinných sklepech na jižní Moravě, Krajem vína – to nejlepší z vinařské turistiky na jižní Moravě).

K regionální literatuře lze zařadit i články z místních či celostátních periodik dotýkajících se sledovaného území. Z mnohých jmenujme alespoň některé: „Turisté mají o Slovácko zájem“ (MF Dnes 2004), „Region Slovácko: Spolupráce se musí zlepšit“ (Slovácké noviny 2004), „Zájem o Slovácko mají také Slováci a Němci“ (Slovácké noviny 2006), „Slovácko láká turisty na tradiční jistoty“ (Právo 2006) a mnohé další.

2.3 Vymezení základních pojmů

Tato kapitola je věnována definování základních pojmů, které jsou v práci použity.

Pro vymezení pojmu cestovní ruch existuje v literatuře řada definic. K často uváděným patří definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO), dle níž lze cestovní ruch charakterizovat jako „činnosti lidí, spočívající v cestování a pobytu v místech mimo místa jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely“ (Čertík a kol. 2001, s. 15). Pásková, Zelenka (2002, s. 45) definují cestovní ruch jako „komplexní společenský jev chápaný jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity“. Tuto definici, ač působí poměrně složitě, lze považovat za nejvýstižnější, jelikož zdůrazňuje také provázanost cestovního ruchu s ekonomikou daného místa a neopomíjí ani vliv návštěvníků na prostředí a rezidenty.

Cestovní ruch se obvykle člení na **druhy** a **formy**. Většina autorů rozlišuje formy CR na základě motivace návštěvníků a druhy CR podle jeho různých kvalitativních charakteristik (např. délka trvání, místo realizace, způsob organizace aj). K tomuto dělení se přiklání i tato práce. Někteří (Holeček, Mariot, Střída 2001, Hesková 2006, Foret, Foretová 2001) však k této problematice přistupují přesně naopak, tedy druhy CR člení na základě motivace a formy CR na základě jeho kvalitativních charakteristik. Pro následující klasifikaci bylo využito publikací Štěpánka, Kopačky a Šípa (2001), Čertíka a kol. (2001) a Wokouna, Vystoupila (1987). Tito autoři člení **druhy CR** podle následujících kritérií:

- místo realizace cestovního ruchu
- vztah k platební bilanci státu
- délka trvání
- způsob zabezpečení jeho průběhu
- forma úhrady nákladů na účasti
- rozložení cestovního ruchu během roku

1. Podle místa realizace cestovního ruchu rozlišujeme:

- a) domácí cestovní ruch* – zahrnuje všechny aktivity účastníků CR na vlastním státním území.
- b) zahraniční cestovní ruch* – zahrnuje aktivity spojené s příjezdy občanů ze zahraničí do dané země nebo občanů danou zemí projíždějících a aktivity spojené s výjezdy občanů dané země do zahraničí.
- c) vnitřní cestovní ruch* – tento termín se používá pro souborné označení domácího a aktivního zahraničního CR.
- d) národní cestovní ruch* – zahrnuje domácí a pasivní zahraniční CR.

2. Podle vztahu k platební bilanci státu rozlišujeme:

- a) příjezdový cestovní ruch (aktivní zahraniční CR)* – zahrnuje všechny účastníky CR s cizí státní příslušností, kteří překročí hranice sledovaného státu; z pohledu platební bilance daného státu znamená přínos, proto se též nazývá aktivní zahraniční CR.
- b) výjezdový cestovní ruch (pasivní zahraniční CR)* – zahrnuje všechny výjezdy účastníků CR ze sledované země; na platební bilanci daného státu působí pasivně, proto se též nazývá pasivní zahraniční CR.
- c) tranzitní cestovní ruch* – rozumíme jím aktivity spojené s tranzitem zahraničních osob přes danou zemi, z pohledu platební bilance znamená přínos, proto se zařazuje do aktivního CR.

3. Podle délky trvání rozlišujeme:

- a) krátkodobý cestovní ruch* – trvá maximálně 3 dny, člení se na výletní (1 den) a víkendový (2-3 dny).
- b) dlouhodobý cestovní ruch* – rozumíme jím pobyty delší než 3 dny.

4. Podle způsobu zabezpečení jeho průběhu rozlišujeme:

- a) organizovaný cestovní ruch* – účast je zajišťována prostřednictvím cestovní kanceláře nebo jiného zprostředkovatele, účastníci jsou vázáni předem stanoveným programem.
- b) neorganizovaný cestovní ruch* – účast se zajišťuje sám účastník, není ničím omezen při volbě místa, trasy i služeb.

5. Podle formy úhrady nákladů na účasti rozlišujeme:

- a) *volný cestovní ruch (komerční)* – účastník si hradí náklady sám, účast není ničím podmíněna.
- b) *vázaný cestovní ruch (nekomerční)* – účastník si hradí pouze část nákladů, zbývající část hradí např. zdravotní pojišťovna nebo zaměstnavatel, přičemž účastník musí splňovat určité podmínky (např. zaměstnanec podniku, členství v odborech, lázeňská léčba).

6. Podle rozložení během roku rozlišujeme:

- a) *celoroční*
- b) *sezónní (letní, zimní)*

Formy CR rozlišuje většina autorů dle motivace návštěvníků. Mezi základní formy CR patří *rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-rekreační a lázeňsko-léčebný CR*. Hlavním motivem rekreačního CR je především odpočinek a obnova tělesných i duševních sil člověka. Kulturně – poznávací CR je zaměřen na poznávání kulturně-historických památek (hradů, zámků, lidové architektury), kulturních zařízení (muzeí, galerií) nebo kulturních akcí (festivalů, folklórních akcí). Motivem sportovně – rekreačního CR jsou sportovní aktivity (pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika, zimní turistika). Lázeňsko-léčebný CR zahrnuje rekreační a léčebné pobyty v lázních (Čertík a kol. 2000).

V současné době se na trhu cestovního ruchu objevují nové specifické formy. Jsou odvozeny od konkrétní činnosti, která je příčinou, proč se člověk rozhodne cestovat. Patří mezi ně:

- 1) *kongresový CR* – jeho účastníci jsou motivováni setkáváním s odborníky a odborným programem na kongresech, sympóziích, konferencích, seminářích, přednáškách, apod. (Pásková, Zelenka 2002).
- 2) *incentivní CR* – je založen na pobídkovém principu nebo na principu za odměnu, např. nabídka levného jednodenního zájezdu s obědem spojeného s předváděním a prodejem drahých výrobků, akce uspořádaná firmou pro své obchodní partnery nebo přímo zaměstnance, atd. (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001).
- 3) *venkovský (rurální) CR* – zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem lidí ve venkovském prostředí (např. pěší turistika, pozorování přírody, výjízdky na kole nebo na koni). Může mít různé další formy jako např. *agroturismus*,

při kterém účastníci pobývají na venkově na rodinných farmách, poznávají tamní způsob života v kontaktu s přírodou, náplní pobytu bývá i přímá účast na zemědělských činnostech. Další formou může být *ekoagroturismus*, při kterém účastníci pobývají na rodinných farmách s alternativním zemědělstvím a konzumují jídla ze zdrojů zde vypěstovaných a upravovaných. Pro ČR je typickou formou venkovského CR *chataření a chalupaření* (Drobná, Morávková 2004).

4) *ekoturismus* – jeho účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvorů přírody, kulturních památek a akcí, národních parků, souhrnně biosféry a antroposféry tak, aby nebyly cestovním ruchem nadměrně narušovány. Zahrnuje aktivity s relativně malým vlivem na ekosystémy jako např. fotografování, pozorování volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, jízdu na kajaku aj. (Pásková, Zelenka 2002).

5) *vinařský CR* – jeho účastníci jsou motivováni poznáváním způsobu pěstování vína v tradičních vinařských oblastech, ochutnávkami vín, poznáním a procítěním atmosféry vinných sklípků (Pásková, Zelenka 2002).

6) *náboženský CR* – též *religiózní CR*. V užším smyslu jde o cestování, jehož hlavním důvodem jsou náboženské obřady a poutě. V širším smyslu jsou jeho účastníci motivováni návštěvami a prohlídkami náboženských památek (Pásková, Zelenka 2002).

7) *folklórní CR* – zahrnuje cesty po folklórních představeních a festivalech a též zájezdy za místním folklórem (Pásková, Zelenka 2002).

8) *pseudo-cestovní ruch* – jedná se o cestování motivované sociálně patologickými jevy nebo spekulací, patří sem nákupní CR, sexuální CR, pašerácký CR aj. (Pásková, Zelenka 2002).

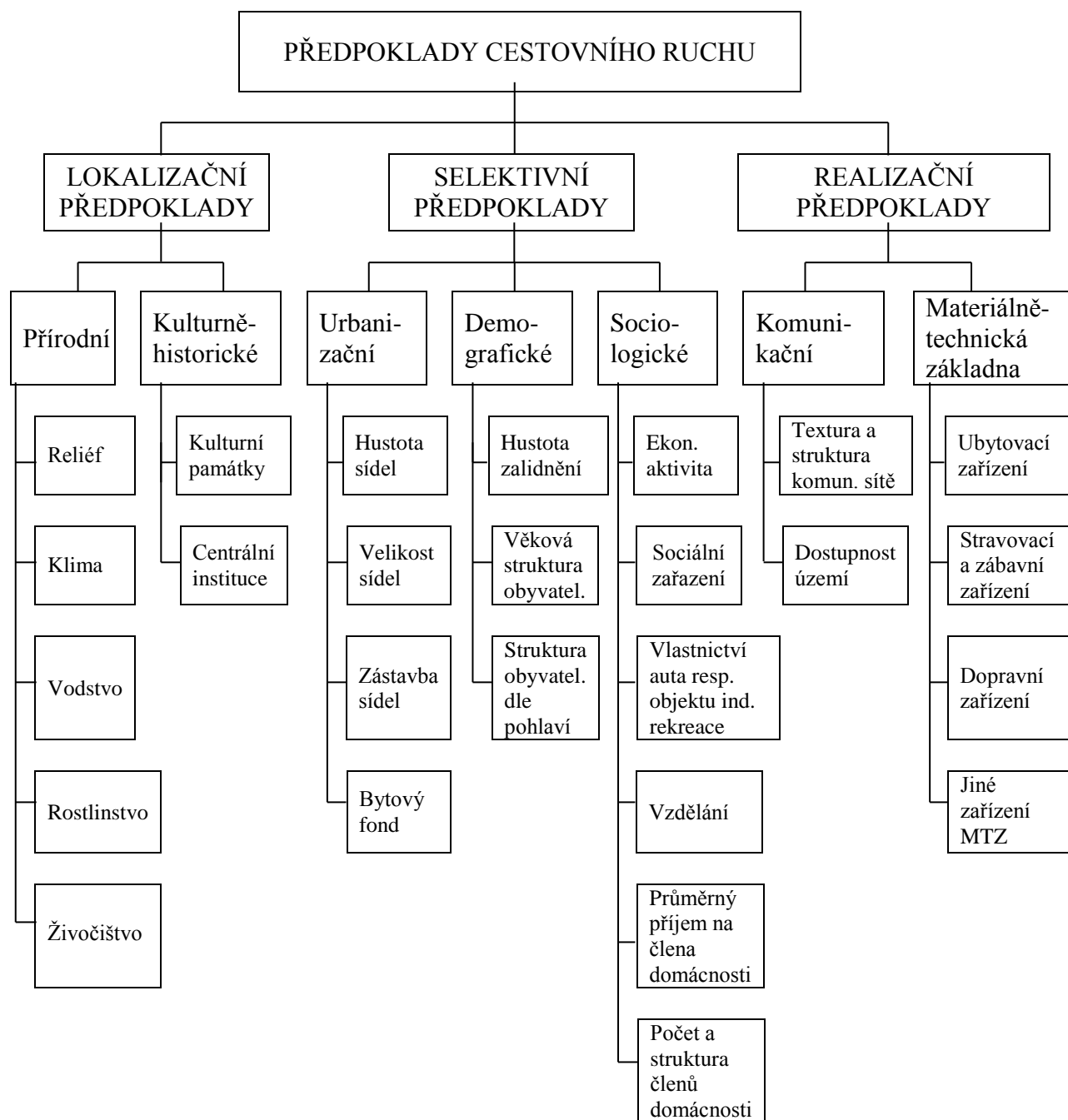
V souvislosti s negativními dopady cestovního ruchu zejména do oblasti životního prostředí se v posledních letech stále častěji mluví o tzv. **udržitelném nebo též ekologicky šetrném cestovním ruchu**. Lze ho definovat jako „cestovní ruch, který dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí“ (Pásková, Zelenka 2002, s. 302). Patří mezi něj především agroturistika, ekoagroturistika a ekoturistika.

Jedním z cílů této práce je analýza potenciálu pro cestovní ruch ve sledované oblasti. Podle Páskové a Zelenky (2002, s. 221) představuje **potenciál cestovního ruchu** „souhrnnou hodnotu všech předpokladů CR oceněných na základě bodovací škály, sníženou o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje CR – zejména o špatný stav složek životního prostředí“. **Předpoklady cestovního ruchu** lze charakterizovat

jako „souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu“ (Pásková, Zelenka 2002, s. 231). Přístupů k dělení a hodnocení předpokladů cestovního ruchu je několik. Geograficky orientovaný pohled na předpoklady CR nám podává H. Poser, který rozlišuje 3 skupiny činitelů ovlivňující cestovní ruch a to základní, podporující a brzdící. Někteří autoři využívají při dělení a hodnocení předpokladů CR genetický aspekt. Na jeho základě seskupují jednotlivé komponenty komplexu předpokladů do třech skupin – přírodní, kulturněhistorické a společenské předpoklady. V literatuře se však nejčastěji používá funkčně-chorologické členění P. Mariota (viz schéma 1). Předpoklady pro cestovní ruch rozděluje do tří skupin – na lokalizační, selektivní a realizační. Tohoto členění je využito i v této diplomové práci.

V oblasti managementu a marketingu cestovního ruchu se objevuje termín **turistický produkt**. Rozumí se jím „souhrn veškeré nabídky soukromého či veřejného subjektu podnikajícího v cestovním ruchu nebo cestovní ruch koordinujícího. Může dosahovat různé úrovně komplexnosti, od poskytnutí či zprostředkování jednotlivé služby přes komplex služeb až po destinaci jako ucelenou nabídku atraktivit, služeb a potenciálních zážitků“ (Pásková, Zelenka 2002, s. 225).

Schéma 1: Schéma funkčně – chorologického členění předpokladů cestovního ruchu

Zdroj: upraveno dle Mariot 1983

V práci bude dále použit termín **druhé bydlení**. Lze jej definovat jako „komplex jevů a procesů, spojených s objektem (či částí objektu), který je přechodným místem pobytu vlastníka(ů) či uživatele(ů), využívajícího(ch) tento objekt převážně k rekreačním účelům“ (Vágner, Fialová a kol. 2004). Druhé bydlení bývá zařazováno jako podtyp venkovského cestovního ruchu. Jde většinou o krátkodobý domácí cestovní ruch, sezónnost je určena především přírodními podmínkami konkrétního rekreačního prostředí (Fialová 2000).

V souvislosti s druhým bydlením je třeba vysvětlit pojmy objekt druhého bydlení (ODB), objekt individuální rekreace (OIR) a rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu.

Termínem **objekty druhého bydlení** označujeme souhrnně objekty individuální rekreace, chalupy nevyčleněné z bytového fondu a ostatní (zahradní domky a altány pod 16 m², neevidované objekty, atd.) (Drahošová 2002).

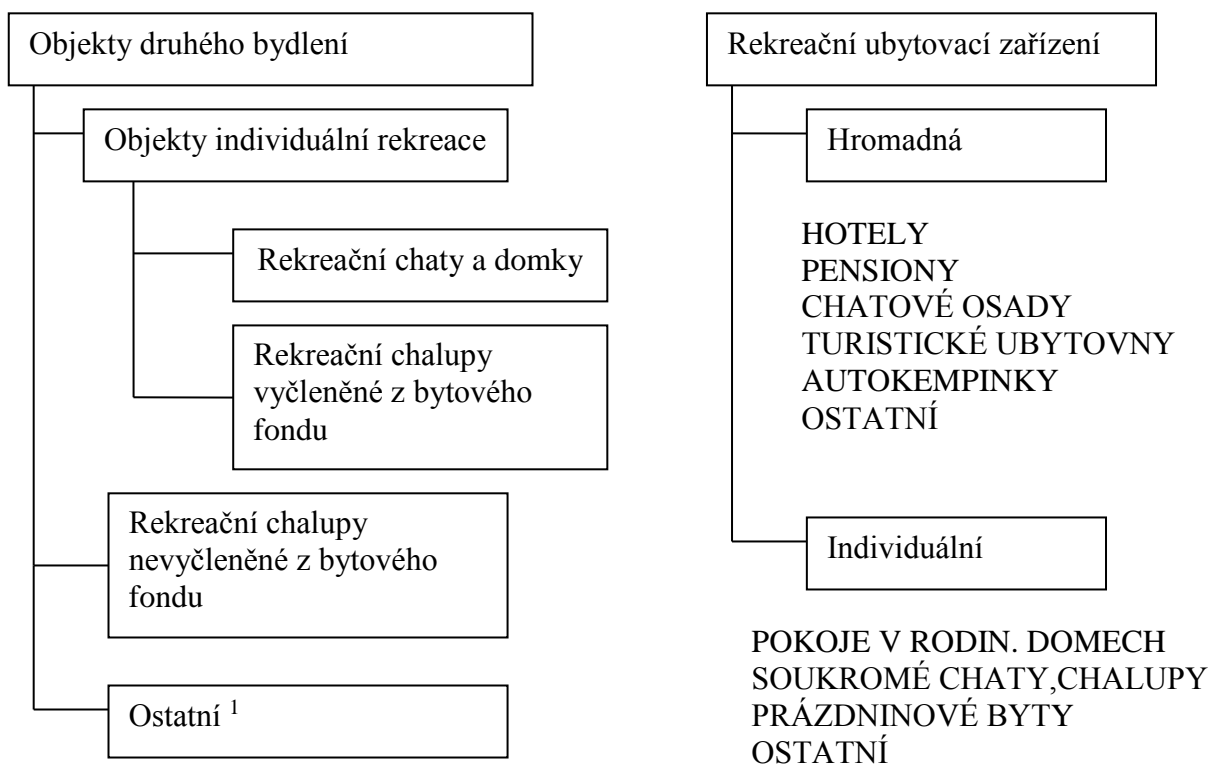
Objekty individuální rekreace jsou „specifickým druhem ubytovacích zařízení sloužících k rekreačním účelům. Je pro ně charakteristická poměrně nízká ubytovací kapacita s omezeným okruhem uživatelů, jejich různorodost, často vysoká koncentrace na malém území“ (Mariot 1986, cit. v Vágner 1994, s. 20). Patří k nim jednak objekty k rekreaci postavené (chaty, rekreační domky) a dále objekty dříve sloužící k trvalému bydlení, u nichž byla provedena změna účelu užívání a byly vyčleněny z bytového fondu (rekreační chalupy vyčleněné z bytového fondu).

Chalupy nevyčleněné z bytového fondu jsou objekty, u nichž není žádná osoba přihlášená k trvalému pobytu, jako důvod neobydlenosti bylo uvedeno „slouží k rekreaci“ a nebyly dosud vyčleněny z bytového fondu. Jedná se převážně o dřívější zemědělské usedlosti a rodinné domky se starším datem výstavby (Bičík a kol. 2001).

V souvislosti s komerčními formami cestovního ruchu bude používán termín **rekreační ubytovací zařízení** (RUZ). Jsou to objekty, které slouží hromadnému či individuálnímu ubytování a poskytují služby pro účastníky komerčních forem cestovního ruchu. Kritéria pro jejich členění můžou být dle Drahošové (2002) velikost objektu, kvalita ubytovacích služeb a šíře služeb v objektu poskytovaných (stravování, možnost sportovního a společenského využití aj.)

Objekty druhého bydlení vytvářejí společně s rekreačními ubytovacími zařízeními skupinu **rekreačních objektů** (viz schéma 2).

Schéma 2: Systém rekreačních objektů

Zdroj: upraveno dle Drahošové 2002

¹ Zahradní domky a altány pod 16 m², neevidované objekty

3. METODIKA

3.1 Použité ukazatele a metody

Předkládaná práce vychází z metodologických postupů, které byly využity již v dřívějších průzkumech. Metodicky vychází především z diplomových prací zpracovávaných na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK. Konkrétně byly využity zejména práce A. Drahošové (2002), D. Goldové (2004), K. Neveselé (2006), M. Nasavrcké (2007) a E. Tomanové (2007).

Pro hodnocení potenciálu cestovního ruchu existuje široká škála metod, například hodnocení dílčích ukazatelů, hodnocení skupin ukazatelů či hodnocení komplexní (Goldová 20004). Příkladem komplexního hodnocení potenciálu může být studie „Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR“, kterou zpracoval Ústav územního rozvoje na základě zadání z MMR a MŽP v r. 2001. Celkový potenciál je zde hodnocen na úrovni obcí Česka a zahrnuje složky přírodního a kulturního subsystému. Potenciál obou subsystémů byl dále rozdělen a hodnocen podle možnosti provozování různých aktivit (viz tab. 1, 2).

Tab. 1: Potenciál přírodního subsystému cestovního ruchu

přírodní pozoruhodnosti
vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku
vhodnost krajiny pro cykloturistiku
vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty
vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku
vhodnost krajiny pro rekreaci u vody
vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory
vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku
vhodnost krajiny pro vodní turistiku
vhodnost krajiny pro horolezectví
vhodnost krajiny pro závěsné létání
vhodnost krajiny pro sportovní myslivost
vhodnost krajiny pro sportovní rybolov
vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků

Zdroj: upraveno podle Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001

Tab. 2: Potenciál kulturního subsystému cestovního ruchu

kulturně historické památky a soubory
skanzeny a muzea
lázeňská funkce
kongresy a konference
kulturní akce
sportovní akce
církevní akce
veletrhy a tématické akce
místní produkty
příhraniční specifika

Zdroj: upraveno podle Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001

Je zřejmé, že různé dílčí složky potenciálu nemají ve skladbě celkového potenciálu stejný význam (některý aspekt je pro většinu turistů důležitější, jiný méně). Tato skutečnost byla zohledněna váhovým hodnocením pomocí bodové metody. Každé složce a jejím třem stupňům intenzity byly přiřazeny váhové body. Hodnota celkového potenciálu pro každou obec je pak vyjádřena součtem bodů za jednotlivé složky. Na jejím základě jsou obce zařazeny do jedné z celkem šesti základních typů zón potenciálu (zóna bez potenciálu, základního potenciálu, zvýšeného potenciálu, vysokého potenciálu, velmi vysokého potenciálu a výjimečného potenciálu).

Autoři při zpracování studie vycházeli z literatury a dotazníkových šetření na okresních úřadech. To se jeví jako mírně problematické, neboť dle mého názoru, ne všechny okresní úřady znají každou „svou“ obec tak, aby zde mohly kvalifikovaně hodnotit podmínky pro cestovní ruch. Objektivnější by bylo uskutečnit dotazníkové šetření v jednotlivých obcích. I přes další drobné nedostatky, za které lze považovat například nadhodnocení kulturních a historických předpokladů nebo opomenutí ukazatelů turistické infrastruktury, lze práci považovat za velmi přínosnou.

V předkládané práci byly výsledky této studie použity ke komplexnímu zhodnocení lokalizačních předpokladů. Celkový potenciál cestovního ruchu byl vyjádřen pomocí dílčích hodnocení lokalizačních, selektivních a realizačních předpokladů daného území. Využity byly běžné sociálně-geografické ukazatele (např. hustota zalidnění, míra urbanizace, hodnota věkového indexu, podíl ekonomicky aktivních v terciéru aj.) a specifické ukazatele vztahující se k cestovnímu ruchu.

Na základě ukazatele **podíl objektů druhého bydlení (dále jen ODB) na úhrnu obytných staveb** bylo hodnoceno územní rozložení druhého bydlení. Pokud je

tato hodnota vyšší jak 50 %, znamená to, že v dané obci převažuje rekreační funkce nad obytnou.

O struktuře druhého bydlení vypovídá **podíl chalup na celkovém počtu ODB**. Vypočítá se jako podíl součtu vyčleněných i nevyčleněných chalup z bytového fondu ku počtu všech ODB.

Počet potenciálních rekreantů na 100 trvale bydlících obyvatel informuje, v jakém poměru se v době letní sezóny a o víkendech nacházejí uživatelé rekreačních objektů a trvale bydlící obyvatelstvo. Zároveň vypovídá o nárocích na infrastrukturu v rekreační době (Vágner, Fialová a kol. 2004). V rámci kvantitativní analýzy CR ve sledovaném území byl tento ukazatel vypočítán na úrovni obcí zvlášť pro ODB a zvlášť pro rekreační ubytovací zařízení (dále jen RUZ) komerčních forem. Ke zjištění počtu rekreantů v ODB byl použit koeficient $k=5$, což každému objektu přisuzuje 5 potenciálních rekreantů. V dřívějších studiích byla užívána konstanta 4 lůžka na jeden ODB, avšak výzkumy druhého bydlení PřF UK v zázemí Prahy ukázaly, že reálnější odhad je 5 lůžek na jeden objekt (Fialová 2000).

Rekreační zatíženost území je charakterizována jako počet potenciálních rekreantů připadajících na km^2 a je možné ji srovnat s hustotou zalidnění. V této práci byla vypočítána zatíženost RUZ a také zatíženost všemi rekreačními objekty.

Pro vizualizaci a zpracování statistických dat a vypočtených koeficientů bylo použito softwaru ESRI ArcView Gis 3.2. Zdrojem podkladových dat pro tvorbu kartogramů byl soubor Arc ČR 500 z roku 2003.

3.2 Zdroje dat a informací

Data ze statistických zdrojů byla čerpána v několika případech. Pro analýzu selektivních předpokladů cestovního ruchu byla využívána data Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) ze Sčítání lidu, domů a bytů v r. 1980, 1991 a 2001 a dále údaje, jež jsou publikované v rámci časových řad na webových stránkách této instituce (např. míra nezaměstnanosti, počet obyvatel aj.).

Při **hodnocení druhého bydlení** lze použít rovněž data ČSÚ, nejpřístupnější v tištěné formě ve Statistickém lexikonu obcí ČR. Druhým zdrojem dat je Katastr nemovitostí, spadající pod Český úřad zeměměřický a katastrální (dále jen ČÚZK) (Bičík a kol. 2001). Údaje o objektech druhého bydlení (ODB) za rok 1991, které vycházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů v tomto roce, byly zjišťovány ze Statistického

lexikonu obcí ČR 1992. Celkový počet ODB byl vypočten jako součet objektů individuální rekreace (OIR) a chalup nevyčleněných z bytového fondu. Objekty individuální rekreace zahrnují chaty, rekreační domky a rekreační chalupy vyčleněné z bytového fondu. Na základě těchto údajů mohl být vypočten poměr mezi chatami a chalupami (vyčleněnými i nevyčleněnými z bytového fondu). V následujícím Sčítání lidu, domů a bytů v r. 2001 již neprobíhalo tak podrobné šetření o ODB jako v roce 1991, byla zjišťována pouze obydlenost domu či bytu. V případě neobydlenosti objektu se zjišťoval důvod a jednou z nabízených odpovědí bylo „slouží k rekreaci“. Tento údaj tedy koresponduje s údajem chalupy nevyčleněné z bytového fondu z předchozího sčítání.

Pro zjištění celkového počtu ODB pro rok 2005 bylo využito dvou zdrojů, jednak Statistického lexikonu obcí ČR 2005, kde byl zjištěn výše zmiňovaný údaj, a to počet domů neobydlených, sloužících k rekreaci a jednak databáze Katastru nemovitostí ČÚZK pro zjištění počtu staveb pro individuální rekreaci (tento údaj je srovnatelný s údajem objekty pro individuální rekreaci ze Statistického lexikonu obcí 1992). Kombinace těchto dvou zdrojů je ale problematická, jelikož každý z nich pracuje s jinou nejmenší řádovostní jednotkou. Statistický lexikon používá základní sídelní jednotkou (ZSJ), Katastr nemovitostí operuje s katastrálním územím, které je většinou tvořeno několika ZSJ, a ty mohou spadat do různých obcí či částí obcí. Při kombinaci těchto dvou zdrojů je nutné načítat všechny ZSJ v daném katastrálním území (Bičík a kol. 2001). Pro posouzení vývoje počtu ODB a změn v jejich struktuře v letech 1991 a 2005 je možné porovnávat stavby pro individuální rekreaci (ČÚZK 2005) a objekty individuální rekreace (SLDB 2001) a domy neobydlené sloužící k rekreaci (SLDB 2001) a rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu (SLDB 2001), přesto jsou tato srovnání z důvodu rozdílných zdrojů dat rozporuplné.

Pro kvantitativní **analýzu komerčních forem CR** bylo nutné získat údaje o počtu a kapacitě ubytovacích zařízení. To se však ukázalo jako velmi problematické. ČSÚ nejnovější data totiž poskytuje pouze za celé kraje, data na úrovni okresů lze získat jen za starší roky (2001). Aktuální údaje o počtu a kapacitě ubytovacích zařízení v jednotlivých okresech je možné získat z Ročenky cestovního ruchu, ubytování a pohostinství. Pro tuto práci však bylo potřeba zjistit údaje za jednotlivé obce. V Registru hromadných ubytovacích zařízení ČSÚ sice lze najít počet těchto zařízení, ne však již jejich přesnou kapacitu. Ta byla tedy získávána poměrně složitým vyhledáváním na internetu a dotazy u konkrétních ubytovatelů. Z Registru hromadných

ubytovacích zařízení ČSÚ byla vypsána všechna zařízení za jednotlivé obce a s pomocí turistických informačních portálů Zlínského kraje (www.vychodni-morava.cz) a Regionu Slovácko (www.slovacko.cz) byl tento seznam doplněn o chybějící zařízení. Tyto portály pak sloužily také jako výchozí bod k získávání informací o lůžkové kapacitě. U některých ubytovacích zařízení byla tato kapacita uvedena přímo v rámci těchto portálů, případně zde byl uveden odkaz na příslušné zařízení a zde bylo tuto kapacitu možno zjistit. V několika případech však ani na příslušných stránkách ubytovacího zařízení nebylo možno zjistit jeho kapacitu. Pro komplexnost údajů byly proto tyto zařízení kontaktovány telefonicky. Jinak než tímto zdlouhavým způsobem tyto údaje nelze prakticky zjistit.

Významným zdrojem informací byly zpracované **strategie/programy rozvoje cestovního ruchu** vztahující se k danému území, konkrétně Strategie rozvoje šetrného cestovního ruchu regionu Slovácko (2002), jež byla pro účely této práce laskavě zapůjčena Mgr. Hapákem, tajemníkem sdružení Region Slovácko. Dále byl využit Akční plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Slovácko (2007), Program rozvoje cestovního ruchu ve Zlínském kraji (2003), jeho aktualizovaná podoba z roku 2007 a Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2007 – 2013 včetně jeho starší varianty z roku 2002. Tyto dokumenty jsou volně přístupné na webových stránkách příslušných institucí.

Pro hodnocení podmínek a současného stavu cestovního ruchu byly využity také **výsledky terénních dotazníkových šetření**. Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu Region Slovácko uskutečnilo podrobné šetření mezi návštěvníky regionu a odbornou veřejností během roku 2001. V této práci však bylo využito aktuálnějšího šetření, které realizovala agentura CzechTourism během letní sezóny 2006. Jeho výsledky jsou zveřejněny pouze na úrovni turistických regionů. Výsledky za turistické oblasti, přesněji řečeno za oblast Slovácka, byly získány prostřednictvím sdružení Region Slovácko, jehož pracovníci na tomto průzkumu s CzechTourism spolupracovali. Šetření probíhalo na místech soustředěného cestovního ruchu a zvýšeného pohybu návštěvníků (tj. turistické cíle regionu, informační střediska, sportovní centra, místa konání slavností, ubytovací kapacity, nádraží apod.) pokrývajících rovnoměrně celý region. Podmínkou průzkumu bylo oslovit minimálně 500 návštěvníků. Pro zajištění reprezentativnosti by byl sice postačující vzorek 384 respondentů (při intervalu spolehlivosti 0,05 na 95 % hladině významnosti), vzhledem k výběrovým chybám však bylo nutné pracovat s určitou rezervou a velikost výběrového souboru zvýšit. Při

stanovení velikosti souboru vycházel CzechTourism rovněž z dřívějších analýz návštěvníků, které potvrdily, že soubor nad 500 dotazníků již dobře zachycuje hlavní trendy a rozdíly mezi proměnnými (www.czechtourism.cz). Výsledky tohoto průzkumu byly použity k hodnocení spokojenosti návštěvníků s nabízenými službami a dále k popsání struktury návštěvníků dle různých hledisek (délky pobytu, důvodu pobytu, použitého dopravního prostředku aj.).

Z povahy této práce vyplývá také využití podrobných turistických map, propagačních materiálů, turistických průvodců a informací z internetu.

3.3 Data získaná terénním šetřením

V této práci bylo využito nejen sekundárních zdrojů dat (statistická data, výsledky dřívějších výzkumů), ale i primárních dat (údaje získané pro daný výzkum). Ta byla zjišťována formou dotazníkové šetření a dále rozhovory s představiteli regionálních sdružení a některých dalších subjektů působících v cestovním ruchu.

Dotazníkové šetření bylo provedeno se starosty obcí ve sledované oblasti a rovněž mezi návštěvníky této oblasti. Při sestavování dotazníků bylo vycházeno z podobných šetření dané problematiky v jiných oblastech Česka, čímž je umožněno případné srovnání různých lokalit. Předlohou byly práce K. Neveselé (2006), M. Nasavrcké (2007) a O. Vacha (2007). Oba dotazníky obsahují jak uzavřené, tak i otevřené otázky a jsou součástí přílohy 9 a 10.

Hlavním cílem dotazníkového šetření určeného pro starosty obcí bylo zjistit jejich pohled na cestovní ruch v obci, zda mají zájem o jeho rozvoj a co případně v tomto směru podnikají. Neméně důležitým cílem bylo zjistit, jaká je vybavenost obcí turistickou infrastrukturou. Šetření probíhalo v měsíci dubnu 2008 formou e-mailového kontaktu. Jelikož byla předpokládána nízká návratnost dotazníků při použití e-mailu, byli starostové za účelem zvýšení návratnosti nejprve telefonicky kontaktováni a požádáni o spolupráci při tomto šetření. Poté byly dotazníky rozeslány do 160 obcí spadajících do zájmového území. Odpověď přišla od 94 starostů, tj. 59 % návratnost. Přestože jde o subjektivní názory respondentů, mají výsledky výzkumu nepochybně vysokou vypovídací hodnotu, neboť starostové své obce většinou velmi dobře znají.

Cílem druhého dotazníkového šetření, jenž probíhalo mezi návštěvníky oblasti Slovácka, bylo zjistit jejich spokojenost s turistickou nabídkou a zároveň i jejich strukturu dle různých charakteristik, například délky pobytu, věku, bydliště, důvodu

pobytu atd. Průzkum probíhal v období měsíců duben – červen roku 2008 na vytipovaných turisticky atraktivních místech napříč celým regionem. Jednalo se o níže uvedené místa:

- zámek Buchlovice
- bazilika na Velehradě, archeoskanzen Modrá u Velehradu
- centrum Uherského Hradiště a Uherského Brodu
- rozhledna na Velkém Lopeníku a okolí Mikulčina Vrchu v Bílých Karpatech
- cyklostezky Kunovice – Ostrožská Nová Ves, Staré Město – Velehrad
- vinné sklepy v Blatnici pod sv. Antonínkem a Petrově
- zámek v Miloticích
- přístav Baťova kanálu ve Veselí nad Moravou a Starém Městě
- centrum Hodonína
- přehradní nádrž Lučina

Šetření probíhalo metodou osobního dotazování dle předem připraveného dotazníku. Celkem bylo osloveno 130 osob, přičemž jejich výběr byl náhodný. Kvótní výběr podle předem stanovených znaků, který by zaručil reprezentativnost souboru, nelze u průzkumu návštěvníků v terénu uplatnit, jelikož není předem znám ani jejich počet ani struktura.

Mnoho cenných informací bylo získáno rovněž během rozhovorů s představiteli sdružení Region Slovácko, s pracovníky informačních center v Uherském Hradišti, Kyjově a v Hodoníně, s pracovníky Správy CHKO Bílé Karpaty, ve Vzdělávacím a informačním středisku Bílé Karpaty, v informačním centru Baťova kanálu a na odboru kultury a cestovního ruchu Městského úřadu v Uherském Hradišti.

4. VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ

Vymezení regionu Slovácka je prvotním cílem této práce. V literatuře můžeme najít vymezení z pohledu geografického a etnografického. Geografické vymezení uvádí např. Vencálek (1999), podle něhož se slovácký region rozprostírá podél dolního toku řeky Moravy od Napajedelské brány na severu až po soutok s řekou Dyjí na jihu. Severozápadní hranice probíhá podél pohoří Chřibů a Ždánického lesa a pokračuje na západě k soustavě Novomlýnských nádrží. Jižní ohrazení regionu je dáno státní hranicí Česka s Rakouskem, východní hranici tvoří dílčí jednotky Bílých Karpat – Žalostinská vrchovina, Javořická a Lopenická hornatina a Straňanská kotlina. Severovýchodní hranici oblasti nelze podle fyzickogeografických jevů dobře vymežit, popisuje ji jako přechodné pásmo, v němž se mísí kulturní a sociálně-ekonomické vlivy jak z Valašska, tak ze Slovácka.

V etnografické literatuře se setkáme s vymezením Slovácka několika menšími podoblastmi. Langhammerová (2001) popisuje podoblasti Kopanice, Hornácko, Dolňácko a Podluží. Blíže definuje Kopanice jako území na svazích Karpat, v horské krajině na hranicích se Slovenskem. Hornácko vymezuje obcemi Velká nad Veličkou, Hrubá Vrbka, Kuželov, Javorník, Nová Lhota a Lipov. Dolňácko vymezuje městy Kyjovem, Vlčnovem, Uherským Hradištěm, Veselím nad Moravou a Strážnicí, kolem nichž se sdružují okolní obce. Podluží charakterizuje jako rovinu kolem řeky Moravy blízko jejího ústí do Dunaje zahrnující obce kolem Břeclavi.

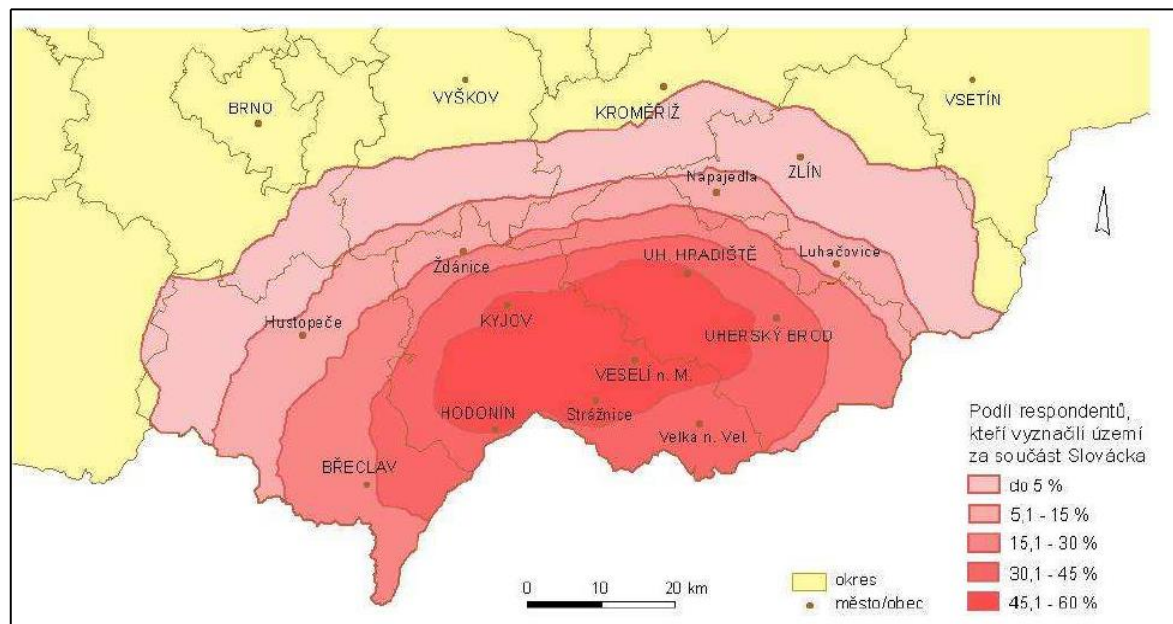
Někteří autoři (Niederle 1923, Plocek 2003) považují za součást Slovácka kromě výše zmiňovaných celků také oblast Luhačovického Zálesí ležící na pomyslné ose mezi městy Luhačovice a Bojkovice a oblast Hanáckého Slovácka při jižních svazích Ždánického lesa.

Vymezení Slovácka lze provést také pomocí mentální mapy¹. Touto problematikou se zabývala L. Sečková (2007), která v rámci své diplomové práce provedla dotazníkové šetření, v němž měli respondenti zakreslit do mapy svoji představu o vymezení území Slovácka.

¹ Mentální mapa je grafickým (kartografickým či schématickým) vyjádřením představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji jeho kvalitě nebo uspořádání (Drbohlav 1991, cit. v Sečková 2007, s. 55).

Průzkum probíhal ve městech Uherské Hradiště, Uherský Brod, Kyjov, Strážnice, Veselí nad Moravou, Hodonín a Břeclav, které autorka považuje za „nesporná“ centra Slovákka. Na základě získaných dat vytvořila mentální mapu Slovákka (obr. 1).

Obr. 1: Mentální mapa Slovákka

Zdroj: převzato z diplomové práce „Slovácko a Moravští Slovinci – pokus o vymezení pojmu“ L. Sečkové (2007, s. 58)

Z výsledné mapy je patrné, že představy obyvatel vybraných měst o vymezení Slovákka jsou poměrně odlišné. Nevyskytuje se v ní ani jedno místo, které by do území Slovákka zahrnulo 100 % respondentů. Maximální množství respondentů, kteří zaznamenali svou prostorovou představu Slovákka do stejného místa, tvoří přibližně 60 %. 5–15% podíl respondentů vymezil oblast Slovákka přibližně tak, jak je vymezována v etnografické literatuře. Zbytek respondentů vymezil území Slovákka rozsáhlejší (méně než 5 %) nebo naopak menší (více než 15 %), než jak jej vnímají etnografové (Sečková 2007).

Jelikož cílem této práce je vymezit oblast pro analýzu cestovního ruchu, bude dále věnována pozornost tomu, jak je oblast Slovákka vymezena v existujících regionalizacích a rajonizacích cestovního ruchu. V Rajonizaci cestovního ruchu ČSR z roku 1981 je na území ČR vyčleněno 47 oblastí vhodných pro rozvoj cestovního ruchu. Jednotlivé oblasti jsou vymezovány jako homogenní regiony na základě

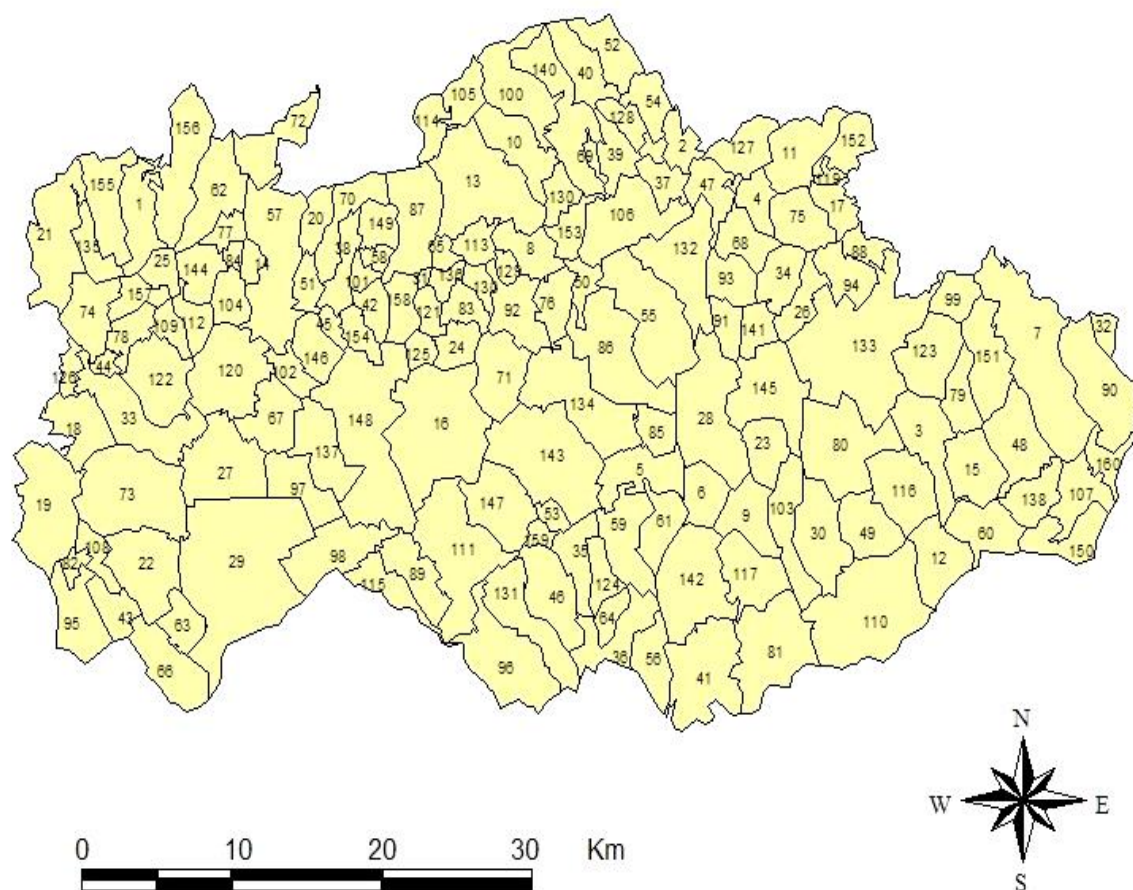
společných charakteristických vlastností, které je odlišují od sousedního území. V těchto oblastech byly dále vyčleňovány menší územní celky, tzv. podoblasti. Jedná se o organické územní celky, mající všechny hlavní znaky oblasti, ale navíc mající specifické vlastnosti odlišující je od ostatního území (např. lepší přírodní podmínky) (Francová 2003). Slováckem je nazvána oblast pod číslem 45 zahrnující převážnou část okresu Uherské Hradiště s výjimkou obcí ležících v Chříbech (ty byly zařazeny do oblasti 44 s názvem Chříby) a severovýchodní a východní část okresu Hodonín (zbylá část okresu Hodonín byla posouzena jako oblast nevhodná pro cestovní ruch) (viz příloha 1).

O další regionalizaci území ČR pro potřeby cestovního ruchu se zasloužila Česká centrála cestovního ruchu. Na základě jednání v regionech vyčlenila na území Česka v letech 1998 – 1999 15 turistických regionů, které jsou definovány jako území, pro něž je typický určitý druh turistiky, který jednotlivé prvky daného regionu spojuje a sjednocuje, ale zároveň i odlišuje od ostatních regionů. Jejich hlavní význam spočívá v možnosti ucelené prezentace země, která nabízí souhrn turistických produktů reprezentovaných jednotlivými regiony. Mají tedy sloužit především prezentaci Česka v zahraničí, ale i podpoře domácího cestovního ruchu (www.czechtourism.cz). Těchto 15 turistických regionů se dále dělí na 43 turistických oblastí (viz příloha 2). Slovácko je vyčleněno jako turistická oblast v regionu Jižní Morava, který je tvořen okresy Znojmo, Břeclav, Hodonín, Uherské Hradiště, Zlín, Brno-město, Brno-venkov, Vyškov a Blansko. Samotná oblast Slovácko zahrnuje celé území okresů Uherské Hradiště a Hodonín a několik obcí okresu Břeclav (Hrušky, Kostice, Lanžhot, Moravská Nová Ves, Moravský Žižkov, Tvrdonice a Týnec). Právě z této regionalizace bylo vycházeno při vymezování regionu Slovácko pro potřeby této práce. I když se k tomuto členění objevují některé výhrady, například ohledně nehomogenity regionů z hlediska potenciálu či převládajících forem CR nebo ohledně ovlivnění tohoto členění iniciativami místních organizací a jeho subjektivity, oblast Slovácka je dle mého názoru vymezena v této regionalizaci výstižně. Její vymezení odpovídá jednak etnografickému pojetí a zároveň i představám velké části místních obyvatel o hranicích tohoto území.

Při vymezení regionu pro tuto práci však bylo nutné přihlédnout rovněž k možnosti získávání informací a dat. Z důvodu jejich jednodušší dostupnosti nebylo do zájmového území zahrnuto 7 obcí okresu Břeclav. Region Slovácko je v této práci představován územím okresů Uherské Hradiště a Hodonín (viz obr. 2).

Takto definovaný region, jež je součástí Zlínského a Jihomoravského kraje, se nachází v jihovýchodní části České republiky. Jeho poloha v rámci republiky prošla výraznou změnou v roce 1993, kdy se toto území prakticky přes noc stalo územím příhraničním. Nově vzniklá hranice poznamenala život na jejích obou stranách. Došlo ke snížení intenzity vztahů a vzájemné výměny, a to zejména v oblasti kulturní, poklesla míra spolupráce i úroveň návštěvnosti (Stockmann 2003). V posledních letech se však vzájemné kontakty opět obnovují a vstupem do EU a potažmo Schengenského prostoru tato hranice de facto opět zmizela.

Obr. 2: Obce regionu Slovácko vymezeného pro tuto práci

Názvy obcí

1 Archlebov	55 Kunovice	109 Stavěšice
2 Babice	56 Kuželov	110 Strání
3 Bánov	57 Kyjov	111 Strážnice
4 Bílovice	58 Labuty	112 Strážovice
5 Blatnice pod sv. Antonínkem	59 Lipov	113 Stříbrnice
6 Blatnička	60 Lopeník	114 Stupava
7 Bojkovice	61 Louka	115 Sudoměřice
8 Boršice	62 Lovčice	116 Suchá Loz
9 Boršice u Blatnice	63 Lužice	117 Suchov
10 Břestek	64 Malá Vrbka	118 Sušice
11 Březolupy	65 Medlovice	119 Svárov
12 Březová	66 Mikulčice	120 Svatobořice–Mistřín
13 Buchlovice	67 Milotice	121 Syrovín
14 Bukovany	68 Mistřice	122 Šardice
15 Bystřice pod Lopeníkem	69 Modrá	123 Šumice
16 Bzenec	70 Moravany	124 Tasov
17 Částkov	71 Moravský Písek	125 Těmice
18 Čejč	72 Mouchnice	126 Terezín
19 Čejkovice	73 Mutěnice	127 Topolná
20 Čeložnice	74 Násedlovice	128 Traplice
21 Dambořice	75 Nedachlebice	129 Tučapy
22 Dolní Bojanovice	76 Nedakonice	130 Tupesy
23 Dolní Němčí	77 Nechvalín	131 Tvarožná Lhota
24 Domanín	78 Nenkovice	132 Uherské Hradiště
25 Dražůvky	79 Nezdenice	133 Uherský Brod
26 Drslavice	80 Nivnice	134 Uherský Ostroh
27 Dubňany	81 Nová Lhota	135 Uhřice
28 Hluk	82 Nový Poddvorov	136 Újezdec
29 Hodonín	83 Ořechov	137 Vacenovice
30 Horní Němčí	84 Ostrovánky	138 Vápenice
31 Hostějov	85 Ostrožská Lhota	139 Vážany
32 Hostětín	86 Ostrožská Nová Ves	140 Velehrad
33 Hovorany	87 Osvětimany	141 Veletiny
34 Hradčovice	88 Pašovice	142 Velká nad Veličkou
35 Hroznová Lhota	89 Petrov	143 Veselí nad Moravou
36 Hrubá Vrbka	90 Pitín	144 Větřov
37 Huštěnovice	91 Podolí	145 Vlčnov
38 Hýsly	92 Polešovice	146 Vlkoš
39 Jalubí	93 Popovice	147 Vnorovy
40 Jankovice	94 Prakšice	148 Vracov
41 Javorník	95 Prušánky	149 Vřesovice
42 Ježov	96 Radějov	150 Vyškovec
43 Josefov	97 Ratíškovice	151 Záhorovice
44 Karlín	98 Rohatec	152 Zlámanec
45 Kelčany	99 Rudice	153 Zlechov
46 Kněždub	100 Salaš	154 Žádovice
47 Kněžpole	101 Skalka	155 Žarošice
48 Komňa	102 Skoronice	156 Ždánice
49 Korytná	103 Slavkov	157 Želetice
50 Kostelany	104 Sobůlky	158 Žeravice
51 Kostelec	105 Staré Hutě	159 Žeraviny
52 Košíky	106 Staré Město	160 Žitková
53 Kozojídky	107 Starý Hrozenkov	
54 Kudlovice	108 Starý Poddvorov	

5. POTENCIÁL PRO CESTOVNÍ RUCH NA SLOVÁCKU

5.1 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Skupinu lokalizačních předpokladů je možné definovat jako část komplexu předpokladů cestovního ruchu složenou z komponentů, které určují místa výskytu cestovního ruchu. Člení se na předpoklady přírodní a kulturní a jejich hodnocení umožňuje vyjádřit potenciál krajiny pro cestovní ruch (Mariot 1983).

5.1.1 Přírodní předpoklady

Nejdůležitějšími složkami přírodního prostředí ovlivňující cestovní ruch jsou především reliéf, klimatické poměry, hydrologické poměry, rostlinstvo a živočišstvo.

Reliéf a přírodní atraktivita

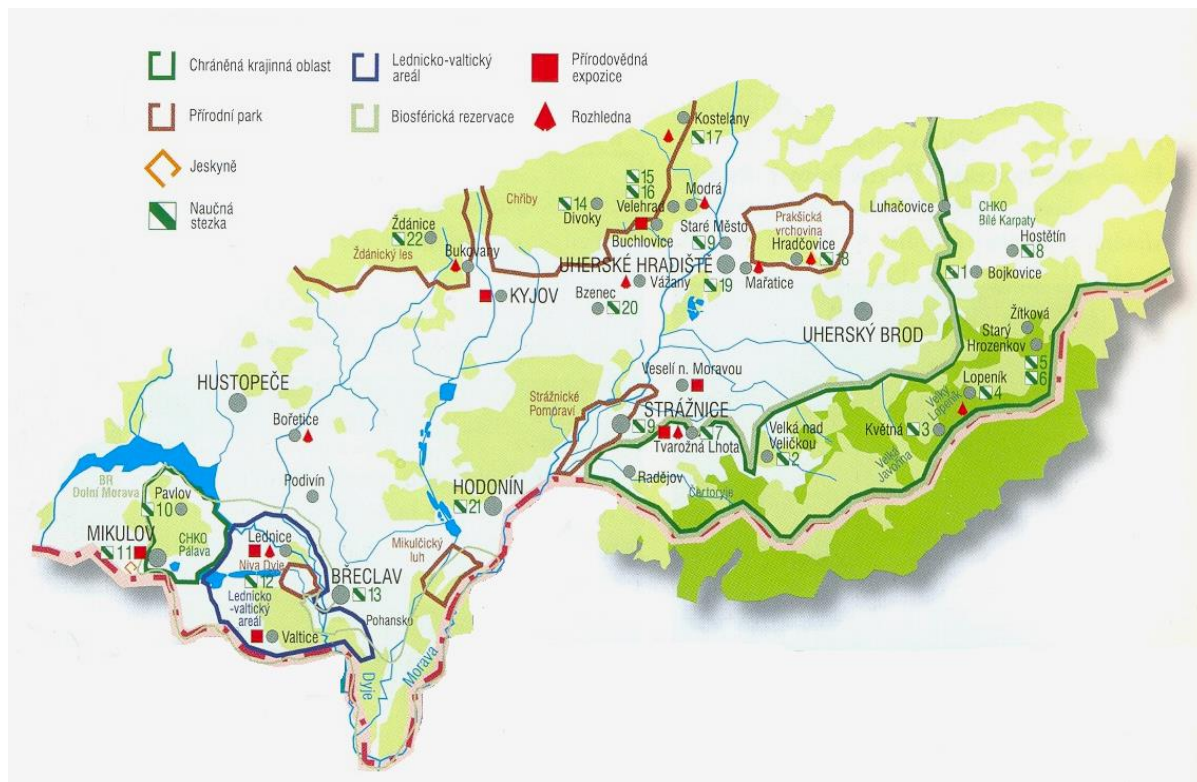
Region Slovácko se vyznačuje rozmanitým povrchem od rovin a nížinných pahorkatin až po hornatiny. Náleží převážně do geomorfologické provincie Západní Karpaty, jen menší část mezi městy Uherské Hradiště a Hodonín patří k provincii Západopanonské pánve. Západní Karpaty jsou zastoupeny oblastí Středomoravských Karpat na severozápadě a oblastí Slovensko-moravských Karpat na jihovýchodě, střední a jižní část území vyplňuje oblast Jihomoravské pánve náležící k provincii Západopanonské pánve. Ke Středomoravským Karpatům patří v námi sledovaném území geomorfologické celky Chřiby, Ždánický les a Kyjovská pahorkatina, ke Slovensko-moravským Karpatům řadíme Bílé Karpaty a jižní část Vizovické vrchoviny a k Jihomoravské páni Dolnomoravský úval.

Nejatraktivnější z hlediska cestovního ruchu jsou území se značnými výškovými rozdíly a s výskytem kontrastních forem reliéfu, jako jsou osamocené skály, jeskyně, vodopády, meandry apod. (Mariot 1983). Výšková členitost Slovácka je dána zejména existencí nivy řeky Moravy a Karpatskými pohořími. Nejnížší bod se nachází u řeky Kyjovka pod Mikulčicemi ve výšce 159,5 m n. m., nejvyšší je Velká Javořina v Bílých Karpatech na hranicích se Slovenskem dosahující 970 m n. m. Průměrná nadmořská výška oblasti je 276 m n. m. Nejčlenitější a tedy nejatraktivnější pro CR je území v severozápadní a jihovýchodní části, nejméně členité, ploché nebo jen mírně zvlněné je území ve střední a jižní části při dolním toku řeky Moravy. Ve vrchovinném reliéfu Chřibů vznikly na hřebtech z odolných flyšových pískovců ojedinělé skalní útvary, jež

jsou nyní chráněny zákonem, např. přírodní památky Kazatelna, Komínky, Kozel nebo Břeštěcká skála, jenž je hojně využívána horolezci. Turisticky atraktivní je též pseudokrasová jeskyně Velká skála.

Ve výškovém stupni nížin patří mezi oblasti s vyšší atraktivností území s převahou akumulčních forem reliéfu, jedná se zejména o reliéf vátých písků a poříčních rovin (Mariot 1983). Tyto typy povrchu můžeme nalézt v oblasti Dolnomoravského úvalu. Mezi městy Hodonínem a Bzencem se rozprostírá území vátých písků, jejichž mocnost místy dosahuje až 30 m. Úzký pruh tohoto území podél železniční trati byl vyhlášen národní přírodní památkou. K přírodním zajímavostem Dolnomoravského úvalu patří dále přírodní parky Strážnické Pomoraví a Mikulčický luh (viz obr. 3). První z nich představuje krajinu v okolí přirozeně meandrujícího vodního toku řeky Moravy se zbytky slepých ramen a fragmenty každoročně zaplavovaného lužního lesa. Jedná se o poslední neregulovanou část řeky Moravy na dolním toku. Ukázkou lužní krajiny v nivě řeky Moravy představuje také PP Mikulčický luh.

Obr. 3 Přírodní atraktivity na jihovýchodní Moravě

Zdroj: Turistický průvodce regionem Slovácko „Ve víru barev a chutí“

Z hlediska atraktivnosti pro cestovní ruch jsou nejvýznamnější přírodní oblasti Bílé Karpaty rozprostírající se podél česko-slovenské hranice. O kvalitách tohoto území svědčí fakt, že bylo v roce 1980 vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí a v roce 1996 zařazeno do celosvětové sítě biosférických rezervací UNESCO. Reliéf tohoto pohoří je tvořen převážně plochými, širokými a nepříliš dlouhými hřbety, které jsou rozčleněny či od sebe odděleny hlubokými otevřenými údolními bez strmých svahů. Poskytuje tedy ideální podmínky kromě zimní a letní turistiky také pro cykloturistiku.

Klima

Podle E. Quitta (1971) jsou ve sledovaném regionu zastoupeny všechny 3 klimatické oblasti. Dolnomoravský úval patří mezi nejteplejší oblasti v České republice leží společně s Kyjovskou pahorkatinou a jižní částí Hlucké pahorkatiny (podcelek Vizovické vrchoviny) v teplé klimatické oblasti s dlouhým až velmi dlouhým, velmi teplým a suchým létem. Přejídné období je zde velmi krátké s teplým až mírně teplým jarem i podzimem. Zima je krátká, mírně teplá a suchá až velmi suchá s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky (méně než 50 dnů). Průměrná roční teplota vzduchu se pohybuje v intervalu 9–10 °C, v červenci přesahuje průměrná teplota 19 °C, průměrná teplota v lednu klesá na –1,9 až –2,2 °C. Počet letních dnů (max. teplota ≥ 25 °C) je 50–70, počet mrazových dnů (min. teplota $\leq -0,1$ °C) je zde méně než 110. Průměrný roční srážkový úhrn činí 500–700 mm.

Celé Chřiby, Vizovická vrchovina a Bílé Karpaty s výjimkou vrcholových částí spadají do mírně teplé klimatické oblasti s krátkým, mírně suchým létem a mírným jarem i podzimem. Průměrné červencové teploty dosahují 16–18 °C, počet letních dnů je 30 až 50. Zima je normálně dlouhá, mírně chladná s kratší sněhovou pokrývkou (60 až 80 dnů). Průměrná teplota v lednu je –3 až –4 °C, v níže položených místech –2 až –3 °C. Počet mrazových dnů je 110–140, průměrný roční srážkový úhrn činí 600–800 mm.

Pouze vrcholové části Bílých Karpat spadají do chladné klimatické oblasti, pro kterou je typické krátké, mírně chladné a vlhké léto, mírně chladné jaro a mírný podzim a mírně chladná zima s dlouhotrvající sněhovou pokrývkou (100 až 120 dnů). Počasí této oblasti lze charakterizovat průměrnou červencovou teplotou 14 až 16 °C, 10–30 letními dny, průměrnou lednovou teplotou –3 až –6 °C, 140–180 mrazovými dny a průměrným ročním srážkovým úhrnem 850 až 1 000 mm.

Klimatické podmínky regionu jsou tedy vhodné především k letní rekreaci. Možnosti zimní rekreace jsou zde limitovány.

Hydrologické poměry

Z hlediska cestovního ruchu jsou významné zdroje povrchové i podpovrchové vody. Povrchové vody podporují rozvoj sezónního rekreačního cestovního ruchu. Podpovrchové vody jsou lokalizačním faktorem pro lázeňský cestovní ruch (Mariot 1983).

Region Slovácko náleží do úmoří Černého moře. Převážná část spadá do povodí řeky Moravy, která je nejvýznamnějším tokem oblasti, jen malá část na východě náleží do povodí Váhu. Největšími přítoky Moravy jsou Olšava a Velička přitékající zleva, zprava přibírá menší toky Salašku a Dlouhou řeku. Vodní režim průtoků zdejších řek lze charakterizovat vysokou vodností v jarních měsících v době tání sněhové pokrývky především v podhorských a horských oblastech a značným kolísáním průtoků v době letních intenzivních přívalových srážek. Po zbytek roku jsou průtoky nízké. K vodácké turistice lze využívat řeku Moravu a Olšavu. Řeka Morava je v této oblasti sjízdná celoročně, řeka Olšava je na horním toku sjízdná pouze krátce z jara nebo po vydatných deštích, na dolním toku je sjízdná za mírně zvýšených stavů po celý rok. Nicméně ani jedna z těchto řek se běžně nesjíždí.

Ve sledované oblasti se nachází také několik vodních nádrží. Na řece Kyjovka mezi Mutěnicemi a Hodonínem je to soustava několika rybníků využívaných k chovu ryb. K rekreačním účelům slouží šterková jezera u Ostrožské Nové Vsi a přehradní nádrže Lučina na řece Radějovka a dále Smrad'avka na Dlouhé řece poblíž Buchlovic. Všechny tyto vodní plochy však slouží pouze k rekreaci místních obyvatel. Vodní nádrž nadregionálního významu v oblasti chybí (Vystoupil 2006).

Z podzemních vod jsou významné jodobromová voda čerpaná z hlubokých vrtů poblíž Hodonína a sirná voda vyvěrající nedaleko Ostrožské Nové Vsi. Obě se využívají v lázeňství. Sirné prameny vyvěrají také u Buchlovic, Čeložnic, Vřesovic, Kunovic, Petrova nebo v Čejči. Mimo ně vyvěrají na Slovácku rovněž prameny uhličitě vody. Setkat se s nimi můžeme v Nezdenicích, Záhorovicích, Suché Lozi nebo Bánově.

Flóra

Vegetace výrazně ovlivňuje celkový vzhled krajiny a působí tak na estetické vnímání účastníků cestovního ruchu. Nejvýznamnějším fytogeografickým faktorem,

který působí na rozmístění cestovního ruchu, je les. V oblastech, které nevynikají jinými přírodními atraktivitami, je les jediným předpokladem pro jejich rekreační využití (Kopšo 1992).

Lesnatost zkoumané oblasti je podle Papánka (1974, cit. v Kopšo 1992, s. 49), který na základě procentuálního zalesnění území stanovil pět stupňů lesnatosti, střední. Okres Uherské Hradiště je pokryt lesy z 30 %, okres Hodonín z 25 %. Největší lesní komplexy najdeme v Chříbech, Ždánickém lese a v Bílých Karpatech. V Dolnomoravském úvalu a v Kyjovské a Hlucké pahorkatině je většina půdy odlesněna a zemědělsky využívána. Estetická hodnota této krajiny je tím snížena. Výjimku tvoří zbytky lužních lesů v nivě řeky Moravy v okolí Uherského Hradiště, Strážnice a Mikulčic. Souvislejší lesní celek se nachází také mezi městy Hodonínem, Bzencem a Dubňany, v oblasti nazývané Doubrava. Jedná se převážně o borovicové monokultury, které zde byly vysázeny v 1. polovině 19. století na rozsáhlé ploše holých vátek písků, vzniklé neuváženým vykácením původních porostů. V této oblasti se můžeme setkat také s velmi cennými teplomilnými a píscomilnými druhy rostlin (např. kostřava pochvatá, kavyl písečný, smil písečný, mák bělokvětý atd.), představujícími jedinečnou ukázkou vegetace vátek písků a chráněnými jako národní přírodní památka (David, Dobrovolná, Soukup 2006).

Z botanického hlediska jsou nejzajímavějším místem na Slovácku květnaté louky s rozptýlenou zelení vyskytující se v Bílých Karpatech. Hostí velké množství vzácných a chráněných druhů rostlin, přičemž mezi nejceněnější patří rostliny vstavačovité (orchideje) – tořiče, vstavače, střevíčníky, prstnatce, okrotice, kruštíky aj. Celkem se zde vyskytuje 41 z celkového počtu 56 druhů vstavačovitých rostlin, doložených z území České republiky. Pro svou citlivost na kvalitu a změny prostředí, ve kterém žijí, se staly v posledních letech jednou z nejohroženějších rostlinných čeledí. Nejzachovalejší louky jsou proto zařazeny do I. zóny odstupňované ochrany přírody (asi 4 000 ha), z nich bylo 1 321 ha vyhlášeno jako maloplošná chráněná území, například národní přírodní rezervace Porážky, Zahrady pod Hájem, Jazevčí nebo Čertoryje (Mackovčín, Jatiová a kol. 2002).

Fauna

S ohledem na rozmanitost krajiny a rostlinných společenstev je rozmanitá také fauna oblasti. Zejména unikátní prostředí bělokarpatských květnatých luk hostí velice bohatou faunu, v níž vynikají bezobratlí, hlavně hmyz. Žijí zde různé druhy střevlíků,

tesařík obrovský, kudlanka nábožná, cikáda chlumní, cvrček polní, různé druhy mravenců, motýlů, pavouků, měkkýšů aj. Lužní krajina v nivě řeky Moravy je útočištěm pro desítky druhů vodních ptáků (např. čápa bílého a černého, volavky popelavé aj.), ze savců můžeme spatřit bobra a vydru. Řeka Morava a její slepá ramena jsou bohaté na ryby. V lokalitě vátých písků se daří významné hmyzí fauně vázané na písčité stanoviště, jako jsou mravkolvi, sarančata, kobylky, kudlanka, pakudlanka aj.

Stav životního prostředí

„Cestovní ruch je možno rozvíjet pouze ve zdravém a čistém životním prostředí“ (Trnková a kol. 1995, s. 72). Z této podmínky vyplývá jednoznačná souvislost cestovního ruchu se životním prostředím. Území Slovácka lze rozdělit z hlediska kvality životního prostředí do třech kategorií. Oblasti Bílých Karpat a Chřibů jsou hodnoceny jako prostředí vysoké úrovně; oblasti podél dolního toku Moravy představují prostředí narušené. Ostatní oblasti Slovácka jsou hodnoceny jako prostředí vyhovující (Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR 1992).

Z hlediska čistoty ovzduší je nejhorší situace ve městě Hodonín a jeho okolí, kde je největším znečišťovatelem tepelná elektrárna. Zhoršená situace je díky průmyslové výrobě a vysoké frekvenci automobilové dopravy také ve městech Uherské Hradiště a Kyjov (Ministerstvo životního prostředí 2007).

Kvalita povrchových vodních toků byla hodnocena negativně (jako silně znečištěná voda) (Školní atlas ČR 2000). V posledních letech však došlo ke zprovoznění nových čistíren odpadních vod a ke snížení používaného množství hnojiv a chemických látek v ochraně plodin, a tak i ke zlepšení kvality vodních toků (např. řeka Morava i Olšava se ve většině ukazatelů dostala z V. na II. stupeň znečištění).

5.1.2 Kulturně-historické předpoklady

Kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu vznikly tvořivou činností člověka a souvisejí s historickým vývojem území. V porovnání s přírodními předpoklady mají nejen odlišný původ, ale také specifické rozmístění. Zatímco přírodní předpoklady charakterizuje areálové a liniové uspořádání, pro kulturně-historické předpoklady je typické bodové rozmístění (Vystoupil a kol. 2006).

Tyto předpoklady většinou dotvářejí charakter oblastí cestovního ruchu, doplňují přírodní předpoklady. Mohou ovšem vystupovat také jako profilující, dominující atraktivita a v případě, že jsou ojedinělé, např. umělecky, stavebně či historicky velmi

cenné pamětihodnosti, mohou vyvolávat značnou intenzitu cestovního ruchu (Wokoun, Vystoupil 1987).

Kulturně-historické předpoklady můžeme dle Vystoupila a kol. (2006) členit na 3 skupiny: **1) kulturně-historické památky** (zahrnující hrady, zámky, historická jádra měst, archeologické lokality, sakrální stavby, technické památky, vojenské památky a objekty lidové architektury), **2) kulturní zařízení** (tj. skanzeny, muzea a galerie, divadla, hvězdárny a planetária), **3) společenské akce** (kulturní, sportovní, výstavní a kongresové akce a akce spojené s lidovými tradicemi).

Kulturně-historické památky

Z hlediska historického vývoje je Slovácko nesourodou oblastí, v níž najdeme území spojená se samými počátky naší státnosti, ale i hornaté kraje osídlené teprve v době relativně nedávné. Úrodná a lépe dostupná krajina Dolnomoravského úvalu byla osídlena již ve starší době kamenné. V 9. století bylo toto území jádrem Velkomoravské říše, o čemž svědčí nálezy v mnoha lokalitách. Ve Starém Městě, které bývá odborníky považováno za politické a zřejmě i církevní centrum Velké Moravy, byly v archeologické lokalitě Na Valách objeveny základy velkomoravského kostela. V r. 1960 byl na tomto místě vybudován **Památník Velké Moravy** s expozicí věnovanou její historii. Za jednu z nejvýznamnějších archeologických lokalit na našem území bývá považováno **Slovanské hradiště v Mikulčicích**. Zdejší expozice pod názvem „Velká Morava“ představuje nálezy ze 7. až 9. století. Pěší návštěvnický okruh představuje pozůstatky dvanácti kamenných kostelů a knížecího paláce z období Velkomoravské říše. Další pozůstatky staveb této doby se nachází v těchto lokalitách: Na Špitálkách ve Starém Městě, Sady v Uherském Hradišti, Hradisko sv. Klimenta nedaleko Osvětiman a Na Díle na okraji obce Modrá. Všechny tyto lokality byly vyhlášeny národními kulturními památkami.

Mezi turisticky nejatraktivnější památky se řadí hrady a zámky. Na Slovácku patří k nejnavštěvovanějším objektům **hrad Buchlov** a **zámek Buchlovice**. Hrad je umístěn na jednom z nejvyšších vrcholů Chřibů a jeho počátky se datují do 1. poloviny 13. století. V průběhu 15. – 17. století byl přestavěn a rozšířen pozdně goticky, renesančně a barokně, v r. 1848 byl upraven na muzeum. Zajímavostí zdejší expozice je egyptská mumie pocházející z 3. století př. n. l. Zámek Buchlovice byl postaven na přelomu 17. a 18. století ve stylu italského baroka. Jeho okolí zkrášluje rozsáhlý anglický park, představující jednu z nejvýznamnějších historických sbírek zeleně v ČR.

V letních měsících se zde koná řada kulturních akcí. Nelze také opomenout **barokní zámek s francouzským parkem v Miloticích**, romanticky upravený **renesanční zámek ve Strážnici** a **zámek Nový Světlov v Bojkovicích** postavený ve slohu tudorské gotiky. Strážnický zámek je zajímavý svou expozicí „Nástroje lidové hudby v ČR“, která je jedinou svého druhu ve střední Evropě. Obklopuje ho rozlehlý anglický park s amfiteátry pro pořádání folklórních slavností. Za zmínku stojí rovněž rozsáhlá **zřícenina hradu Cimburk** nacházející se v Chříbech. V průběhu sezóny zde probíhají koncerty, divadelní představení a výstavy.

Církevní památky reprezentuje **bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě**, která patří k nejvyhledávanějším poutním místům u nás. Bazilika je spojena s cisterciáckým klášterem z počátku 13. století. V jejím podzemí se nachází lapidárium se základy původního románsko-gotického kláštera doplněné o expozici architektonických prvků z románsko-gotického období. Dalšími poutními místy jsou kaple sv. Antonína Paduánského v Blatnici pod sv. Antonínkem, klášterní kostel Panny Marie Nanebevzaté v Uherském Brodě, areál Slovanského hradiště v Mikulčicích, kaple sv. Barbory poblíž hradu Buchlova aj.

Početné jsou také památky městské architektury. Nejzajímavější objekty nabízí historické jádro města Uherské Hradiště, které bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou. Návštěvníky může zaujmout například **barokní lékárna U Zlaté koruny** s novorenesanční fasádou se sgrafity nebo v jejím sousedství stojící **hotel Slunce**, který je jedinou zdejší dochovanou renesanční stavbou. Dominantou města je komplex jezuitských budov, jimž vévodí barokní **kostel sv. Františka Xaverského**. Z mnoha dalších historických staveb stojí za povšimnutí **františkánský klášter** s krásným barokním refektářem, **židovská synagoga** nebo **budova Staré radnice** z 15. století. Status městské památkové zóny mají taktéž města Uherský Brod, Uherský Ostroh, Veselí nad Moravou, Strážnice a Kyjov. Pozornost turistů může upoutat **dominikánský klášter s kostelem Nanebevzetí Panny Marie** v Uherském Brodě, **renesanční zámky v Uherském Ostrohu a Veselí nad Moravou** nebo **zbytky městského opevnění z 16. století ve Strážnici**.

V řadě obcí se zachovaly zbytky původní lidové architektury, pro kterou je typická bílá fasáda s modrou podrovnávkou a barevnými květinovými dekory kolem oken a žuder (tj. přístřešek před vchodem do domu). Dochovaly se například obytné domy, komory, stodoly nebo vinné sklepy. V několika obcích byly soubory objektů lidové architektury vyhlášeny jako vesnická památkové rezervace. Patří mezi ně **vinné**

sklepy Stará hora v Blatnici pod Svatým Antonínkem, skupina vinohradnických staveb bez sklepa, tzv. bůd, ve Veletínách a Vlčnově a ojedinělý komplex přibližně 80 vinných sklepů známých pod jménem **Piže v Petrově**, jež jsou považovány za nejhodnotnější dochovaný soubor vinohradnických lidových staveb na našem území.

Do kategorie technických památek lze zařadit **větrný mlýn holandského typu v Kuželově** a **památky vodního (Baťův kanál) a komunikačního stavitelství (zámecký most v Miloticích)**. Baťův kanál byl vybudován v letech 1934 – 1938 z iniciativy Jana Antonína Bati pro nákladní lodní dopravu a k zavlažování polí a luk. Celkovou délkou přes 50 km spojuje města Otrokovice a Rohatec. Částečně vede korytem řeky Moravy a z tohoto důvodu jsou v místech křížení se s řekou plavební komory. Částečně probíhá v samostatném kanále souběžně s řekou. V současné době slouží především cestovnímu ruchu a návštěvníci se po něm mohou plavit v rámci organizovaných plaveb, které bývají spojeny s prohlídkou památek či s ochutnávkou vín, nebo si mohou půjčit plavidlo k soukromým projížďkám (Podhorský 2006).

Kulturní zařízení

Nabídka kulturních zařízení na Slovácku je poměrně pestrá. Zvláště široký je záběr zdejších muzeí. Jednu z nejzajímavějších expozic, která dokumentuje tradice a život na Slovácku, představuje **Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici**. Je zde možné vidět lidové stavby z Moravských Kopanic, Luhačovického Zálesí či Hornácka, technické vodní stavby, vinohradnický areál a areál lučního hospodářství. V průběhu roku tu probíhá řada kulturních akcí (např. Krojované stavění máje v květnu). Mimo toto muzeum v přírodě můžou návštěvníci ve Strážnici zavítat také do **Muzea mlynářství** nebo do **Městského muzea** s národopisnou a přírodovědnou expozicí. Několik muzeí připomíná významné osobnosti původem ze Slovácka. Jedná se o **Muzeum Jana Ámose Komenského v Uherském Brodě** a **Muzeum T. G. Masaryka v Hodoníně**. Malíři a grafikovi Jožovi Úprkovi a jeho bratru sochaři Frantovi Úprkovi je věnována expozice v jejich rodném domě v Kněždubě. Zájemci o techniku můžou navštívit **Letecké muzeum v Kunovicích**, které má ve své stálé expozici přes 20 vojenských, dopravních a sportovních letounů. S tímto muzeem je spojena nabídka Slováckého aeroklubu, který organizuje vyhlídkové lety a lety horkovzdušným balónem a také tandemové seskoky. Netradiční tematice se věnuje **Muzeum naftového dobývání a geologie v Hodoníně**, jenž návštěvníky seznamuje se vznikem ropy a plynu, představuje současné i historické metody průzkumu a těžby,

modely vrtných souprav a čerpadel a další zajímavosti. Nelze opomenout také **Slovácké muzeum v Uherském Hradišti**, které prostřednictvím své stálé expozice zachycuje průběh zvykoslovného roku na Slovácku. Jeho činnost je rozšířena o **Galerii Slováckého muzea**, která stejně jako **Galerie výtvarného umění v Hodoníně** dokumentuje uměleckou tvorbu slováckých malířů 20. století (např. Joži Úprky, Stanislava Lolka, Jaroslava Dobrovolského a dalších). Vedle této stálé expozice jsou zde ke shlédnutí i krátkodobé výstavy českého a evropského umění.

V Uherském Brodě a Veselí nad Moravou se nachází **hvězdárny**, v kterých probíhají pravidelné přednášky a pozorování pro veřejnost. Další hvězdárna ve Ždánicích je v současné době veřejnosti uzavřena.

Zajímavou turistickou atraktivitu představuje **Archeoskanzen Modrá** nacházející se v lokalitě původního velkomoravského osídlení v těsném sousedství Velehradu. Tvoří jej soubor obydlí představující pravděpodobnou podobu sídliště z období Velké Moravy. O víkendech během turistické sezóny se zde konají různé akce s ukázkami tehdejšího způsobu života, řemesel apod.

Nabídku kulturních zařízení doplňuje **Slovácké divadlo v Uherském Hradišti**, založené jako profesionální scéna v r. 1945. Divadlo je současně i zájezdovou scénou a patří mezi soubory s největší návštěvností v ČR. V sezóně uvádí 9 premiér, pravidelně inscenuje hry pro děti a provozuje i experimentální malou scénu.

Společenské akce

Společenské akce, především nejrozličnější folklórní festivaly a slavnosti, ale také lidové zvyky a tradice, jsou tím hlavním, co přitahuje nejvíce turistů do této oblasti. Akce se konají v průběhu celého roku, nejvíce však na jaře a v létě. K těm nejznámějším patří **Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici**, který se koná již od roku 1946 pravidelně koncem června. Jeho náplní je vystoupení domácích i zahraničních folklórních souborů představujících se v různých tematicky zaměřených pořadech. Mezi dominantní součásti festivalu patří průvod jednotlivých souborů městem a tradiční soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Jedná se o mužský sólový tanec, který byl navíc zapsán na seznam mistrovských děl ústního a nemateriálního dědictví lidstva UNESCO. Další známou akcí je folklórní a národopisná slavnost **Slovácký rok v Kyjově**, která se koná v pravidelných čtyřletých intervalech vždy v srpnu již od roku 1921 (poslední v roce 2007). Představují se zde dechové hudby, staví se máj, koná se lidový jarmark, krojovaný průvod městem, jízda

králů a na závěr se máj kácí. Akce se účastní desítky národopisných souborů. V letech, kdy se Slováký rok nekoná, se zde odehrávají Kyjovské letní slavnosti s řadou folklórních vystoupení. Velkou, i když zatím mladou akci (pořádanou od roku 2003), jsou **Slovácké slavnosti vína a otevřených památek** konané v Uherském Hradišti druhý zářijový víkend. Do města se sjíždí na čtyři tisíce členů folklórních souborů a krojovaných zástupců obcí slováckého regionu. Slavnosti zahajuje velkolepý průvod družin historického šermu a všech krojovaných zástupců obcí a mikroregionů. Poté probíhají v památkových objektech a dalších místech historického centra vystoupení účastníků průvodu a folklórních skupin. Součástí programu je také jarmark lidových a uměleckých řemesel, přehlídka dechových hudeb, besedy u cimbálu, výstava vín a řada dalších akcí. V Uherském Hradišti se koná rovněž filmový festival **Letní filmová škola**, který patří společně s Mezinárodním filmovým festivalem v Karlových Varech k největším filmovým přehlídkám v České republice.

Z lidových zvyků, kterých se na Slovácku udržuje i v dnešní době velký počet, patří k nejznámějším a nejnavštěvovanějším **Jízda králů ve Vlčnově**, konající se pravidelně poslední květnový víkend. Ještě v minulém století je možno tento zvyk doložit téměř z celé Moravy, dnes zůstal zachován v každoročním opakování pouze ve Vlčnově. Hlavní prvkem je průvod tvořený skupinou jezdců, v jejímž středu jede král oblečený ve starodávném ženském kroji s růží v ústech na znamení mlčenlivosti. Vedle něj jedou dva pobočníci, kteří tasenými šavlemi krále chrání. Na opentlených koních objíždějí chlapci vesnici a zvýšeným hlasem recitují vtipné veršovánky („vyvolávky“) na oslavu svého krále i jako žádost na jeho obdarování. V předu jede hlasatel, vyvolávající starodávné poselství (www.jizdakralu.vlcnov.cz). V posledních 35 letech se prostý zvyk rozrostl postupně o další programy: vystoupení folklórních skupin z ČR i ze zahraničí, koncerty cimbálových i dechových hudeb, výstavy výtvarných děl, jarmark lidových výrobků aj.

Tento zvyk se udržuje také v Kunovicích, Hluku, Kyjově a Skoronicích, ale neprobíhá každý rok. Z dalších dodržovaných zvyků jmenujme alespoň **obchůzku Tří králů, fašank, vynášení smrtky, stavění máje, hody, dožínky** aj.

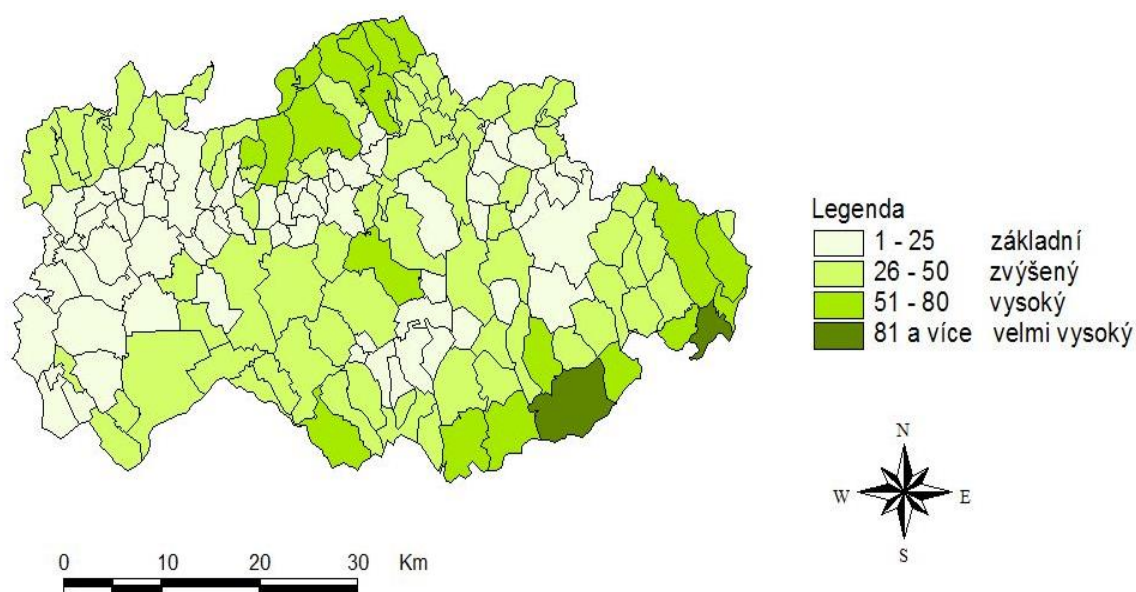
Postihnout všechny folklórní akce, slavnosti a lidové zvyky by v rámci této kapitoly nebylo možné, výběr dalších známých akcí je uveden v příloze 3.

5.1.3 Komplexní zhodnocení lokalizačních předpokladů

Ke komplexnímu zhodnocení lokalizačních předpokladů cestovního ruchu lze využít studii „Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR“, kterou zpracoval kolektiv autorů z Ústavu územního rozvoje v Brně pod vedením J. Bíny. Potenciál cestovního ruchu je zde chápán jako formalizovaný výsledek zhodnocení co možná nejkompaktnějšího okruhu lokalizačních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu. Podrobněji jsou principy zpracování této studie popsány v kapitole 3.1. Na základě výsledků této studie byly vytvořeny tři níže uvedené mapy – přírodního, kulturního a celkového potenciálu.

Výsledná mapa přírodního potenciálu (viz obr. 4) identifikuje 2 hlavní oblasti s vysokým přírodním potenciálem, a to oblast Bílých Karpat a oblast Chřibů. Zvýšený potenciál mají obce podél řeky Moravy a ve Ždánickém lese.

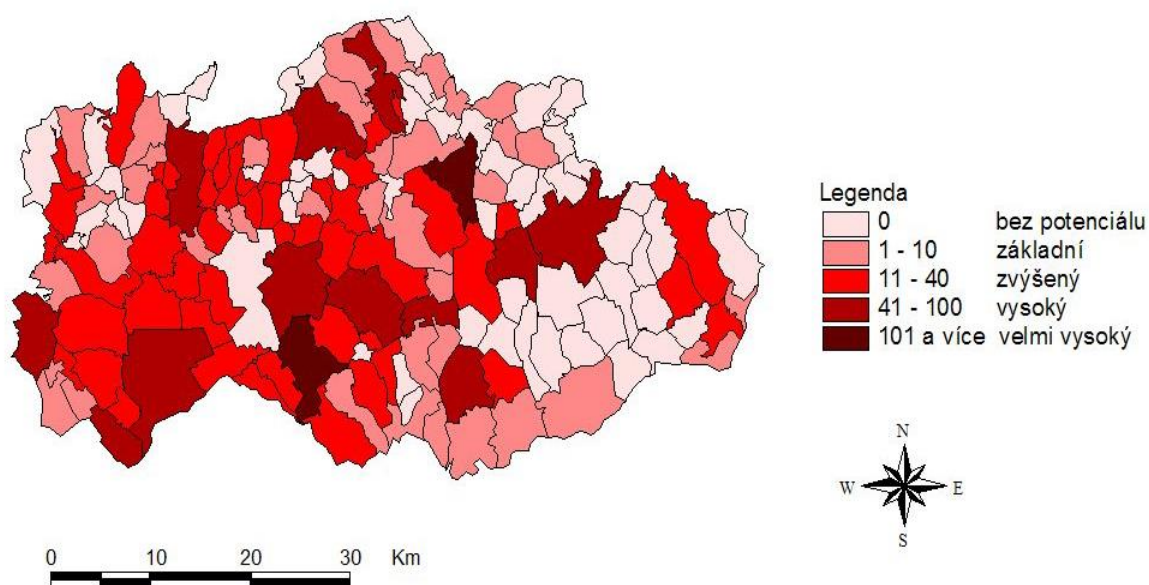
Obr. 4: Přírodní potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Zdroj: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001

Co se týče kulturního potenciálu (viz obr. 5) tak nejvyšších hodnot dosahují města Uherské Hradiště a Strážnice. Dalších 12 obcí, především větších měst a obcí s významnými památkami nebo kulturními událostmi (Buchlovice, Velehrad, Vlčnov, Velká nad Veličkou, Mikulčice, Čejkovice), se nachází v zóně vysokého potenciálu.

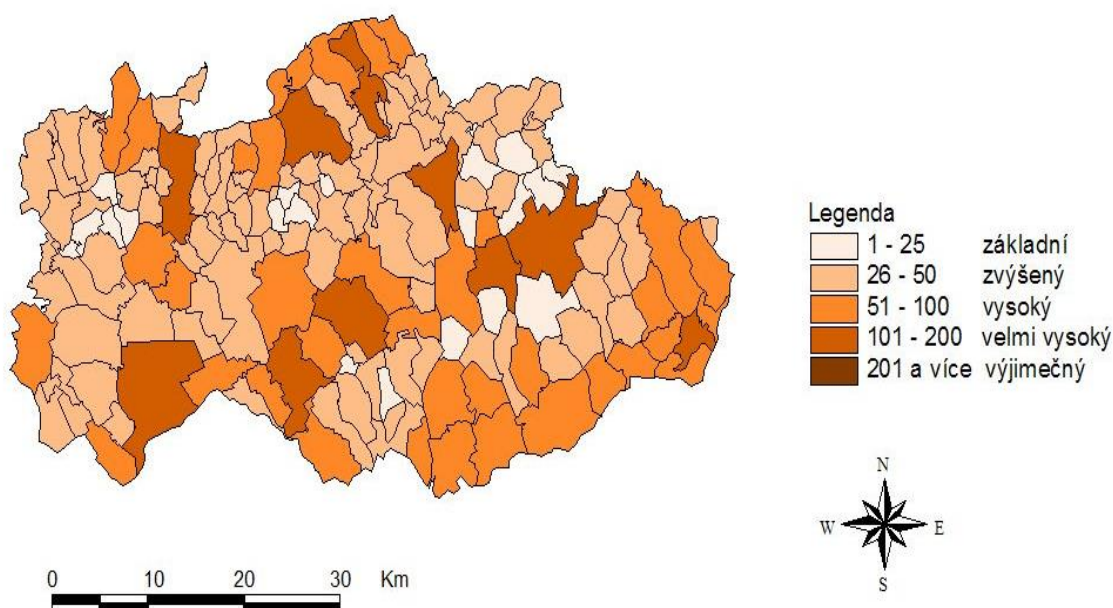
Obr. 5: Kulturní potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Zdroj: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001

Celkový potenciál je vyjádřen jako součet hodnot přírodního a kulturního potenciálu. Ze všech 160 obcí zkoumaného území má pouze 20 obcí malý předpoklad pro rozvoj cestovního ruchu (tzn. nachází se v zóně základního potenciálu). Naopak téměř třetina obcí má vysoký nebo velmi vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (viz obr. 6).

Obr. 6: Celkový potenciál cestovního ruchu v oblasti Slovácka

Zdroj: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR 2001

5.2 Selektivní předpoklady cestovního ruchu

Selektivní předpoklady cestovního ruchu v daném území stimulují vznik cestovního ruchu ve funkci poptávky (Hrala 1994). Ze všech obyvatel umožňují vybrat ty, na něž nejintenzivněji působí podněty pro účast v cestovním ruchu. Jejich členění je různé. Mariot, Müllerová (1992) rozlišují 3 skupiny těchto předpokladů – urbanizační, demografické a socio-ekonomické.

5.2.1 Urbanizační faktory

Na území Slovácka leží 160 obcí, z nichž 15 má statut města. Největšími městy jsou Hodonín (26 110 obyv.), Uherské Hradiště (26 007 obyv.), Uherský Brod (17 306 obyv.), Kyjov (11 924 obyv.) a Veselí nad Moravou (11 884 obyv.), která představují hlavní střediska služeb využívaných i v cestovním ruchu (ČSÚ 2008). Celkově žije ve všech městech regionu 142 744 obyvatel, což představuje 47,5 % celkového počtu obyvatel. Stupeň urbanizace (měřený podílem obyvatel žijících v obcích se statutem města) je tedy podstatně nižší než činí průměr za ČR (70 %). Pro sídelní strukturu oblasti jsou charakteristická velká venkovská sídla (viz příloha 4). Nejvíce obyvatel (30 % z celkového počtu) je soustředěno v obcích od 2 do 5 tisíc obyvatel. V malých obcích do 500 obyvatel žijí pouze 4 % všech obyvatel (v ČR je to 8,4 %). Zastoupení větších obcí a menší roztržitost sídel představuje určité výhody, např. v zajištění dopravní obslužnosti veřejnou dopravou, což má pozitivní vliv i na cestovní ruch.

5.2.2 Demografické faktory

Oblast Slovácka se vyznačuje vyšší hustotou zalidnění v porovnání s celorepublikovým průměrem. Průměrná hodnota 145 obyv./km² však skrývá velké vnitřní rozdíly. Nejnížší hodnoty hustoty zalidnění dosahují obce ležící v Bílých Karpatech na východě a jihovýchodě oblasti a obce ležící v Chříbech na severozápadě. Naopak nejvyšší hodnoty hustoty zalidnění dosahují obce v nížinné části podél řeky Moravy.

Počet trvale bydlících obyvatel, který dokumentuje tab. 3, se na území Slovácka od roku 1869 téměř zdvojnásobil. Počet obyvatel se plynule zvyšoval až do roku 1980, v následujících letech však dochází k úbytku obyvatel, což koresponduje s demografickým vývojem v České republice, kdy dochází ke snižování přirozeného

přírůstku. S tímto vývojem souvisí také změny ve věkovém složení obyvatelstva, které znázorňuje graf 1. V důsledku snížené porodnosti i úmrtnosti klesá podíl obyvatel v předproduktivním věku a zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku. Dochází tedy ke stárnutí obyvatelstva, které lze dokumentovat také vývojem věkového indexu (tj. poměr počtu obyvatel ve věku 0 – 14 let ku počtu obyvatel ve věku nad 60 let). Jeho optimální hodnota by se měla pohybovat nad hodnotou jedné. Tak tomu bylo v roce 1980 i v roce 1991, kdy hodnota věkového indexu dosahovala 1,4 resp. 1,2. V roce 2001 však klesla na 0,9; stejné hodnoty nabyl věkový index i v průměru za Českou republiku. Lze tedy říci, že obyvatelstvo ve sledované oblasti skutečně stárne, stejně jako je tomu i v celé České republice.

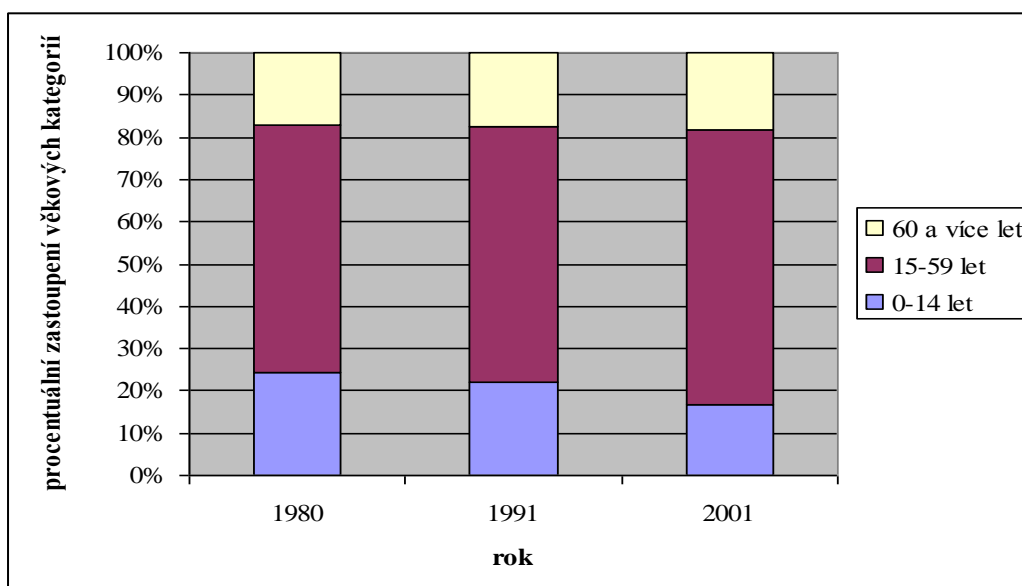
Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Uherské Hradiště a Hodonín

Rok	Počet obyvatel (okr. Uh.Hradiště)	Počet obyvatel (okr. Hodonín)
1869	80 908	93 719
1880	88 412	103 394
1890	94 103	109 282
1900	103 233	117 921
1910	111 901	127 741
1921	115 953	130 380
1930	115 314	132 267
1950	123 022	128 837
1961	140 222	149 306
1970	142 121	154 541
1980	147 371	162 267
1991	145 188	161 118
2001	144 517	159 886
2007	143 731	157 291

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 I. díl, ČSÚ

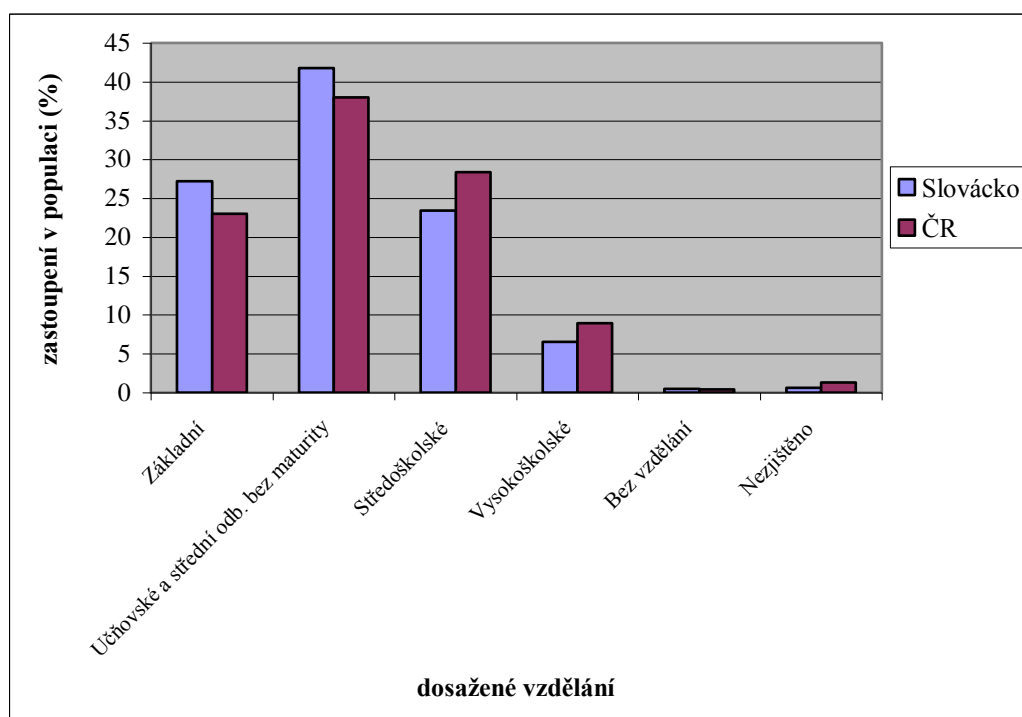
Další důležitou demografickou charakteristikou obyvatelstva je vzdělanostní struktura. Dá se říci, že účast obyvatelstva na cestovním ruchu vzrůstá úměrně s dosaženým vzděláním a zároveň roste také frekvence cestování (Jakubíková, Ježek, Pavlák 1995). Jak napovídá graf 2, vzdělanostní struktura obyvatelstva Slovácka není příliš příznivá. Ze srovnání s celorepublikovým průměrem vyplývá, že oblast zaostává v počtu středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. Naopak poměrně vysoký je počet obyvatel pouze ze základním vzděláním.

Graf 1: Věkové složení obyvatelstva Slovácka v letech 1980, 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1980, SLDB 1991, SLDB 2001

Graf 2: Vzdelanostní struktura obyvatelstva Slovácka a ČR v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ

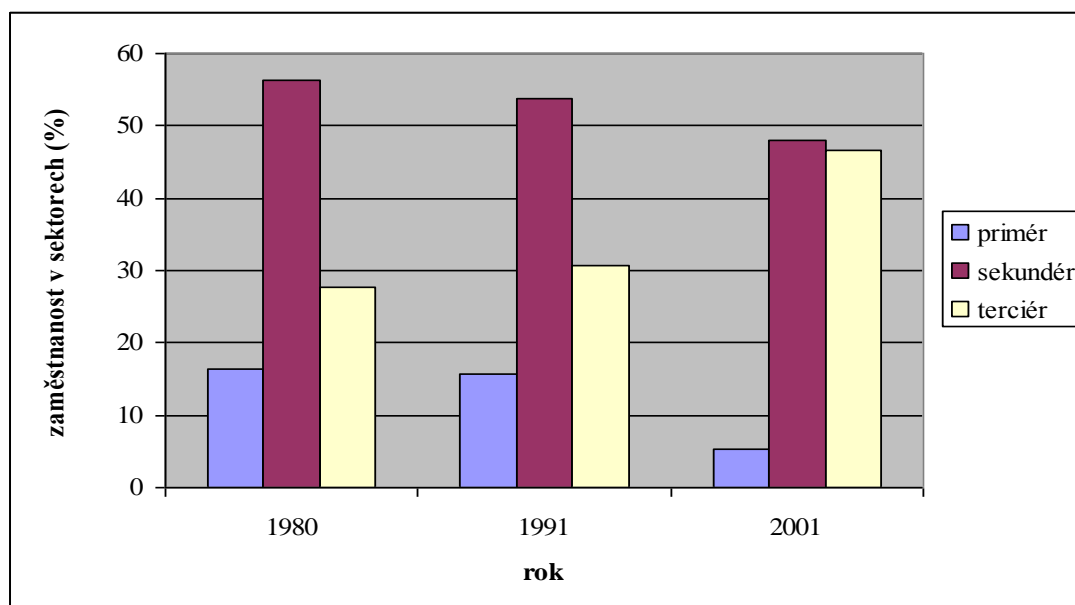
Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 se většina obyvatel přihlásila k české nebo moravské národnosti. Z národnostních menšin mají větší zastoupení Slováci (1,4 %), oproti roku 1991 výrazněji posílila národnost ukrajinská a vietnamská (0,2 %).

Zastoupení romské populace činí 0,1 %. Tento údaj však nelze považovat za věrohodný, protože řada Romů se při sčítání přihlásila k jiné národnosti (SLDB 2001).

5.2.3 Sociálně-ekonomické faktory

V průběhu devadesátých let prošla ekonomika na Slovensku podobně jako v celém Česku významnými transformačními změnami, které se promítly do zaměstnanosti, sektorové struktury hospodářství i odvětvové struktury průmyslu. Vývoj sektorové zaměstnanosti, který dokumentuje graf 3, se vyznačuje obdobně jako v Česku výrazným poklesem počtu zaměstnaných v zemědělství a lesnictví a nárůstem počtu pracujících ve službách. Podíl zaměstnaných ve službách, které jsou nezbytné pro rozvoj cestovního ruchu, je však stále nízký. Zatímco v ČR činil tento podíl v r. 2001 58 %, na Slovensku to bylo pouze 47 %. K poklesu zaměstnanosti došlo také v sekundě. I přes to si však průmysl uchovává díky silné tradici (zvláště na Uherskohradištsku) důležitou roli.

Graf 3: Vývoj sektorové zaměstnanosti na Slovensku

Zdroj: SLDB 1980, SLDB 1991, SLDB 2001

Z hlediska míry nezaměstnanosti jsou na Slovensku velké rozdíly mezi oblastí Uherskohradištska a Hodonínska. V okrese Uherské Hradiště byla míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2007 5,3 %, což je o necelé 1 % méně než činí republikový průměr (dle ČSÚ 6 % na konci roku 2007). Zároveň má Uherskohradištsko jednu z nejnižších nezaměstnaností ve Zlínském kraji. Naopak okres Hodonín je na tom téměř

nejhůře nejen v Jihomoravském kraji (horší situace je jen v okrese Znojmo), ale také co se týče meziokresního srovnání vykazuje z dlouhodobého hlediska jednu z nejvyšších nezaměstnaností v rámci ČR. Její hodnota dosahovala k 31. 12. 2007 10,7 %. Nepříznivý je také fakt, že celá oblast Slovácka má velmi nízkou průměrnou mzdu ve srovnání s republikovým průměrem.

Celkově lze Slovácko hodnotit jako oblast průmyslově-zemědělskou. Průmyslová výroba je poměrně diverzifikovaná, a to jak z hlediska odvětvové struktury, tak také atraktivitou pro zahraniční investory (za důležité zahraniční investice lze např. považovat působení elektrotechnické firmy AVX Corporation v Uherském Hradišti). Největší zastoupení mají strojírenské obory – zbrojní a letecká technika, přesné strojírenství, výroba přístrojů, elektrotechnika, kovovýroba aj. Významné postavení má také rozmanitá potravinářská výroba, kterou doplňuje dřevozpracující, energetický a textilní průmysl a výroba stavebních materiálů. Těžební průmysl reprezentuje těžba ropy, zemního plynu a lignitu v okolí Hodonína a těžba štěrků a říčních písků u Ostrožské Nové Vsi, která dala vznik jezerům využívaným k rekreačním aktivitám (koupání, vodní sporty, rybaření).

Úroveň malého podnikání je i přes výrazný nárůst v posledních letech výrazně podprůměrná. Z hlediska jednotlivých odvětví dosahuje sledované území průměrných ukazatelů v ČR (v přepočtu na 1000 obyvatel) v průmyslu a dopravě, mírně podprůměrných ve stavebnictví a výrobních službách a vysoce podprůměrných v pohostinství a ubytování. Výjimku tvoří pouze velká města, kde je úroveň nadprůměrná (Strategie rozvoje šetrného cestovního ruchu regionu Slovácko 2002).

Důležitou roli v hospodářství zastává též zemědělství. Oblast Slovácka patří k nejúrodnějším regionům v Česku. Má nejenom výborné klimatické podmínky, ale také úrodné půdy. Jeho území lze podle charakteru zemědělství rozdělit na dvě oblasti. Pro první z nich, Dolnomoravský úval a přilehlé pahorkatiny, je charakteristické velmi intenzivní zemědělství. Pěstuje se zde řada zemědělských plodin, včetně těch nejnáročnějších vyžadujících značné teplo (např. kukuřice pěstovaná na zrna, vinná réva, meruňky, broskve). Zastoupení orné půdy je vysoké. Druhou oblast představuje hornaté území Bílých Karpat, pro které jsou typické ekonomicky méně efektivní způsoby hospodaření. Převládají zde louky a pastviny využívané k pastvě skotu a ovcí. Čím dál více se zde rozšiřuje ekologické zemědělství. V současnosti je již téměř 40 % zemědělské půdy této oblasti obděláváno v souladu s jeho principy. Tím se zde nabízí i vhodné podmínky pro rozvoj ekoagrotistiky.

5.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu

Realizační předpoklady „mají dominující postavení pro konečnou fázi uskutečňování různých forem cestovního ruchu; umožňují oblasti cestovního ruchu dosáhnout (pomocí dopravy) a využít (prostřednictvím ubytovacích, stravovacích i jiných zařízení)“ (Hrala 1994, s. 23).

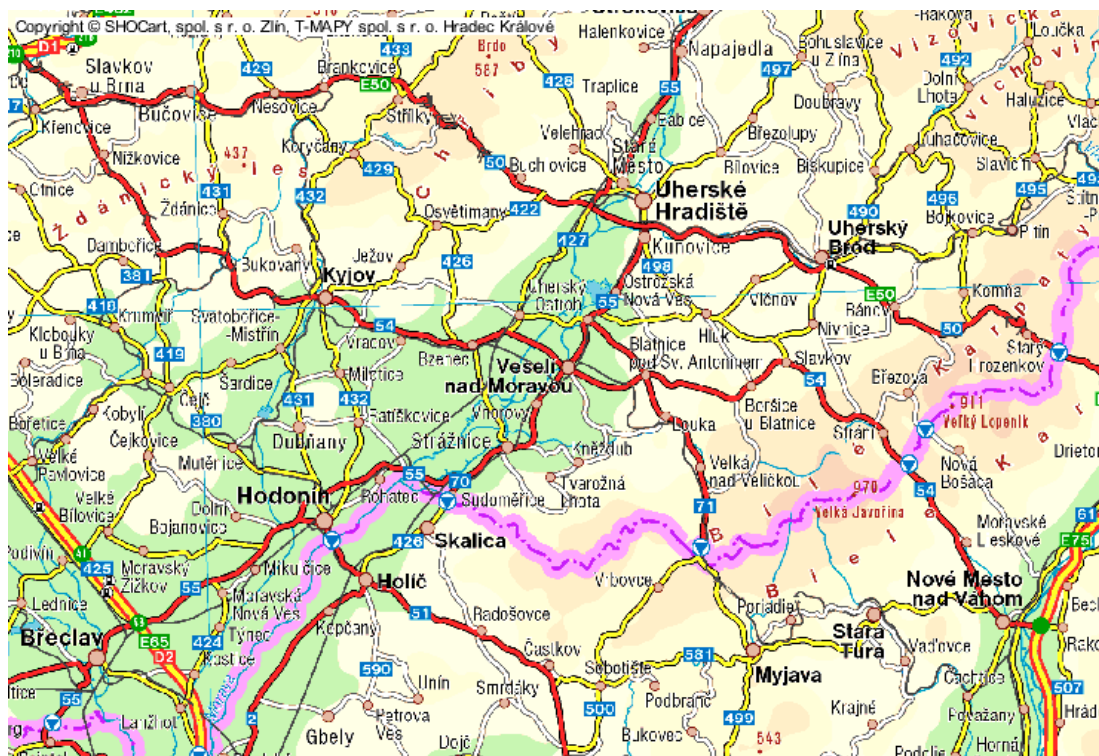
5.3.1 Doprava

Kvalitní dopravní infrastruktura a dobrá propustnost silniční sítě patří k základním podmínkám nutným pro rozvoj cestovního ruchu. Region Slovácko lze z hlediska České republiky hodnotit jako periferní oblast, což do určité míry ovlivňuje také jeho dopravní infrastrukturu. Hustota silniční sítě je ve srovnání s celorepublikovým průměrem podprůměrná; pro okres Uherské Hradiště dosahuje hodnoty 52,1 km/100 km², pro okres Hodonín 51,5 km/100 km² (průměr za ČR činí 70,4 km/100 km²). Regionu chybí přímé dálniční spojení a rovněž silnice pro motorová vozidla. Páteří silniční sítě jsou komunikace I. třídy. Jedná se o silnici E 50 (součást mezinárodní silnice E 50 Paříž – Norimberk – Praha – Košice – Kyjev), která je pokračováním dálnice D1 z Prahy do Brna, vede obchvatem kolem Uherského Hradiště a Uherského Brodu dále na Slovensko, kde se u Trenčína napojuje na slovenskou dálnici D1. Velkým problémem této silnice je její přetíženost a absence obchvatů u obcí Bučovice, Bánov a Starý Hrozenkov. Také její kvalita je v některých místech (např. v Bučovicích) velmi špatná. Druhou důležitou dopravní tepnou je silnice I. třídy 55, která prochází regionem v severojižním směru od Olomouce přes Přerov, Hulín, Otrokovice a Uherské Hradiště, kde se stýká se silnicí E 50 a pokračuje dále na jih přes Veselí nad Moravou, Strážnici, Hodonín k Břeclavi, kde se napojuje na dálnici D2 Bratislava – Brno. Jejím problémem je rovněž přetíženost a průtah skrze města a obce. Tuto situaci by měla v budoucnosti zlepšit rychlostní komunikace R 55, která má vést téměř souběžně se stávající I/55, ale mimo obce. V současnosti jsou z celé její naplánované délky 86-ti km v provozu pouze dvě části – 1,1 kilometru dlouhý úsek u Olomouce a tři kilometry dlouhý severovýchodní obchvat Otrokovic zprovozněný v říjnu 2006. Stavbu v jižní části momentálně provází problémy. Důvodem je plánované vedení komunikace přes chráněnou ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví, kde hnízdí mimo jiné lelci a skřivani, kvůli nimž byla ptačí oblast vyhlášena a zapsána do soustavy Natura 2000 (tj. soustava chráněných území, kterou společně

vytváří členské státy EU za účelem ochrany biologické rozmanitosti). Ekoaktivisté nezpochybňují důležitost této silnice, ale její trasování, neboť při její přípravě nebyla předložena žádná jiná varianta, která by byla k životnímu prostředí šetrnější.

Důležitou komunikací je také silnice I/54, jež se napojuje na I/50 ve Slavkově u Brna a pokračuje přes Kyjov, Veselí nad Moravou, Strání dále na Slovensko.

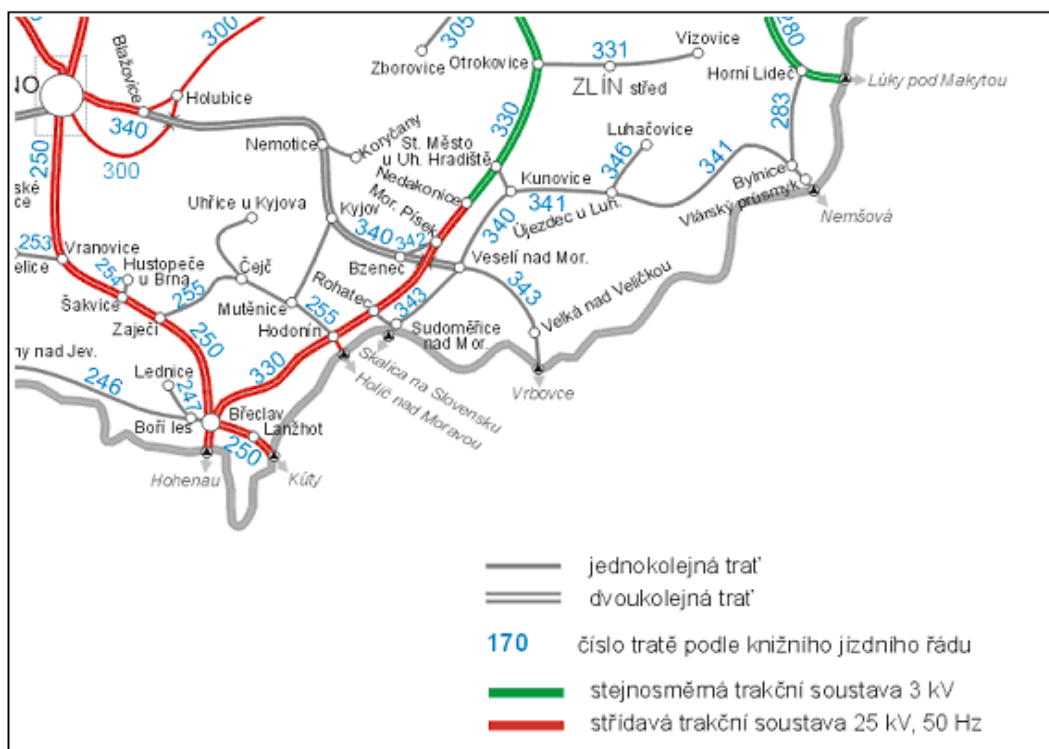
Obr. 7: Schéma silniční sítě v regionu Slovákco

Zdroj: www.supermapy.atlas.cz

Z hlediska železniční dopravy je hlavní osou trať č. 330 Přerov – Staré Město – Hodonín – Břeclav, která je součástí II. tranzitního železničního koridoru (Bohumín – Břeclav) a umožňuje jízdu vysokorychlostních vlakových souprav. Tato trať je zároveň součástí VI. multimodálního koridoru (Gdaňsk – Katowice – Ostrava – Přerov – Otrokovice – Staré Město – Břeclav – Vídeň/Bratislava) propojujícího severní a jižní Evropu. Neméně důležitou je trať č. 340, která spojuje významná centra Slovákca (Uherské Hradiště, Veselí nad Moravou a Kyjov) s moravskou metropolí Brno. Pokračováním této trati je trať č. 341, která vede přes Uherský Brod a Bojkovice dále na Slovensko do Trenčianské Teplé. Před rozdělením Československa zde končila většina vlaků, nyní končí převážná část spojů v Bojkovicích. Zhoršila se tak i dostupnost některých obcí.

Obr. 8: Schéma železniční sítě v regionu Slovácko

Zdroj: www.cd.cz

V regionu se nachází také jedno civilní letiště – v Kunovicích, na kterém byla od června 2004 do ledna 2005 provozována pravidelná linka Kunovice – Praha s přípoji do Antverp, Ženevy a Sionu. Z důvodu špatného zabezpečení leteckého provozu v zimních měsících však byla linka zrušena a měla být obnovena na jaře roku 2005. To se však nestalo. O převzetí letiště uvažuje ve svých dlouhodobých záměrech Zlínský kraj.

Souhrnně lze říci, že relativně nejlépe dostupná jsou sídla podél řeky Moravy kudy procházejí hlavní dopravní osy. Hůře dostupnější je východní část regionu zahrnující hornatou oblast Bílých Karpat.

Důležitým momentem pro celý region je vzhledem k jeho příhraniční poloze vstup Česka do Schengenského prostoru. Odstraněním hraničních přechodů se urychlí doprava do regionu ze slovenské i rakouské strany a zároveň možnost volného pohybu přes jakoukoliv část státní hranice může přispět k rozvoji cestovního ruchu.

5.3.2 Ubytovací zařízení

Rekreační ubytovací zařízení sloužící účastníkům komerčních forem cestovního ruchu tvoří společně s objekty druhého bydlení skupinu rekreačních objektů. Jejich klasifikace a přesné definice jsou uvedeny v kap. 2.3.

Dříve používané členění na ubytovací zařízení volného a vázaného cestovního ruchu v dnešní době ztrácí své opodstatnění. Většina zařízení vázaného cestovního ruchu (podniková rekreační zařízení, zařízení odborářské rekreace apod.) je dnes pronajímána soukromým osobám nebo jimi byla odkoupena a slouží volnému cestovnímu ruchu. Proto ani v této práci nejsou tyto zařízení rozlišovány a jsou uváděny souhrnně pod názvem komerční formy.

Přehled o počtu a kapacitě ubytovacích zařízení jednotlivých forem cestovního ruchu na úrovni okresů je uveden v tabulce 4. Číselné údaje jsou však pouze orientační, jelikož různé zdroje (ČSÚ, Ročenka cestovního ruchu, ubytování a pohostinství) uvádí odlišné počty objektů a zjistit přesný stav tedy není prakticky možné. Také lůžková kapacita v objektech druhého bydlení je jen odhadovaná s předpokladem 5 lůžek na 1 objekt (Bičík a kol. 2001, s. 78).

Podrobnější informace o rozmístění a struktuře ubytovacích zařízení jsou obsahem kapitoly 6.2.

Tab. 4: Počet a kapacita ubytovacích zařízení na Slovácku (2005)

DRUHÉ BYDLENÍ	okr.Uh. Hradiště	okr.Hodonín	Slovácko
Počet objektů	3 196	2 814	6 010
Lůžková kapacita	15 980	14 070	30 050
Lůžková kapacita (v %)	80,6	74,8	77,8
KOMERČNÍ FORMY	okr.Uh. Hradiště	okr.Hodonín	Slovácko
Počet objektů	106	72	178
Lůžková kapacita	3 629	4 416	8 045
Lůžková kapacita (v %)	18,3	23,5	20,8
LÁZEŇSTVÍ	okr.Uh. Hradiště	okr.Hodonín	Slovácko
Počet objektů	2	1	3
Lůžková kapacita	217	320	537
Lůžková kapacita (v %)	1,1	1,7	1,4
CR CELKEM	okr.Uh. Hradiště	okr.Hodonín	Slovácko
Počet objektů	3 305	2 887	6 192
Lůžková kapacita	19 826	18 806	38 632
Lůžková kapacita (v %)	100	100	100

Zdroj: Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005, Ročenka cestovního ruchu, ubytování a pohostinství 2006, vlastní šetření 2008

Při hodnocení regionu pomocí ukazatele turisticko-rekreační funkce, jež je vyjádřen poměrem turistických lůžek v rekreačních objektech ku počtu trvale bydlících obyvatel, vycházejí na úrovni okresů v porovnání s ostatními okresy Zlínského

a Jihomoravského kraje jedny z nejnižších čísel. Její hodnota pro okres Uherské Hradiště činí 13 lůžek v rekreačních objektech na 100 obyvatel, pro okres Hodonín je ještě nižší, a to 11,3 lůžek v RO na 100 obyvatel. Jak ale uvádí Goldová (2004, s. 50), „tyto čísla je třeba brát s rezervou, neboť turisticko-rekreační funkci lze pro území většího rozsahu interpretovat obtížně, protože poskytuje jen souhrnné informace o významu cestovního ruchu v regionu a neuvažuje vysokou variabilitu funkčních hodnot v jednotlivých obcích či mikroregionech.“ Obecně se dá však říci, že nižší hodnoty této funkce indikují přítomnost nižšího počtu významných turistických středisek. Také turisticko-rekreační zatížení území, vyjádřené počtem rekreačních a turistických lůžek na 1 km², patří k nejnižším v obou krajích. Jeho hodnoty pro jednotlivé okresy Zlínského a Jihomoravského kraje jsou společně s turisticko-rekreační funkcí uvedeny v tabulce 5.

Tab. 5: Hodnocení významu cestovního ruchu pro okresy ZK a JH kraje

	Turisticko-rekreační funkce (počet lůžek v RO/počet obyvatel x 100)	Turisticko-rekreační zatížení území (počet lůžek/1km²)
Uherské Hradiště	13	18,9
Kroměříž	18,6	25,1
Vsetín	27,5	35
Zlín	13,3	25,3
Zlínský kraj	17,8	26,5
Hodonín	11,3	16,3
Blansko	30,2	34,8
Brno-město	14	223,2
Brno-venkov	27	38,2
Břeclav	9,9	10,4
Vyškov	14,8	14,5
Znojmo	24,4	17,1
Jihomoravský kraj	17,8	28

Zdroj: vypočteno podle údajů ČSÚ 2007, Turistického informačního portálu Zlínského kraje, informačního portálu Úplný průvodce Slováckem, Statistického lexikonu obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

5.3.3 Stravovací zařízení

Stravovací služby patří již dlouhodobě k nejvíce se rozvíjejícím turistickým službám v regionu. Přesto je nabídka a především pak kvalita mnohdy ještě nedostatečná, což se týká především lokalit mimo velká města. Ve městech a v turistických centrech se již dá hovořit o stavu, kdy nabídka převyšuje poptávku. I tak

jsou ze strany návštěvníků některé jevy v nabídce stravování kritizovány. V regionu je nedostatek zařízení rychlého občerstvení (zejména v turistických střediscích) a specializovaných restaurací na slováckou kuchyni, chybí vinárny s živou hudbou, vinotéky, kavárny, cukrárny a nabídka otevřených vinných sklepů. Co se týče kvality služeb existují výhrady směrem k obsluze a především pak k jejímu jazykovému vybavení (vlastní šetření 2008, šetření CzechTourism 2006).

Několik restauračních zařízení je zapojeno do projektu Cyklisté vítáni (více o tomto projektu viz kap. 6.1.4) a jejich úkolem je nabízet jídla, jež vyhovují sportovním výkonům na kole. Těchto zařízení je však vzhledem k velké oblibě cykloturistiky v regionu zatím málo. Najdeme je v Bzenci, Kyjově, Ratíškovcích, Šardicích, Vracově a v Lopeníku.

Rámcový přehled o celkovém počtu stravovacích zařízení a jejich struktuře podle typu poskytovaných služeb a charakteru provozu poskytuje tabulka 6.

Tab. 6: Sít' pohostinských provozoven podle okresů regionu Slovácko v roce 2001

		podle typu poskytovaných služeb (v %)			podle charakteru provozu (v %)	
		s podáváním jídel	s podáváním nápojů	s ostatními službami	celoroční	sezónní
okr. Uherské Hradiště	406	35,7	59,4	4,9	92,1	7,9
okr. Hodonín	374	37,7	57,8	4,5	89,8	10,2

Zdroj: Ročenka cestovního ruchu, ubytování a pohostinství 2006

5.3.4 Doplnková infrastruktura

Do kategorie doplňkové infrastruktury zařazujeme další zařízení s rekreační funkcí (hřiště, bazény, sjezdovky, lyžařské běžecké tratě aj.) a zařízení, která podporují nebo organizují rozvoj CR (např. informační centra) (Mariot, Müllerová 1992).

Slovácko nabízí poměrně široké spektrum možností pro aktivní dovolenou. V zimním období mohou lyžaři využít několika sjezdařských areálů, přičemž největší se nachází na Mikulčině vrchu v Bílých Karpatech. K dispozici jsou zde sjezdovky pro pokročilejší lyžaře, pro rodiny s dětmi i lyžaře začátečníky. Kratší sjezdovky s vleky jsou na Lopeníku, ve Strání, v Javorníku, Nezdenicích a v Radějově. Kromě Bílých Karpat najdeme lyžařské areály rovněž v Chříbech (Skipark Stupava, Mendl–Ski Břestek, Skipark Osvětimany) a ve Ždánickém lese (lyžařský areál Uhřice). V Uherském Hradišti je během letního období otevřen lyžařský svah s umělým

povrchem. Zájemci o běžecké lyžování mohou využít upravované trasy v okolí Mikulčina Vrchu, po hřebenech Velkého Lopeníku, Kykule a Machnáče.

V letních měsících, kdy do oblasti přijíždí nejvíce turistů, lze provozovat řadu aktivit. Ke koupání lze využít jezera v Ostrožské Nové Vsi, vodní nádrže v Buchlovicích-Smradávce, Osvětimanech, Mlýnkách u Strážnice a Radějově. Pobyt u těchto vodních ploch si lze zpestřit projíždkou na šlapadle, loďce či surfu. V případě nepřízně počasí lze využít služeb krytých bazénů v Uherském Hradišti, Hodoníně, Bzenci, Korytné nebo Uherském Brodě, kde se nachází aquapark s širokou škálou doplňkových služeb (fitness, solárium, masáže, aj.).

Zájemci o nevšední zážitky mohou absolvovat tandemový seskok padákem nebo se můžou proletět horkovzdušným balónem či v motorových i bezmotorových letadlech. Toto vše nabízí aeroklub v Kunovicích, vyhlídkové lety lze uskutečnit i v Kyjově.

Slovácko a jeho chřibské skály poskytují vhodné podmínky také pro horolezectví. Vyhledávané jsou Skály pod Barborkou s dvanácti hlavními skalními bloky, kde je 47 cest. Oblíbená je rovněž Karlova skála s 10 metrů dlouhou stěnou, na které je popsáno 21 výstupových tras.

Více než 30 koňských farem (např. v Rohatci, Kyjově, Hodoníně, Buchlovicích nebo Uherském Hradišti) nabízí projíždky na koních. V Buchlovicích si lze vyzkoušet i westernové ježdění. V blízké budoucnosti by mělo dojít k propojení jednotlivých stanic koňskými stezkami.

Celá oblast je protkána poměrně hustou sítí cyklistických tras. V souvislosti s velkým rozvojem cykloturistiky v posledních letech, se začínají pomalu rozšiřovat také doprovodné služby pro cykloturisty (půjčovny a úschovny kol, cykloservisy aj.). Podrobněji bude o této formě cestovního ruchu pojednáno v kapitole 6.1.4.

Z méně tradičních aktivit lze provozovat sportovní střelbu. Střelnice se nachází v Hodoníně, Uherském Ostrohu a Strážnici. Ve sportovním a zábavním areálu Sportland Babylon ve Strážovicích je možno si na sjezdové dráze vyzkoušet jízdu na horských minikárách nebo motorových čtyřkolkách.

Dle průzkumu agentury CzechTourism (2006) přijíždí až 2/3 návštěvníků a turistů do regionu vlastním autem. Nezanedbatelnou složku infrastruktury tak představují i parkoviště, čerpací stanice a také autokempinky. Zatímco počet čerpacích stanic se dá hodnotit jako dostatečný, u parkovišť existují značné rezervy zvláště ve velkých městech (Uherské Hradiště, Hodonín, Veselí nad Moravou, Strážnice) a v některých rekreačních oblastech (Buchlovice, Mikulčin vrch v Bílých Karpatech).

Pokrytí regionu autokempy je vcelku rovnoměrné a také jejich kapacita je dostačující, nedostatky jsou však v kvalitě a také šíři jimi poskytovaných služeb.

Důležitou složkou turistické infrastruktury jsou rovněž informační centra, která bývají obvykle první zastávkou turistů v neznámé oblasti. Jejich úkolem je poskytovat informace, propagovat místní i oblastní aktivity a atraktivitu cestovního ruchu, některé pořádají také různé turistické akce. V oblasti Slovácka funguje celkem 16 informačních center (viz tab. 7). Jelikož úroveň jimi poskytovaných služeb je velmi rozdílná, je zde snaha o jejich určitou standardizaci. Tu provádí od r. 2002 sdružení pro rozvoj cestovního ruchu Region Slovácko. Jeho cílem je vytvoření sítě certifikovaných TIC, která budou mít jasně deklarované poskytované služby a budou organizačně, metodicky i produktově propojena. Všichni členové budou mít stejný nárok na poskytování centrálních informací, zajištění školení a vzdělávání pracovníků, budou pravidelně zásobena oficiálními propagačními a informačními materiály Regionu Slovácko apod. (sdružení Region Slovácko 2007). Členy této sítě jsou zatím pouze městská informační centra v Uherském Hradišti a Kunovicích, Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty a turistická informační centra v Buchlovicích a Hodoníně. Certifikace je nyní na určitou dobu přerušena, ale od září r. 2008 by už měla opět probíhat.

Tab. 7: Přehled turistických informačních center v regionu Slovácko

Městské informační centrum Uherské Hradiště
Informační centrum Portal Uherské Hradiště
Městské informační centrum Kunovice
Informační centrum Staré Město
Turistické informační centrum Buchlovice
Informační centrum pro region Východní Slovácko ve Vlčnově
Městské informační centrum Uherský Brod
Informační centrum mikroregionu Bojkovska v Bojkovicích
Infocentrum Strání – Květná
Informační centrum Přízámčí Uherský Ostroh
Infocentrum Baťova kanálu ve Veselí nad Moravou
Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty ve Veselí nad Moravou
Informační centrum města Kyjova
Turistické informační centrum Strážnicka
Infocentrum Radějov – Lučina
Informační centrum města Hodonína

Zdroj: Sdružení Region Slovácko

6. SOUČASNÁ PODOBA CESTOVNÍHO RUCHU NA SLOVÁCKU

6.1 Jednotlivé formy cestovního ruchu na Slovácku

Vzhledem k přírodní i kulturní rozmanitosti celého regionu Slovácko lze na jeho území identifikovat poměrně velké množství forem cestovního ruchu, přičemž k nejrozšířenějším lze zařadit kulturně – poznávací, náboženský, vinařský a sportovně – rekreační cestovní ruch. Jako doplňkové formy lze uvést lázeňství, ekoagroturistiku, hipoturistiku a incentivní turistiku.

6.1.1 Kulturně – poznávací cestovní ruch

Kulturně – poznávací cestovní ruch disponuje v regionu Slovácko vysokým potenciálem pro svůj rozvoj (viz kap. 5.1.2). Hlavní těžiště tohoto potenciálu lze vidět v dochovaných lidových tradicích a zvycích a v hojném počtu folklórních akcí, jež každoročně přitahují velké množství návštěvníků. Největší zájem turistů budí Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici (přibližně 15-16 tisíc návštěvníků v r. 2007), Hornácké slavnosti ve Velké nad Veličkou (přibližně 12-15 tisíc návštěvníků v r. 2007) a dále Vlčnovské slavnosti spojené s Jízdou králů, jichž se v roce 2008 zúčastnilo odhadem 15 tisíc návštěvníků. Dle starosty obce je to nejvíce od roku 1990. Mimo návštěvníků z Česka této akci přihlíží také cizinci, a to především ze Slovenska, ale také Německa, Rakouska, Nizozemska i Japonska (MF Dnes 2008). Zásahu na zvyšujícím se zájmu o tuto unikátní tradici má velmi dobrá propagace, jejímž konečným cílem je zápis na seznam nehmotných památek světového kulturního dědictví UNESCO, o který obec usiluje už několik let.

K dalším hojně navštěvovaným folklórním akcím patří Slovácký rok v Kyjově, Kopaničářské slavnosti ve Starém Hrozenkově, Kosecké písně v Buchlovicích a mnohé další. Vedle těchto událostí se ve většině obcí dodržuje mnoho lidových zvyků a tradic (viz kap. 5.1.2). Ty až na výjimky (hody, fašank) nebudí takovou pozornost, účastníky jsou především místní obyvatelé a obyvatelé z okolních obcí, případně rodinní příslušníci místních obyvatel odjinud.

Součástí kulturně – poznávacího cestovního ruchu je také návštěva historických objektů a kulturních zařízení. Ve sledovaném regionu patří k nejnavštěvovanějším

památkám zámek v Buchlovicích a hrad Buchlov. Jejich návštěvnost má však mírně klesající tendenci (viz tab. 8). Oba objekty se proto snaží zvýšit svou atraktivitu např. pořádáním zvláštních kulturních akcí (vystoupení herců, skupin historického šermu, hudebníků apod.) či zpřístupněním v nočních hodinách. K tomu přistoupili zatím jen na hradě Buchlov a setkávají se s velkým zájmem (Okno do kraje 2008).

Tab. 8: Návštěvnost vybraných kulturně-historických památek a kulturních zařízení v regionu Slovácko

Název objektu	2000	2002	2004	2006
hrad Buchlov	84 628	74 677	75 392	70 278
zámek Buchlovice	97 759	93 481	97 986	96 732
zámek Milotice	19 015	19 615	16 680	15 711
Slovácké muzeum	76 954	81 540	97 779	117 919
Slovácké divadlo	79 092	76 904	75 699	75 968
Galerie výtvarného umění v Hodoníně	5 095	5 157	4 627	5 203

Zdroj: Statistika kultury 2000, 2002, 2004, 2006

Jak již bylo řečeno výše, region má dostatečný kulturně – historický potenciál pro rozvoj CR, ne ve všech případech je však využit. Příkladem nevyužitého potenciálu může být několik atraktivních zámků, které jsou však ve špatném stavu a jsou veřejnosti buď nepřístupné úplně nebo jen příležitostně. Jde o renesanční zámek ve Veselí nad Moravou, pseudogotický zámek v Bzenci nebo zámek Nový Světlov v Bojkovicích.

6.1.2 Náboženský cestovní ruch

Oblast Slovácka patří nesporně k nejvýznamnějším místům náboženské turistiky v Česku. Velký podíl na tom má jistě vysoká religiozita místních obyvatel. Prakticky v každé obci se lze setkat s kostelem či kapličkou, z nichž některé se stávají cílem tisíců poutníků. Nejvyhledávanějším místem je již tradičně Velehrad. Jeho význam jako poutního místa začal vzrůstat od poloviny 19. století v souvislosti s národním obrozením a hledáním národních kořenů ve velkomoravské tradici. Časem se z něj stalo nejvýznamnější poutní místo na Moravě, což potvrdil svou návštěvou i papež Jan Pavel II. Ten také udělil velehradské bazilice při příležitosti 1100. výročí od smrti sv. Metoděje v r. 1985 zvláštní papežské vyznamenání – Zlatou růží. Toto vyznamenání, které má kromě Velehradu již jen 6 dalších bazilik světa, ukazuje na výjimečný duchovní význam tohoto místa.

Největší velehradská pouť se koná 5. července na den svátku slovanských věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Každoročně se jí účastní přibližně 30 tisíc věřících z celé České republiky a hojně také ze Slovenska. Pout' je vyvrcholením tří denních slavností, tzv. Dnů lidí dobré vůle, v jejichž rámci se koná řada akcí. Největší pozornost poutá Koncert lidí dobré vůle vždy večer 4. července, na němž vystupuje mnoho známých českých i slovenských umělců.

Na Velehrad se několikrát v roce vydávají z různých míst Česka i Slovenska také pěší poutníci. Na přelomu měsíců dubna a května se zde každým druhým rokem koná setkání vysokoškolských studentů, kterému předchází několikadenní pěší poutě ze Svatého Hostýna, Zlína, Brna a slovenské Skalice. Asi nejvíce pěších poutníků se setkává na Velehradě předposlední srpnový týden. Jednotlivé skupiny přicházejí z několika směrů: od Ledče nad Sázavou, Radešinské Svratky, Olomouce, Nového Jičína, Uherského Brodu, Veselí nad Moravou, Vranova nad Dyjí, Ratíškovice a případně dalších směrů. Cílem této poutě, jejíž motto zní „Radost pro všechny lid“, je vzdát tomuto vzácnému místu vděčnost za Slovo života, které odtud přišlo (www.matricevelehradska.cz).

Významnou událostí, jejímž cílem je podpořit pěší putování, je otevření poutní stezky Velehrad – Svatý Hostýn, která je první svého druhu na území Česka. Její trasa měří 50 km a je vybavena informačními panely, na kterých se může návštěvník kromě informací náboženských seznámit i s kulturně-historickými událostmi, významnými osobnostmi a přírodními zajímavostmi krajiny, kterou právě prochází. V budoucnu by se na tuto páteřní trasu měly napojovat další stezky z jednotlivých obcí a farností a zároveň by se měla stát součástí evropské stezky z polského poutního místa Čenstochová do Říma (www.hostyn.cz).

Dalším velmi významným poutním místem v oblasti Slovácka je kaple sv. Antonína Paduánského (lidově nazývaného Antonínek) v Blatnici pod sv. Antonínkem. O popularizaci tohoto místa se nemalou měrou zasloužil slavný slovácký malíř Jožo Úprka, který namaloval několik krásných obrazů zachycujících dny blatnických poutí. Historie těchto poutí sahá až do 17. století a stejně jako v minulých dobách jsou i dnes cílem mnoha návštěvníků. Nejvíce jich přichází na pout', která se koná vždy první neděli po 13. červnu, tedy po svátku sv. Antonína.

Přehled dalších významných náboženských poutí dokumentuje níže uvedená tabulka 9.

Tab. 9: Kalendář nejvýznamnějších náboženských poutí v oblasti Slovácka

Měsíc	Pout'
Květen	Žádovice
Červen	Pout' na svátek sv. Trojice - kaple sv. Barbory, Buchlovice
	Pout' na kopci sv. Antonínka - Blatnice pod sv. Antonínkem
	Pout' sv. Jana Křtitele - Kněždub
	Božské srdce - církevní slavnost, Starý Poddvorov
	Krojovaná pout' - Dolní Bojanovice, Vacenovice
Červenec	Národní cyrilometodějská pout' - Velehrad
	Cyrilometodějská pout' - Mikulčice, Radějov, Ratíškovice, Věteřov
	Pout' ke sv. Anně - Tvarožná Lhota
	Druhá pout' - Blatnice pod sv. Antonínkem
Srpen	Pout' Nenebevzetí Panny Marie - kaple sv. Barbory, Buchlovice
	Krojovaná děkovná pout' - Blatnice pod sv. Antonínkem
	Bzenecká pout' – Bzenec
	Tradiční strážnická pout' - Strážnice
Září	Zlatá sobota u Matky Boží - Žarošice
	Skoronská pout' - Skoronice
Říjen	Růžencová pout' – Uherský Brod

Zdroj: www.slovacko.cz

6.1.3 Vinařský cestovní ruch

Vinařský cestovní ruch je v České republice poměrně novou turistickou aktivitou. I když se u nás vinná réva pěstuje a víno produkuje po staletí, víno jako turistický produkt se začalo prosazovat teprve v nedávné době (Vystoupil a kol. 2006). Ne jinak je tomu i na Slovácku, kde je vinařská turistika jednou z nejperspektivnějších forem cestovního ruchu.

Podmínky pro rozvoj vinařského cestovního ruchu v regionu Slovácko

Vinařský prostor v České republice je na základě nového Zákona o vinohradnictví a vinařství (č. 321/2004 Sb.) členěn na 2 oblasti – vinařskou oblast Čechy a vinařskou oblast Morava. Každá oblast se skládá z několika vinařských podoblastí a ty se dále člení na vinařské obce, na jejichž území jsou stanoveny viniční tratě. Vinařská oblast Čechy má 2 podoblasti: Mělnickou (37 obcí) a Litoměřickou (29 obcí). Vinařská oblast Morava se skládá ze 4 podoblastí: Znojenské, Mikulovské, Velkopavlovické a Slovácké (Vystoupil a kol. 2006). Pro jejich porovnání z hlediska možného rozvoje vinařské turistiky lze použít kvantitativní ukazatele jako např. plocha vinic, počty vinařských obcí, počty pěstitelů a výrobců vína aj. (Goldová 2004).

Region Slovácko je s výjimkou obce Čejkovice (Velkopavlovická podoblast) součástí Slovácké vinařské podoblasti, která je co do počtu vinařských obcí i počtu pěstitelů největší ze všech vinařských podoblastí (viz tab. 10). Je to dáno roztržitostí vinic, kdy většina pěstitelů obhospodařuje menší plochy ve srovnání s Mikulovskou a Velkopavlovickou podoblastí, kde se nachází větší a poblíž sebe umístěné vinice, což dodává zdejší krajině osobitý ráz.

Tab. 10: Základní charakteristiky vinařských podoblastí Moravské vinařské oblasti

	Počet vinařských obcí	Počet viničních tratí	Plocha vinic v ha	Počet pěstitelů	Počet vinařských zařízení ¹
Slovácká	115	406	4 705	7 976	76
Velkopavlovická	75	319	5 243	6 680	80
Mikulovská	30	182	4 910	2 350	99
Znojemská	91	224	3 530	1 087	46

¹ Zařízení využitelná v cestovním ruchu (tj. zpřístupněné vinné sklepy, vinotéky)

Zdroj: katalog Krajem vína – To nejlepší z vinařské turistiky na jižní Moravě, Krajem vína – průvodce po vinařstvích a vinných sklepech na jižní Moravě

Význam pro rozvoj vinařské turistiky má však především počet vinařských zařízení (vinných sklepů, vinoték), v kterých je možné ochutnat či zakoupit víno, dozvědět se něco o jeho výrobě apod. Takových zařízení je v celé Slovácké podoblasti 76, což je, uvažíme-li zdejší počet pěstitelů a vinařských obcí, nedostatek. Svědčí o tom i názory turistů, kterým v regionu Slovácko chybí nabídka otevřených vinných sklepů (průzkum CzechTourism 2006). Problémem je také fakt, že většina těchto zařízení je zpřístupněna zájemcům pouze po předchozí dohodě. Pravidelnou otevírací dobu má jen 17 % těchto zařízení (dle průvodce po vinařstvích a vinných sklepech na jižní Moravě). Otevření většího počtu vinných sklepů pro turisty brání dle J. Hapáka ze sdružení Region Slovácko především nedostatečná pozitivní motivace a legislativní problémy (živnostenská oprávnění, hygienické normy apod.).

Na základě kritérií typu plocha vinic, počet pěstitelů, počet turisticky využitelných lůžek, počet míst ve vinném sklepech aj. u jednotlivých vinařských obcí byla vytvořena kategorizace obcí z hlediska významu pro vinařskou turistiku. Byly vyčleněny celkem 3 kategorie: obce s velkým významem pro vinařskou turistiku, obce s významem pro vinařskou turistiku a obce s menším významem pro vinařskou turistiku

(Vystoupil a kol. 2006). Na Slovácku se na základě této kategorizace vytvořily 3 hlavní oblasti s nejlepšími podmínkami pro vinařskou turistiku, a to mezi Kyjovem a Boršicemi, v okolí Strážnice a v oblasti mezi Hovorany a Prušánkami (viz příloha 5).

Produkty vinařského cestovního ruchu

Rozvoj vinařské turistiky je v posledních letech spojen především s cykloturistikou. Zásahu na tom má síť moravských vinařských stezek, které byly vyznačeny na území všech jihomoravských vinařských podoblastí (viz obr. 9). Regionem Slovácko prochází 5 z celkem 11 vinařských stezek – Bzenecká, Strážnická, Kyjovská, Uherskohradištská a Moravská vinná, jež tvoří pátevní spojnice všech vytyčených stezek. Jejich trasy jsou vedeny většinou po silnicích 3. třídy nebo po polních či lesních cestách. Jsou značeny žlutými cykloturistickými značkami s logem vinařských stezek, jehož barva je pro každou stezku odlišná. Směrové značení tras je v každé obci doplněno informačními turistickými tabulemi a ke každé stezce je zároveň vydána mapa.

Obr. 9: Moravské vinařské stezky

Zdroj: www.vinny-sklep.com

Autorem projektu je Nadace Partnerství, která jej připravila a realizovala ve spolupráci s 280 vinařskými obcemi a mnoha dalšími partnery (Sdružení vinařských obcí jižní Moravy, Euroregion Pomoraví, aj.). Inspirací pro tento projekt byly obdobné

projekty z Rakouska, Německa a Francie, jeho financování bylo podpořeno z Evropského fondu Phare CBC (program přeshraniční spolupráce). Na letošním veletrhu Regiontour v Brně byl oceněn jako nejlepší produkt cestovního ruchu.

V souvislosti s těmito stezkami je však potřeba upozornit na zatím stále nedostatečnou úroveň doprovodné infrastruktury. Jedná se především o zpřístupněné vinné sklepy, ale také občerstvení, restaurace, penziony atd. Jelikož tyto stezky byly vyznačeny právě s ohledem na možnost návštěvy vinných sklepů, má jejich absence negativní vliv na jejich využívání.

Produktem vinařské turistiky jsou rovněž vinařské akce. K nejnavštěvovanější vinařské akci posledních let lze bezesporu zařadit Slovácké slavnosti vína a otevřených památek konané v měsíci září v Uherském Hradišti (viz kap. 5.1.2). Tradice této slavnosti není příliš dlouhá, přesto si za krátkou dobu získala velkou popularitu a její návštěvnost se rok od roku zvyšuje. Zatímco 1. ročníku se v r. 2003 zúčastnilo přibližně 10 tisíc návštěvníků, v r. 2007 toto číslo dosáhlo již téměř 70-ti tisíc. Je však třeba podotknout, že uvedené číslo se s ohledem na velikost města a využitelných veřejných prostor pohybuje na hranici únosnosti.

Turisticky oblíbená je také tradice vinobraní, dosud stále živá ve většině vinařských obcích. Mezi nejnavštěvovanější patří Bzenecké krojované vinobraní a Strážnické vinobraní s účastí kolem 2 až 3 tisíc návštěvníků. Zájem vzbuzuje také tzv. „zarážení hory“, starodávný vinařský obřad uzavření vinohradu v období dozrávání hroznů před sklizní. Proslulé je v Prušánkách a Strážnici.

Téměř v každé vinařské obci probíhají výstavy vín a jejich košty. Z hlediska cestovního ruchu se jedná o akce menšího významu, jsou navštěvovány především místními obyvateli.

6.1.4 Sportovně – rekreační cestovní ruch

Cykloturistika

Cykloturistika se v posledních letech v České republice těší nebývalému zájmu. Svědčí o tom i stále rostoucí počet kilometrů značených cyklistických tras. V r. 1997 dosahovala délka značených cyklotras na našem území přibližně 450 km, o deset let později, v roce 2007, to bylo již téměř 30 000 km a jejich rozvoj stále dynamicky pokračuje (www.cyklostrategie.cz). Také v oblasti Slovácka se síť cyklistických tras a stezek úspěšně rozšiřuje. Na tomto místě je nutné zdůraznit rozdíl mezi pojmem

cyklotrasa a cyklostezka, které se mnohdy zaměňují. Cyklotrasy jsou vedeny po silnicích, dobrých místních a účelových komunikacích. Kromě cyklistů jsou určeny i pro ostatní účastníky silničního provozu. Cyklostezky jsou určeny výhradně pro cyklistický provoz (Vystoupil a kol. 2006).

Hlavními osami cyklistické sítě na Slovensku jsou dvě mezinárodní dálkové cyklotrasy - tzv. Moravská stezka č. 47 vedoucí od česko-polských hranic přes Jeseníky, Olomouc, Kroměříž, Uherské Hradiště, Hodonín dále do Mikulova a Beskydsko-karpatská magistrála č. 46 procházející podél slovenských hranic z Břeclavi do Českého Těšína. Další významnou trasou je cyklotrasa č. 412, jež začíná ve Ždánickém lese a pokračuje přes Kyjov, Dubňany, Mutěnice a končí v Lednici. Mimo tyto dálkové trasy je zde řada místních tras i stezek, přičemž nejhustší sítí disponuje oblast Chřibů. Ve většině případů se zde jedná o cyklostezky.

Cykloturistika vyžaduje kromě vyznačených tras, také určitou doprovodnou infrastrukturu (odpočívadla, občerstvení, cykloservisy, úschovny kol apod.). V tomto ohledu jsou zde ještě značné rezervy, ale situace se pomalu zlepšuje. Několik zařízení v regionu má již chráněnou značku Cyklisté vítáni. Tato certifikace garantuje, že dané zařízení poskytuje služby pro cyklisty dle předem daných kritérií. Cyklista si na takovém místě může kolo omýt, provést jeho základní opravu nebo bezpečně uschovat, může si vyprat a usušit oblečení, vybrat z nabídky nápojů a jídel vhodných pro sportovní výkon apod. Tuto certifikaci můžou získat ubytovací a stravovací zařízení a také turistické cíle. Jejím garantem je Nadace Partnerství. K zlepšení služeb pro cyklisty by měl přispět také projekt s pracovním názvem Cyklotour, jehož partnerem je sdružení Region Slovácko. Jde o jakýsi informační systém. Cyklista si bude moci díky němu telefonicky zajistit nejen jakoukoliv opravu kola, ale také případný odvoz ke stanici veřejné dopravy. Podobný systém se zkouší již ve Znojmě, v regionu Slovácko by mohl začít fungovat od r. 2009 (Slovácký deník 2008).

Charakter reliéfu předurčuje oblast převážně pro nenáročnou cykloturistiku, ale v Bílých Karpatech a Chřibech si na své přijdou i příznivci obtížnějších terénů. Právě Chřiby a obce na jejich úpatí jsou v současnosti asi nejfrekventovanějším místem cykloturistiky na Slovensku. Jak již bylo řečeno výše, je zde hustá síť cyklostezek, které jsou vedeny tak, aby propojovaly atraktivní místa, jakými jsou například hrad Buchov, zámek Buchlovice, Velehrad, archeoskanzen Modrá nebo pískovcové skalní útvary. Do této oblasti jezdí také jedna linka cyklobusů ze směru od Kroměříže, přes Zlín a Uherské Hradiště. Naopak Bílé Karpaty, protkané rovněž poměrně hustou sítí

cyklotras a cyklostezek, jsou cyklisty poněkud opomíjené. Rozvoji cykloturistiky v tomto místě by mohlo napomoci zavedení cyklobusů.

Cykloturistika se v současnosti rozvíjí také v kombinaci s vinařským cestovním ruchem, a to díky síti moravských vinařských stezek (viz kap. 6.1.3).

Pěší turistika

Pěší turistika patří k oblíbeným aktivitám návštěvníků Slovákka. V průzkumu agentury CzechTourism (2006) ji uvedlo 33,5 % dotázaných turistů mezi nejčastěji provozovanými aktivitami při návštěvě regionu. Je rozšířena především v oblasti Chřibů a Bílých Karpat, jež jsou prokány hustou sítí značených turistických cest. Na některé cesty navazují naučné stezky, které prezentují přírodní nebo kulturní jedinečnosti daného místa. S rozvojem informačních center v posledních několika letech dochází ke zvyšování počtu těchto naučných stezek. Informační centra vytvářejí tyto stezky s cílem přiblížit návštěvníkům okolí obcí, v kterých tato střediska sídlí (Neveselá 2006).

Turisty hojně navštěvované jsou také dálkové pochody, například „Kyjovská padesátka“, „Vandrácká padesátka“ přes Bílé Karpaty, „Chřibská 33“, „Moravským Slovákem“ nebo méně náročné pochody „Jarními Chřiby“, „Putování slováckými vinohrady“ aj. Řada z těchto pochodů je pořádána již více než 30 let.

Vodní turistika

Vodní turistika ve smyslu vodáctví či rekreace u vody spojená s koupáním není v oblasti Slovákka příliš rozšířená. Jediné větší centrum letní rekreace u vody se nachází v obci Tvarožná Lhota, na jejímž území leží přehradní nádrž Lučina. Ostatní vodní plochy jsou využívány ke koupání většinou pouze místními obyvateli. Čím je však vodní turistika v této oblasti významná, jsou plavby po Baťově kanále (viz kap. 5.1.2). Tato unikátní vodní cesta si získává rok od roku stále více návštěvníků, jak je možné vidět i z tabulky 11. K poklesu návštěvnosti došlo pouze v r. 1997, který byl zapříčiněn letními povodněmi a dále v r. 2005 z důvodu špatného počasí během této sezóny. Velký zájem o tuto historickou vodní cestu úspěšně přispívá k rozšiřování služeb v přístavech i produktové nabídce výletních lodí. K plavbám lze nastoupit celkem na 8 místech: ve Splytihněvi, Starém Městě, Veselí nad Moravou, Vnorovech, Strážnici, v Sudoměřicích, Petrově a v Hodoníně. Zde je možné si zapůjčit kánoe, motorové čluny či hausbóty nebo nastoupit k organizovaným plavbám na velkých výletních lodích, nabízejících řadu doprovodných programů. Největší poptávka je v současnosti po programech

spojených s poznáváním okolní přírody a památek (např. „Lodí za historií“ – program spojený s návštěvou muzea Jihovýchodní Moravy ve Strážnici), které využívají různá sdružení (hasiči, senioři, odborové svazy apod.) nebo školy. Gastronomické programy spojené s ochutnávkou vín či zabíjačkových specialit jsou oblíbené především pro různé firemní akce (např. prezentace před partnery, akce pro zaměstnance a jejich blízké apod.). Sezóna na Baťově kanále začíná oficiálně 1. května, kdy probíhá tzv. „Odemykání plavební sezóny“ a končí 28. října „Zamykáním plavební sezóny“. Pokud je však příznivé počasí, půjčovny lodí fungují i před a po tomto období.

Tab. 11: Návštěvnost Baťova kanálu v letech 1996 - 2007

Rok	Počet návštěvníků	Rok	Počet návštěvníků
1996	5 000	2002	39 200
1997	1 700	2003	52 600
1998	5 050	2004	56 800
1999	14 250	2005	38 922
2000	23 500	2006	49 000
2001	28 500	2007	62 500

Zdroj: Informační centrum Baťova kanálu

Zimní turistika

Zimní turistika je pouze doplňkovou formou cestovního ruchu v oblasti Slovácka. Lyžařské areály pro sjezdové lyžování se nachází v Bílých Karpatech a v Chříbech (viz kap. 5.3.4), ale jejich význam je pouze lokální. Stěží mohou konkurovat lyžařským areálům v blízkých Beskydech či Jeseníkách. Sjezdovky jsou zde poměrně krátké a nezřídka trpí nedostatkem sněhu pro jejich provoz. Jsou využívány především k jednodenní rekreaci obyvateli z blízkého okolí, a to většinou jen o víkendech. Přes týden (s výjimkou jarních prázdnin) jsou totiž některé areály, například ten největší na Mikulčině vrchu, mimo provoz. Výhodu těchto středisek lze vidět v podstatně nižších cenách za vlekové permanentky a ostatní lyžařské služby (např. lyžařské školky) v porovnání s ostatními lyžařskými oblastmi Česka. Skýtají tedy potenciál především pro nenáročné lyžaře, rodiny s dětmi a ty, jež si nemohou dovést drahé pobyty v jiných destinacích.

Pro běžecké lyžování je možné využít tras v Bílých Karpatech (viz kap. 5.3.4). V Chříbech zatím vyznačená běžecká trasa chybí. To by se mohlo změnit už od roku 2009. Jihozápadní a severovýchodní část Chřibů by měla protínat lyžařská běžecká

trasa, která má vést po pozemcích Lesů České republiky kolem atraktivních míst, jakými jsou například pískovcová skaliska, nejvyšší vrchol Brdo, zřícenina hradu Cimburk aj. Jestli se tak skutečně stane, záleží na tom, zda-li Lesní správa Buchlovice, autor tohoto projektu, získá dotace z evropských fondů, o které bylo zažádáno (Slovácký deník 2008). Vzhledem ke sněhovým podmínkám se bude tato trasu využívat asi především pro pěší turistiku v létě.

6.1.5 Ostatní formy cestovního ruchu

Lázeňství

Ve sledovaném regionu se nachází dvě lázeňská místa: Hodonín a Ostrožská Nová Ves. Obojí jsou dle typologie lázeňských míst (Budák 2002) zařazena mezi lázně s malým významem, které jsou zaměřeny většinou jen na jednu léčebnou indikaci a mají vesměs českou klientelu.

V lázních Hodonín, založených teprve v r. 1979, jsou léčeny nemoci pohybového a oběhového ústrojí. K léčbě je využívána jodobromová voda z nedalekých vrtů u obce Lužice. Historie lázní v Ostrožské Nové Vsi je podstatně starší. První zmínky o těchto lázních se objevují v roce 1903, kdy byl díky iniciativě místního rodáka Dr. Botka prokázán léčivý účinek pramenů sírné vody, vyvěrajících v bažině nedaleko obce. V současnosti se využívají k léčbě chorob pohybového aparátu a kožních onemocnění (Vencálek a kol. 1999). Obě lázeňská zařízení nabízejí také v poslední době velmi oblíbené wellness pobyty, jejichž cílem je dosáhnout harmonie mysli, těla i ducha. Tyto regenerační a relaxační pobyty jsou nabízeny také v Lázních Leopoldov, které však nemají oficiální statut lázeňského místa. Zdejší pramen sírné vody není využíván.

Prameny minerálních vod vyvěrají také na mnoha jiných místech v regionu (viz kap. 5.1.1). V minulosti byly některé z nich využívány, například lázně Heliga v Čejči léčily pomocí sírného pramene již v letech 1716 – 1857. Ještě starší historii mají lázně v Nezdenicích, které využívaly léčivých účinků zdejší uhličitě vody už v roce 1585. Lázně zde zanikly v r. 1887. Další lázeňské středisko se nacházelo v obci Petrov, kde se v současné době snaží obecní úřad tuto tradici obnovit. Potenciál ostatních pramenů zůstává nevyužit.

Agroturistika a ekoagroturistika

Agroturistika i ekoagroturistika patří mezi tzv. ekologicky šetrné nebo též udržitelné formy turistiky, které jsou ohleduplné k přírodnímu prostředí, respektují potřeby a zvyky místního obyvatelstva a napomáhají rozvoji venkova. Vznikly jako určitá reakce na tzv. „masovou turistiku“ (Pourková 2002).

Vysoký potenciál pro tyto formy cestovního ruchu nabízejí především Bílé Karpaty (viz kap. 5.2.3). V současnosti však není zdaleka využit především díky nízkému povědomí a chybějícím informacím o tomto způsobu podnikání mezi zemědělci. Limitujícím faktorem je často také nedostatek finančních prostředků a mnohdy i nezáměr ze strany zemědělců. Služby v cestovním ruchu zde poskytují pouze 2 farmáři, zabývající se ekologickým chovem dobytka. Návštěvníkům nabízejí možnost seznámit se se životem na horském hospodářství včetně zapojení do práce a možnosti ochutnat místní výrobky. Mimo to okolní krajina poskytuje vhodné podmínky pro pěší turistiku a cykloturistiku.

Poněkud odlišnou formu ekoagroturistiky nabízí obec a ekocentrum Hostětín, které jsou proslulé svými ekologickými projekty, za něž získaly v letošním roce prestižní Cenu Energy Globe 2007 udělovanou Evropským parlamentem (INmagazín 2008). Obec má výtopnu na biomasu, moštárnu na biomošty, kořenovou čistírnu odpadních vod, solární systémy k ohřevu vody a energeticky šetrné veřejné osvětlení. Se všemi projekty se mnohou návštěvníci seznámí prostřednictvím exkurzí a jiných programů (pro seniory, rodiče s dětmi aj.), které obec pořádá. Poskytuje i ubytování, a to v energeticky pasivní budově. Nejedná se tedy o typickou ekoagroturistiku, při které účastníci pobývají na rodinných farmách s alternativním zemědělstvím a konzumují jídla ze zdrojů zde vypěstovaných a upravovaných, nicméně na rozvoj venkovské obce má jistě nemalý vliv.

Hipoturistika

V poslední době se začíná na Slovácku prosazovat také hipoturistika. Nemalou zásluhu na tom má projekt „HYJÉ – koně Zlínského kraje“, jehož cílem je zvýšit povědomí o této možnosti trávení volného času. V jeho rámci došlo k vytvoření stejnojmenného webového portálu, informační brožury a propagačních materiálů, kde se lidé dozví o místech, kde si mohou zajezdit, vypůjčit koně a vybavení, občerstvit se, ubytovat se, dozví se také o akcích spojených s koňmi (dostihy, jízdy králů) atd. Prioritou projektu je rovněž zmapování terénu a vyznačení koňských stezek, které

započalo na jaře roku 2008. Doposud se ke koňskému provozu využívaly převážně lesní a polní cesty, cyklostezky a turistické trasy. V plánu projektu je vybudování nových hipotras, které by měly být určeny zejména pro jezdce. Na Slovácku má být takových tras vyznačeno přibližně 50 km plus další kilometry připadají na páteční trasy, které budou procházet celým krajem a budou se napojovat na hipostezky v sousedních krajích a na Slovensku. Rozvoj hipoturistiky je tedy nastartován správným směrem. Pokud se podaří realizovat plány, má hipoturistika v regionu zajištěnou dobrou budoucnost.

Kongresový a incentivní cestovní ruch

Kongresový cestovní ruch nenachází v regionu většího uplatnění. Prostory pro pořádání větších akcí nabízí jen kulturní centrum Reduta v Uherském Hradišti (max. kapacita 150 osob), lázně Hodonín (kapacita 140 míst) a hotel Zámek v Čejkovících (kapacita 150 míst).

Více se ve sledované oblasti uplatňuje incentivní turistika, která je méně náročná na prostory. Vyhledávanými místy pro zaměstnanecké akce jsou často prostory vinných sklepů, kde si firmy objednávají posezení spojené s odborným výkladem someliéra, degustací vína a také poslechem cimbálové muziky. Různé akce pro pracovníky firem se konají také v rámci výletních plaveb na Baťově kanále (viz kap. 6.1.4).

6.1.6 Druhé bydlení

V rámci Česka patří území Slovácka k méně využívaným pro druhé bydlení, z části je to dáno jeho zemědělským charakterem, z části vzdálenější polohou od velkých měst, která bývají hlavními centry uživatelů objektů druhého bydlení. Dle Statistického lexikonu obcí ČR 2005 a databáze ČÚZK 2005 se ve sledovaném území nachází celkem 6 010 objektů druhého bydlení, z toho 3 633 objektů je registrováno jako stavba pro individuální rekreaci, 2 377 objektů je vedeno jako domy neobydlené, sloužící k rekreaci. Z těchto údajů pochopitelně nemůže být patrné nižší využití území pro druhé bydlení v porovnání s průměrem ČR, avšak vypočteme-li hustotu rekreačních objektů na 1 km², dospějeme k hodnotě 2,9 objektů na km², přičemž průměr za celé Česko je více než 2x vyšší. Také při výpočtu podílu objektů druhého bydlení na úhrnu obytných staveb dospějeme k podprůměrným číslům (9 %) v porovnání s celorepublikovými hodnotami (20 %).

Při sčítání v roce 1991 bylo na území sledovaného regionu zjištěno 5 360 objektů druhého bydlení, z toho bylo 3 050 chat a 2 310 chalup (vyčleněných

i nevyčleněných z bytového fondu). Ve struktuře druhého bydlení tak převažují rekreační chaty a domky, jež tvoří 57 % všech ODB.

Z hlediska vývoje celkového počtu ODB došlo mezi léty 1991 a 2005 k navýšení o 12 %. Největší nárůst byl zaznamenán u objektů individuální rekreace v okrese Hodonín (viz tab. 12), přičemž největší měrou se na tomto zvýšení podílely města Hodonín, Kyjov a Veselí nad Moravou. Zatímco v r. 1991 nebyl na jejich území registrován žádný objekt individuální rekreace, v r. 2005 jich bylo už několik desítek. Tento fakt si lze vysvětlit nejspíše převedením chatek v zahrádkových koloniích do kategorie rekreačních objektů. K navýšení došlo také u rekreačních chalup nevyčleněných z bytového fondu. Hlavní důvod je možno vidět v odchodu mladých lidí z venkovských obcí, čímž dochází k uvolňování domů k rekreačnímu využívání. Je však nutné podotknout, že toto vývojové srovnání je potřeba brát s rezervou, jelikož vychází z dat kombinovaných ze dvou zdrojů (data ČSÚ a ČÚZK, viz kap. 3.2)

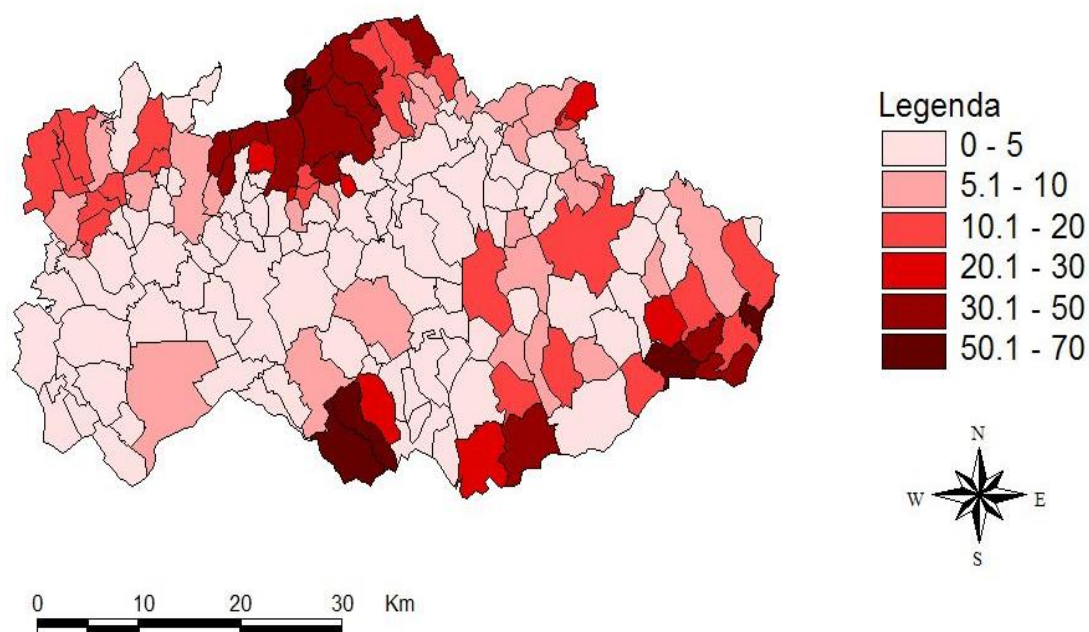
Tab. 12: Změny v počtu a struktuře ODB v regionu Slovácko mezi roky 1991 a 2005

	Objekty individuální rekreace			Rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu			Objekty druhého bydlení celkem		
	1991	2005	index změny	1991	2005	index změny	1991	2005	index změny
okres Uherské Hradiště	1776	1733	97,6	1258	1463	116,3	3034	3196	105,3
okres Hodonín	1445	1900	131,5	881	914	103,7	2326	2814	121,0
Slovácko	3221	3633	112,8	2139	2377	111,1	5360	6010	112,1

Zdroj: Statistický lexikon obcí ČR 1992 a 2005, Databáze ČÚZK 2005

Pro hodnocení územního rozložení druhého bydlení lze využít řady ukazatelů, např. hustota zástavby ODB na km² nebo jejich podíl na úhrnu obytných staveb. Jelikož prvně jmenovaný ukazatel je nepřímě ovlivněn rozlohou území a nevypovídá úplně objektivně o skutečné hustotě ODB v zastavěné části, má lepší vypovídací hodnotu o významu druhého bydlení v jednotlivých obcích ukazatel **podíl ODB na úhrnu obytných staveb** (viz obr. 10) (Vach 2007). Pokud tento podíl převyšuje 50 %, znamená to, že v daném území převládá rekreační funkce nad obytnou. Ve sledované oblasti se nachází takových obcí 5: Tvarožná Lhota, Radějov, Lopeník, Stupava, Žitková, přičemž všechny se vyznačují kvalitním a atraktivním přírodním prostředím.

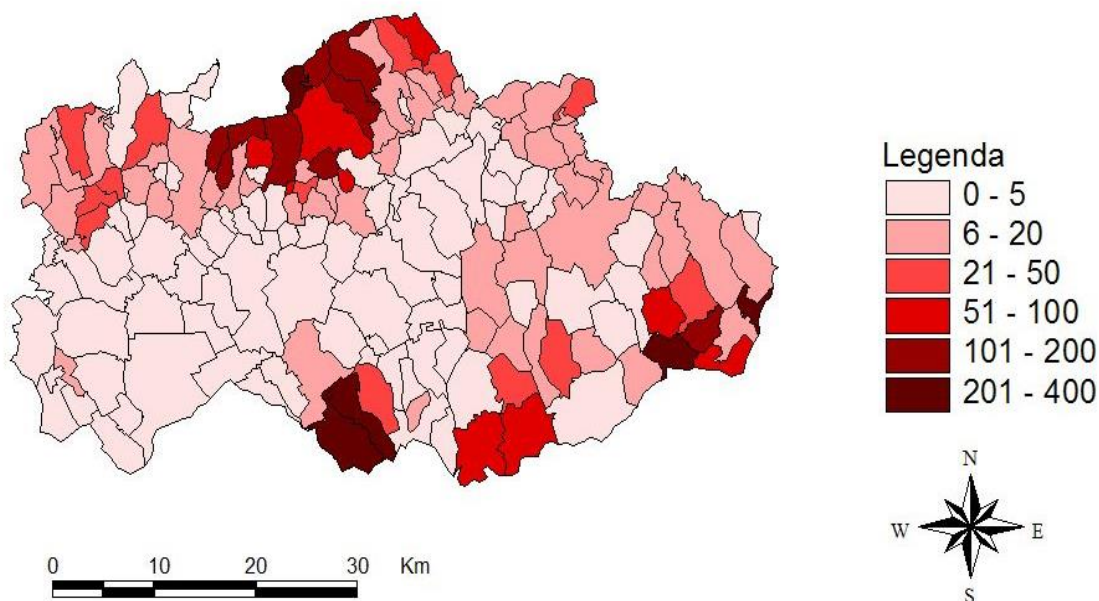
Obr. 10: Podíl ODB na úhrnu obytných staveb v obcích regionu Slovácko

Zdroj: Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

Dalším ukazatelem, jímž lze hodnotit územní rozložení druhého bydlení, je **počet potenciálních rekreantů ODB připadajících na 100 obyvatel** (viz obr. 11). Tento koeficient vyjadřuje poměr, v němž se v exponovaných obdobích (víkendy, letní sezóna) nacházejí chataři a chalupáři a trvale bydlící obyvatelstvo. Nejvyšších hodnot dosahuje opět u obcí Lopeník (379), Tvarožná Lhota (287), Radějov (280), Stupava (272) a Žitková (209). K převaze potenciálních rekreantů ODB nad domácím obyvatelstvem dochází ještě v dalších 8 obcích, všechny se nachází v atraktivním prostředí Chřibů a Bílých Karpat.

Obr. 11: Počet potenciálních rekreatů ODB na 100 trvale bydlících obyvatel v obcích regionu Slovácko

Zdroj: Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

Na základě uvedených ukazatelů lze v celém regionu vyčlenit 3 oblasti vyznačující se vyšší intenzitou druhého bydlení:

- 1) oblast Chřibů – nachází se zde téměř $\frac{1}{4}$ z celkového počtu ODB ve sledovaném regionu, chaty tvoří 75 % všech ODB.
- 2) oblast kolem Radějovického potoka s vodní nádrží Lučina – na území 4 obcí se zde nachází téměř 20 % z celkového počtu ODB ve sledovaném regionu. V jejich struktuře jednoznačně převažují chaty (94 %).
- 3) oblast okolí Mikulčina vrchu v Bílých Karpatech – méně rekreačně využívána v porovnání s výše uvedenými oblastmi, nachází se zde 6 % z celkového počtu ODB ve sledovaném regionu, převažují chalupy (75 %).

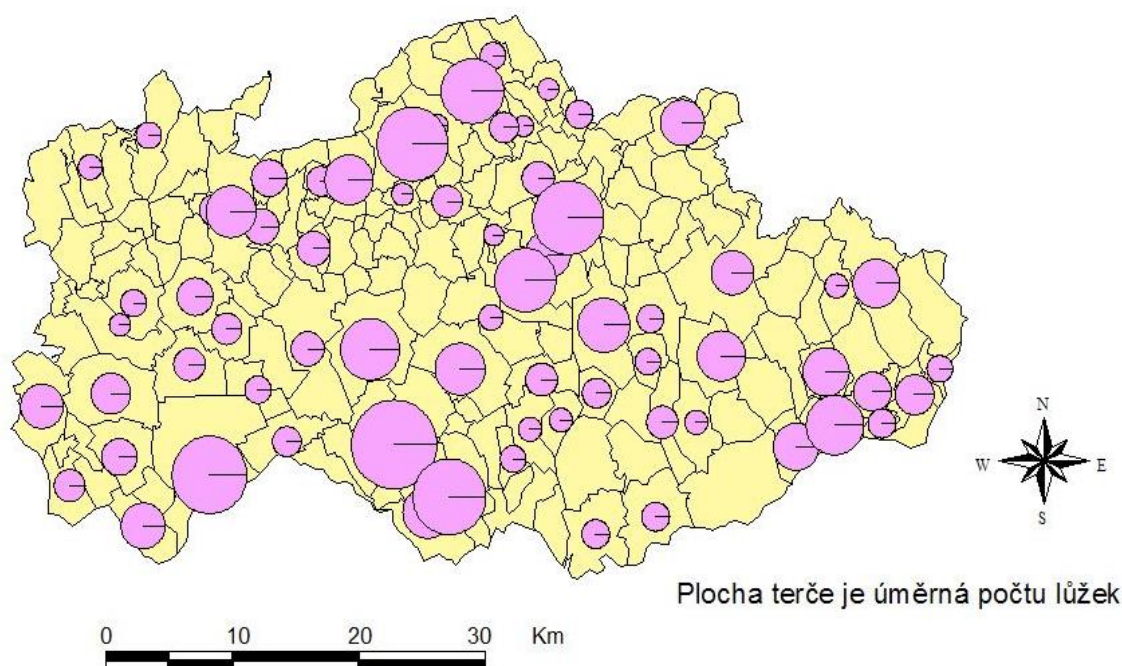
6.2 Ubytovací zařízení komerčních forem cestovního ruchu

Tato kapitola je věnována podrobnější analýze rekreačních ubytovacích zařízení, konkrétně jejich prostorovému rozložení, struktuře a zhodnocení pomocí kvantitativních ukazatelů.

Dá se říci, že prostorové rozmístění lůžkové kapacity (obr. 12) v regionu koresponduje s vhodnými přírodními či kulturními předpoklady cestovního ruchu.

Největší lůžkovou kapacitu mají obce Strážnice (730 lůžek), Hodonín (544 lůžek), Uherské Hradiště (492 lůžek) a Buchlovice (488 lůžek), tedy hlavní střediska kulturně – poznávacího cestovního ruchu a dále Tvarožná Lhota (516 lůžek) jako středisko letní rekreace u vody. Naopak žádné ubytovací zařízení není v 92 obcích, což většina starostů v provedeném dotazníkovém šetření (viz kap. 7.1) hodnotí jako hlavní překážku dalšího rozvoje cestovního ruchu.

Obr. 12: Rozložení lůžkové kapacity RUZ v regionu Slovácko v roce 2007

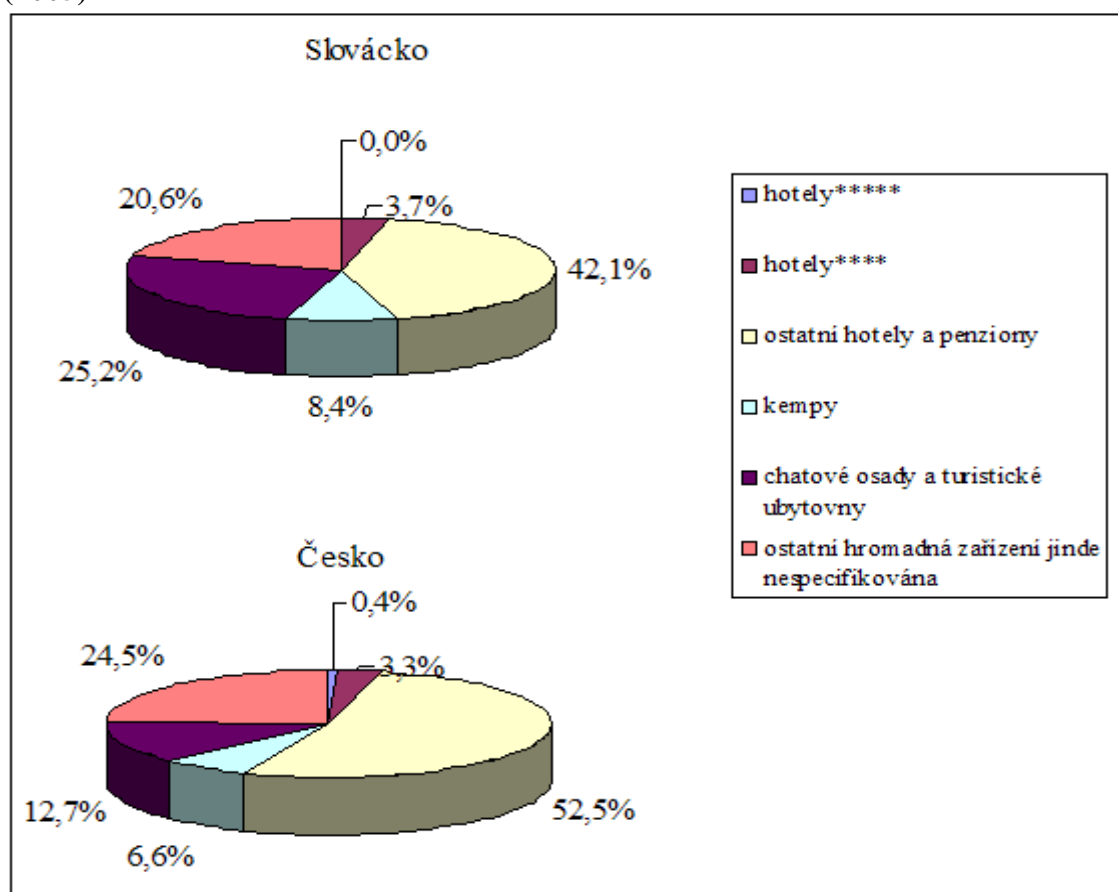
Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál Zlínského kraje, informační portál Úplný průvodce Slováckem

Z hlediska struktury hromadných ubytovacích zařízení (viz graf 4) převažují hotely střední a nižší kategorie a penziony, které poskytují většinou pouze základní služby. Hotely vyšší kategorie jsou zastoupeny pouze čtyřmi objekty (s celkovou kapacitou 154 lůžek), přičemž kategorie pětihvězdičkových hotelů chybí úplně. Nedostatek těchto kvalitních zařízení je jedním z faktorů, který oblast limituje v možnosti prosazení se na zahraničním trhu (Palatková 2006). V současné době je právě počet zahraničních turistů v této oblasti v porovnání s ostatními regiony nízký. Dle statistiky návštěvnosti v HUZ (rok 2006), která je sledována za jednotlivé kraje, je Zlínský kraj, co se týká podílu zahraničních hostů na celkovém počtu turistů v kraji, na

posledním místě mezi kraji ČR. V rámci podílu přenocování zahraničních turistů na celkovém počtu přenocování je na tom kraj o něco málo lépe – je na 12. místě před krajem Vysočina a Pardubickým krajem. Nicméně tento fakt je způsoben především delší dobou pobytu cizinců v lázeňských zařízeních (především v Luhačovicích). Jihomoravský kraj je na tom podstatně lépe. V podílu zahraničních turistů na celkovém počtu turistů je na třetím místě mezi kraji, nicméně většina cizinců se zde soustřeďuje do Brna.

Vysoký podíl ve struktuře hromadných ubytovacích zařízení zaujímají též chatové osady a turistické ubytovny (25,2 %), tedy zařízení obvykle nižší kvality. Jejich podíl je ve srovnání s průměrem za Česko 2x vyšší. Nad průměrem ČR je i podíl ubytovacích kapacit v kempech.

Graf 4: Struktura hromadných ubytovacích zařízení v regionu Slovácko a v Česku (2005)

Zdroj: ČSÚ 2007

Individuální ubytovací zařízení (tj. ubytování v soukromí) se podílejí na celkovém počtu RUZ 19 % v případě okresu Uherské Hradiště a 15 % v okrese Hodonín. Jejich ubytovací kapacita je přirozeně mnohem nižší než u HUZ a na celkové

lůžkové kapacitě se podílejí 4 % v okr. Uh. Hradiště a 1,5 % v okr. Hodonín (přepočteno dle dat ČSÚ 2001). Tyto údaje jsou však pouze orientační a ve skutečnosti mohou být o něco vyšší, jelikož jak uvádí Drahošová (2002), jsou u tohoto typu ubytování patrné největší nedostatky v evidenci vyplývající z jeho charakteru – je možno jej provádět neoficiálně.

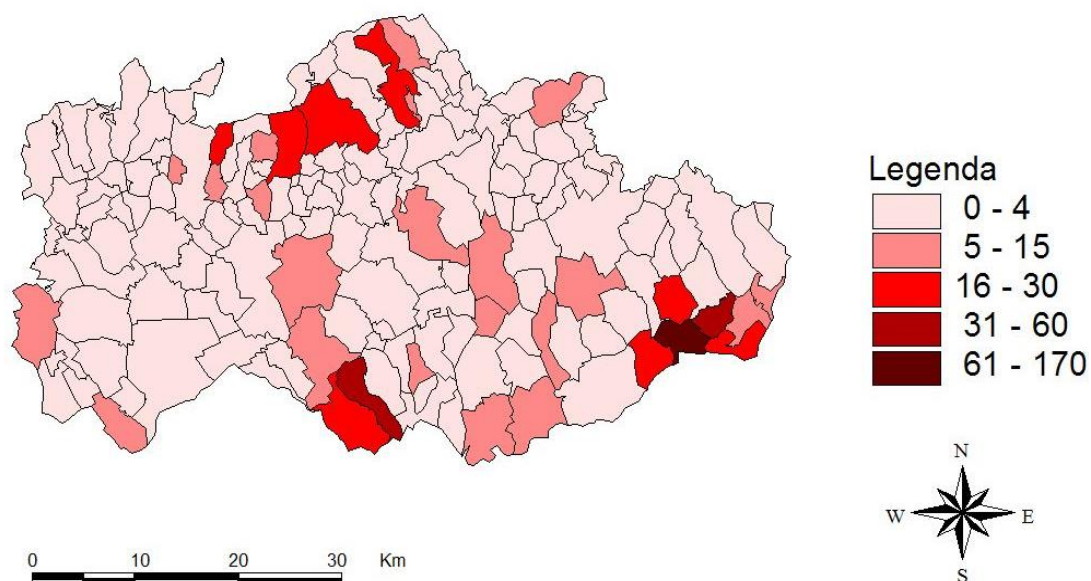
Na základě počtu lůžek v RUZ lze určit ukazatele celkové intenzity a zatíženosti území komerčními formami CR. Prvně jmenovaný ukazatel vyjadřovaný jako **počet potenciálních rekreantů (resp. počet lůžek) na 100 trvale bydlících obyvatel** dosahuje jednoznačně nejvyšších hodnot v obci Lopeník v Bílých Karpatech (166 lůžek na 100 obyvatel). Je to dáno zejména tím, že v obci žije pouze 181 stálých obyvatel. Vyšších hodnot nabývá tento ukazatel také v obci Tvarožná Lhota (59), jež je centrem vodní rekreace a v bělokarpatské obci Vápenice (54), která je střediskem zimní rekreace. Nižších hodnot je dosahováno ve městech díky vysokému počtu obyvatel (viz obr. 13).

Počet potenciálních rekreantů v RUZ na 1 km² neboli ukazatel zatíženosti území (viz obr. 14) dosahuje nejvyšších hodnot v obci Tvarožná Lhota (29,5 lůžek na km²) a dále v obci Modrá (26,4 lůžek na km²), kde je tento fakt způsoben zejména díky velmi malé rozloze (1,82 km²). Vyšší hodnoty zatíženosti najdeme ještě v rekreačně atraktivních obcích Bílých Karpat a ve městech Uherské Hradiště a Strážnice. Dá se říci, že zatíženost území koresponduje s rozložením lůžkové kapacity.

Celkově však nabývají oba ukazatelé až na výjimky nízkých a v řadě obcí z důvodu absence ubytovacích zařízení nulových hodnot. Na tyto údaje je ale nutno pohlížet s rezervou, jelikož vycházejí pouze z počtu potenciálních rekreantů v ubytovacích zařízeních a nezohledňují jednodenní návštěvníky, kteří ubytovacích služeb nevyužívají (Goldová 2004). Přičemž takových turistů je v regionu poměrně hodně. Dle průzkumu agentury CzechTourism (2006) přijíždí v zimních měsících na jeden den 80 % dotázaných návštěvníků, v letních měsících se toto číslo snižuje na 30 %.

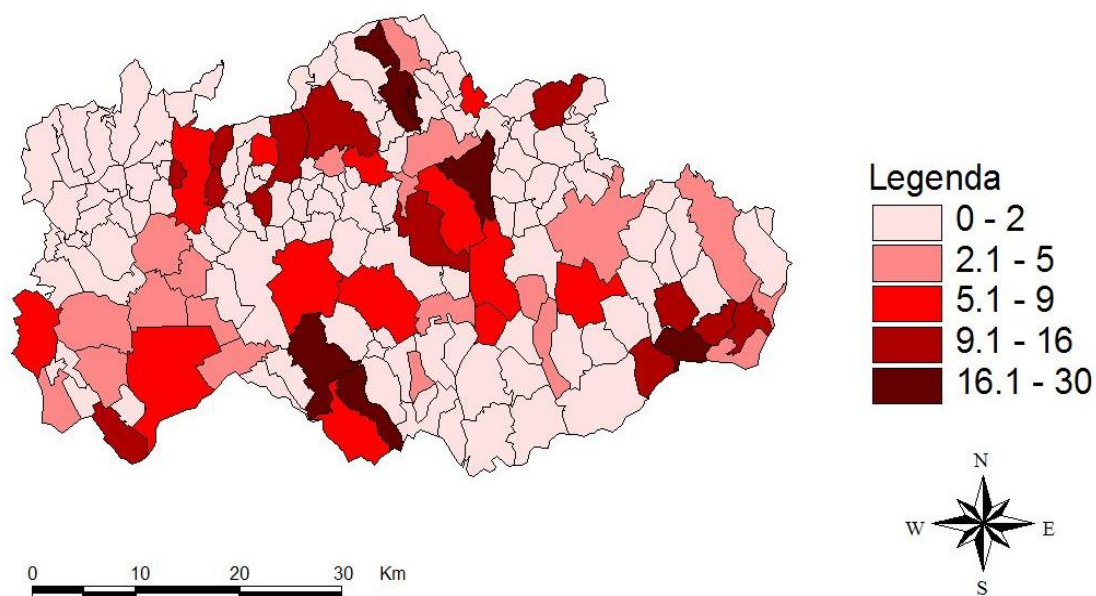
V celkové zatíženosti území cestovním ruchem (viz příloha 6 a 7), která byla vypočítána na základě počtu lůžek ve všech rekreačních objektech, dosahují nejvyšších hodnot obce ležící v Chříbech, obce v okolí Mikulčina vrchu v Bílých Karpatech a obce u přehradní nádrže Lučina. Vyšších hodnot zatíženosti CR dosahují také větší města (Uherské Hradiště, Uherský Brod, Hodonín, Strážnice, Kyjov). Rozložení lůžkové kapacity v rekreačních objektech a její strukturu zobrazuje mapa v příloze 8.

Obr. 13: Počet potenciálních rekreantů RUZ na 100 trvale bydlících obyvatel v obcích regionu Slovácko (2007)

Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál ZK, informační portál Úplný průvodce Slováckem

Obr. 14: Počet potenciálních rekreantů RUZ na 1 km² v obcích regionu Slovácko (2007)

Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál ZK, informační portál Úplný průvodce Slováckem

6.3 Management cestovního ruchu na Slovákku

Na organizaci a řízení cestovního ruchu se podílejí dvě skupiny aktérů: veřejný a soukromý sektor. Pro úspěšné fungování managementu cestovního ruchu je důležitá jejich spolupráce, resp. vytvoření veřejně-soukromého partnerství. Tento způsob organizace a řízení cestovního ruchu v turistické destinaci nazýváme jako destinační management², který bývá také často definován jako „nejvyzrálejší forma řízení cestovního ruchu v turisticky vyspělých destinacích“ (Srb 2003, s. 1, Říha 2004, cit. v Neveselá 2006, s. 82). Mimo spolupráce na horizontální úrovni v rámci destinace by však mělo docházet také ke spolupráci na vertikální úrovni, tzn. s organizacemi destinačního managementu vyšší úrovně (např. CzechTourism) nebo s organizacemi destinačního managementu jiných turistických oblastí (Palatková 2006).

Oblast Slovákka je jako území ležící na hranicích dvou krajů ovlivňována činností několika organizací destinačního managementu. V první řadě se jedná o sdružení pro rozvoj cestovního ruchu Region Slovákko, jehož výkonným orgánem je destinační agentura Avedon. Jeho vznik se datuje do roku 1999 a svou působností se snaží pokrýt celé území okresů Uherské Hradiště a Hodonín, jižní část okresu Zlín a jihovýchodní část okresu Břeclav. Jeho členskou základnu tvoří 24 subjektů převážně z řad místní samosprávy, ale také podnikatelské sféry i neziskových organizací. Nutno podotknout, že většina těchto subjektů má své působíště v okrese Uherské Hradiště. Z hodonínského okresu jsou pouze tři členové a z okresu Zlín jeden člen. Řízení aktivit v cestovním ruchu v jižní části Slovákka je tak problematické, k jeho zlepšení by mělo napomoci nově vytvořené sdružení s téměř identickým názvem, psáno jako Sdružení region Slovákko se sídlem v Hodoníně. Ustaveno bylo v lednu roku 2008 a v červnu téhož roku byla mezi oběma sdruženími podepsána dohoda o spolupráci při rozvoji cestovního ruchu (sdružení Region Slovákko 2008).

Destinační management Regionu Slovákko bývá komplexně hodnocen velmi kladně. Jako příklad lze uvést nominaci na Cenu ředitele CzechTourism Praha za významný přínos v oblasti ČR v kategorii Destinační management (Slovácké noviny 2004). Region Slovákko má vytvořenou svou strategii rozvoje cestovního ruchu, své logo, propagační materiály, informační systém i své produkty, tedy všechny důležité prvky destinačního managementu (Pásková, Zelenka 2002).

² Pro destinační management se používá také název organizace cestovního ruchu (dle CzechTourism) nebo organizace destinačního managementu (dle Palatkové 2006)

Další organizací destinačního managementu zasahující svou působností do oblasti Slovácka, je Centrála cestovního ruchu - Jižní Morava (CCRJM). Jejimi zakladateli byli v r. 2006 Jihomoravský kraj, Statutární město Brno a Svaz obchodu a cestovního ruchu České republiky. Území, na němž koordinuje jednotlivé aktivity cestovního ruchu, odpovídá administrativním hranicím Jihomoravského kraje (www.ccrjm.cz). Jak již bylo řečeno výše, jednotlivé organizace destinačního managementu by měli mezi sebou spolupracovat, o to více v situaci, kdy se jejich zájmová území překrývají. Jen tak lze totiž předcházet duplicitě činností a zbytečnému vynakládání finančních prostředků. O spolupráci mezi Regionem Slovácko a CCRJM se však nedá hovořit. Dle informací tajemníka sdružení Region Slovácko J. Hapáka se z této strany spíše objevují tendence rozbít dobře probíhající integrující proces v rámci Slovácka.

Jiná situace panuje v případě Centrály cestovního ruchu Východní Moravy (CCRVM), jež byla zřízena Zlínským krajem, který na ni delegoval veškerou činnost související s cestovním ruchem. Tato obecně prospěšná společnost, vztahující svou působnost na celé území kraje, úzce spolupracuje s Regionem Slovácko, o čemž svědčí například propojení internetových informačních portálů. Velkým pozitivem je, že portál CCRVM propaguje Slovácko v jeho přirozených hranicích, tedy i včetně části na území Jihomoravského kraje.

Management cestovního ruchu je řešen i na úrovni jednotlivých obcí a měst, které se obvykle sdružují do dobrovolných svazků obcí (např. mikroregionů, Sdružení měst a obcí Východní Moravy, Sdružení obcí a měst jižní Moravy aj.). Členem nějakého ze svazků obcí je téměř každá obec sledované oblasti. Poměrně velká část těchto svazků má vypracovaný také určitý programový dokument a cestovní ruch se v nich často objevuje jako rozvojová priorita. Spolupráce mezi obcemi je tedy na dobré úrovni, což potvrzují také výsledky dotazníkového šetření se starosty obcí, které bylo provedeno pro tuto diplomovou práci. Starostové hodnotili úroveň spolupráce pomocí pětistupňové škály, kde 1 znamenala vysokou spolupráci a 5 žádnou spolupráci. Partnerství mezi obcemi získalo známku 2,2. Hůře dopadla spolupráce mezi obcemi a podnikatelskými subjekty, která obdržela známku 3,4 (více viz kapitola 7.1). Rovněž spolupráce v rámci soukromého sektoru, jenž představují poskytovatelé služeb CR (majitelé ubytovacích a stravovacích zařízení, provozovatelé kulturních památek atd.), cestovní kanceláře, provozovatelé infocenter a poskytovatelé přímo souvisejících služeb (např. směnárny, dopravci) je obecně nízká. Podle odborníků z praxe je největší

příčinou váznutí spolupráce nedůvěra v něco společného. Tyto subjekty na sebe většinou pohlížejí jako na konkurenci, což brzdí rozvoj regionu (Vystoupil, Šauer, Holešinská, Metelková 2006).

Souhrnně se dá říci, že hlavním problémem managementu cestovního ruchu v oblasti Slovácka je koordinace aktivit na území dvou krajů a zároveň dvou jednotek NUTS 2 (Střední Morava a Jihovýchod), v nichž se oblast nachází. Stále nedostatečná je také kooperace mezi veřejným a soukromým sektorem, ať už na úrovni obcí či na oblastní úrovni. Dokladem toho může být nejen výše zmiňované šetření, ale také strategický dokument „Akční plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Slovácko“ managementu Region Slovácko z roku 2007. V něm bylo navrženo celkem 182 rozvojových projektů v ČR, z toho ze strany podnikatelských subjektů bylo předloženo pouze 21 z nich.

6.4 Marketing cestovního ruchu na Slovácku

Stejně jako v jiných odvětvích i v cestovním ruchu sehrává marketing důležitou úlohu při zabezpečení úspěšnosti, v případě cestovního ruchu turistické destinace. Marketing je stejně jako management organizován a řízen na několika úrovních. Národní úroveň představují instituce Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) a Česká centrála cestovního ruchu (CzechTourism), která byla zřízena MMR v r. 1993 a funguje jako jeho podřízená organizace (Neveselá 2006). Marketingová činnost MMR spočívá především v zajištění financování projektů ze Státního programu podpory cestovního ruchu nebo ze strukturálních fondů EU. Úkolem CzechTourism je zejména propagace České republiky na světovém trhu cestovního ruchu a také podpora rozvoje cestovního ruchu v regionech ČR. Jedním z projektů zaměřených na tuto podporu je katalog „Kudy z nudy“, jehož prostřednictvím se mohou tuzemští turisté seznámit s nabídkou různých aktivit k prožití volného času. Zveřejňování jednotlivých aktivit, pokud splňují předem dané kritéria, je zdarma. Katalog je k dispozici jak v elektronické, tak i v tištěné podobě a je distribuován mimo jiné i do informačních center v celé ČR (www.kudyznudy.cz).

Na krajské úrovni působí v oblasti marketingu cestovního ruchu odbory regionálního/strategického rozvoje krajských úřadů. V případě Zlínského kraje byla veškerá činnost související s cestovním ruchem, tedy i marketing, přenesena z tohoto odboru na jím zřízenou organizaci – Centrálu cestovního ruchu Východní Moravy. Toto

jednokolejné řízení má jistě velkou výhodu pro všechny partnery, kteří nejsou mateni tím, co kdo dělá, jestli se obrátit na kraj či centrálu. Naopak v Jihomoravském kraji marketingovou činnost v CR zajišťuje krajský úřad a mimo něj také Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava.

Marketingové aktivity v oblasti cestovního ruchu vyvíjejí také samotné obce a svazky obcí. Jedná se však většinou o dílčí projekty (např. vydání propagačního materiálu, prezentace na veletrhu aj.), koncepčně se této problematice tyto subjekty obvykle nevěnují.

Významným pozitivním faktorem současného marketingu v oblasti Slovácka je existence zastřešující organizace, jíž je sdružení Region Slovácko. Aby však byla jeho funkce jako zastřešující organizace, koordinující jednotlivé marketingové aktivity, plně využita, mělo by dojít k propojení marketingu směrem do regionu (do nově definovaných turistických podoblastí) a směrem k vyšším územním strukturám by mělo dojít k uzavření dohody o vzájemné spolupráci a koordinaci marketingových aktivit s oběma krajskými úřady (Zlínský a Jihomoravský kraj) (Strategie rozvoje šetrného cestovního ruchu 2002). Zatím však došlo pouze k dohodě s krajským úřadem Zlínského kraje. Prostředníkem spolupráce s krajským úřadem Jihomoravského kraje by se mohla stát nově vzniklá organizace Sdružení region Slovácko (viz kap. 6.3).

Oba kraje i sdružení Region Slovácko mají ve svých programech rozvoje cestovního ruchu zpracovanou také marketingovou strategii. K jejímu naplnění se využívají marketingové nástroje, nebo-li marketingový mix. Základní nástroje tohoto mixu jsou čtyři - tzv. 4P. Jedná se o produkt (Produkt), cenu (Price), propagaci (Promotion) a místo (Place). Kromě těchto základních nástrojů se v cestovním ruchu aplikují také specifické marketingové nástroje, k nimž patří: lidé (People), spolupráce (Partnership), vytváření balíčků služeb (Package) a programování (Programme) (Čertík a kol. 2000). Ze všech těchto marketingových nástrojů bývá nejčastěji uplatňována propagace. Jelikož se jedná o nejviditelnější marketingovou aktivitu, bývá právě na ni vynakládáno nejvíce finančních prostředků určených na marketing (sdružení Region Slovácko 2008).

Na úrovni obcí je propagace samozřejmě nejvíce prováděna samotnými obcemi a dále pak především poskytovateli turistických služeb a atraktivit. Z pohledu využívaných propagačních prostředků převažuje vydávání propagačních a informačních tiskovin a inzerce v regionálním tisku. Všechny obce prezentují svou turistickou

nabídku také prostřednictvím vlastních webových stránek a dále jsou součástí serverů mikroregionů a turistických oblastí, případně centrálních serverů Regionu Slovácko (www.slovacko.cz) nebo Jihomoravského kraje (www.jizni-morava.cz) (výsledek dotazníkového šetření, viz kapitola 7.1). Problémem je však zastaralost některých informací prezentovaných na internetu a rovněž špatná orientace v množství různých internetových adres nesoucí informace o turistické nabídce obcí a služeb.

Propagaci regionu Slovácka jako celku zajišťuje sdružení Region Slovácko. Jeho aktivit v této oblasti je mnoho, přičemž za zvláště zdařilé lze považovat jeho působení na veletrzích cestovního ruchu. Jako příklad můžeme uvést veletrh Regiontour 2006 v Brně, kde toto sdružení získalo nejvyšší možné ocenění v oblasti propagace místních turistických atraktivit. Mimo brněnského veletrhu je Slovácko prezentováno také na mnoha dalších akcích, např. Holiday World v Praze, Infotour v Hradci Králové, ITF Slovakiaitour v Bratislavě, Reismarkt v Drážďanech, BIT v Miláně aj. Ve spolupráci se Zlínským krajem vydává Region Slovácko velké množství propagačních a informačních tiskovin (např. turistický průvodce regionem *Ve víru barev a chutí*, *Přehled turistických aktivit a atraktivit* a mnoho dalších). Turistická nabídka Slovácka je prezentována pravidelně také v regionálním tisku, občas i v celostátním tisku, odborných periodikách (např. COT business, Všudybyl, Travel Profi) či v rámci regionálního vysílání televizních stanic ČT1 a Prima. Region Slovácko je aktivní také na fam tripech a ostatních akcích pro odbornou veřejnost a novináře. Má rovněž svůj internetový informační portál, který je však v současné době již zastaralý. Od července 2008 měl být spuštěn renovovaný informační systém, zatím (k 31.7.2008) se tak ale nestalo. Sdružení má ve svých dlouhodobých záměrech také spuštění rezervačního systému. Jeho zavedení však brání nedostatečná spolupráce ze strany podnikatelských subjektů, kteří nejsou ochotni poskytovat informace o svém podnikání.

Oblast Slovácka je propagována též ze strany obou krajských úřadů (Zlínského a Jihomoravského kraje). Pozitivní je, že Zlínský kraj respektuje hranice turistické oblasti Slovácko, tak jak byla vymezena agenturou CzechTourism (viz kap. 4) a jako takovou ji i propaguje. V případě Jihomoravského kraje se tak ale neděje. Jako Slovácko je zde prezentována pouze část ležící na území Jihomoravského kraje, což může být pro potenciálního návštěvníka matoucí.

6.5 Přeshraniční spolupráce

Na česko-slovenské hranici existují velmi silné společenské a hospodářské vazby. Jedním z důvodů je skutečnost, že tato hranice není limitována jazykovou bariérou a také to, že tradiční aktivity Čechů a Slováků si jsou přirozeně blízké. I když tyto vazby utrpěly rozdělením Československa, nyní po vstupu obou republik do EU a potažmo Schengenského prostoru se opět obnovují a získávají novou kvalitu (Jetmar 2007).

Od 2. poloviny 90. let dochází navíc k podpoře česko-slovenské přeshraniční spolupráce ze strany Evropské unie. Podpora byla poskytována nejprve prostřednictvím předvstupního programu Phare, části CBC (program přeshraniční spolupráce „Cross-border Cooperation Programme“). V rámci tohoto programu, jehož základním cílem je potlačit negativní vliv hranic na životní podmínky obyvatel v příhraničních regionech, bylo realizováno několik projektů, např.:

- Cykloturistické trasy na slovensko-českém pomezí
- Nové impulsy k tradičnímu setkávání Čechů a Slováků na Velké Javořině
- Rozvoj cestovního ruchu v prostoru Veselí nad Moravou, Strážnice, Skalica
- Regionální fond malých půjček

Zdroj: Uzel 1999, Stockmann 2003, cit. v Neveselá 2006

Po vstupu ČR do EU byl tento program transformován do iniciativy Společenství INTERREG IIIA SR – ČR 2004 – 2006. V jejím rámci byl kladen poměrně velký důraz na oblast cestovního ruchu. Příkladem projektů financovaných z tohoto programu může být např. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu ve městě Hodonín vybavením nové sportovní haly nebo Rozvoj turistického ruchu v mikroregionu Uherskobrodsko. V současnosti je nejnovějším programem česko-slovenské spolupráce Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – SR, který byl ustanoven pro programovací období 2007 – 2013. Území, na něž se vztahuje, zahrnuje z české strany kraj Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský, ze slovenské strany jde o kraj Trenčínský, Trnavský a Žilinský. Jeho prostřednictvím může být podporována řada aktivit, např. rozvoj a rekonstrukce infrastruktury cestovního ruchu, rozvoj služeb a marketingu cestovního ruchu, společná propagace regionu na významných regionálních veletrzích cestovního ruchu, budování cyklotras, hippotras a vodních cest, vytváření společných informačních systémů cestovního ruchu aj. (www.strukturalni-fondy.cz).

Přeshraniční spolupráce se realizuje často prostřednictvím euroregionů. Na území Slováků zasahují dva euroregiony: Euroregion Bílé-Biele Karpaty a Euroregion Pomoraví-Zahorie-Weinviertel. **Euroregion Bílé-Biele Karpaty** (ERBBK) se rozkládá na území Zlínského, Trenčínského a částečně i Jihomoravského kraje. Z okresu Uherské Hradiště se do jeho činnosti zapojilo celkem 35 obcí, z okresu Hodonín 10 obcí. Za nosný program rozvoje spolupráce je považován „Vitrum pro futurum – euroregion skla“, jež reaguje na průmyslovou tradici tohoto euroregionu. V rámci programu došlo v období 2003 – 2006 k vydání 6000 ks materiálů o sklářském řemesle ve slovenském i českém jazyce, vydání dvou propagačních materiálů o tomto programu a k vyhlášení a ocenění soutěže na návrhy sklářského předmětu jako suvenýru pro cestovní ruch (www.erbbk.sk). Za slabou stránku euroregionu lze považovat především nedostatečnou kooperaci uvnitř regionu a také jeho nevýraznou propagaci.

Euroregion Pomoraví-Zahorie-Weinviertel, často nazýván jen euroregion Pomoraví (EUPO), je vymezen na rakouské straně okresy Gänserndorf, Hollabrunn, Korneuburg a Mistelbach, na české straně okresy Břeclav, Hodonín, Znojmo a Brno-venkov a na Slovensku okresy Malacky, Myjava, Senica a Skalica. Mezi jeho priority patří zakládání hospodářských center, podpora vinařské turistiky, ochrana přírody v pohraničních národních parcích a biosférických rezervacích a společné projekty v oblasti školství a pracovního trhu. Úsilí regionů se soustředí také na rozvinutí potenciálu lázeňského cestovního ruchu a wellness. Z iniciativy tohoto euroregionu, konkrétně jeho rakouské části, vychází také velký projekt celé střední Evropy na oživení jantarové stezky. Jeho cílem je rozvoj regionů, kultury a cestovního ruchu, výstavba muzeí a archeologických parků a bližší spolupráce mezi zeměmi, kterými jantarová stezka prochází. Informace o dalších projektech lze získat na internetových stránkách www.euregio-weinviertel.org.

7. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

7.1 Výsledky dotazníkového šetření mezi starosty obcí

Hlavním cílem dotazníkového šetření určeného pro starosty obcí bylo zjistit jejich pohled na cestovní ruch v obci, zda mají zájem o jeho rozvoj a co případně v tomto směru podnikají. Neméně důležitým cílem bylo zjistit, jaká je vybavenost obcí turistickou infrastrukturou. Výběr dotazovaných osob byl záměrný a vycházel z předpokladu velmi dobré znalosti území představiteli jednotlivých obcí.

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno během měsíce dubna roku 2008 formou e-mailového kontaktu. Pro zajištění vyšší návratnosti byli starostové obcí nejprve telefonicky obeznámeni o daném šetření a teprve poté jim byl zaslán dotazník. Z celkem 160 rozeslaných dotazníků přišla odpověď od 94 starostů. Návratnost tak činila 59 %.

Dotazník obsahoval celkem 11 otázek a je uveden v příloze 9. Jeho vyhodnocení bylo provedeno metodami deskriptivní statistiky, především pomocí aritmetického průměru a relativní četnosti.

První dvě otázky byly zaměřeny na hodnocení podmínek pro cestovní ruch. Starostové posuzovali atraktivnost obce a její vybavenost infrastrukturou cestovního ruchu pomocí pětistupňové škály, kde 1 znamenala velmi atraktivní resp. velmi dobrá a 5 málo atraktivní resp. velmi špatná. Atraktivitu prostředí ocenili starostové průměrnou známkou 2,4, což se dá považovat za pozitivní výsledek. Hůře dopadlo hodnocení vybavenosti obcí turistickou infrastrukturou. Výsledky zobrazuje tabulka 13, která uvádí kromě průměrné známky také jejich četnost v odpovědích. Nejhorších známek je dosaženo u vybavenosti zábavními podniky (3,5) a dále u ubytovacích zařízení a dopravní infrastruktury (obojí 3,3). Tyto výsledky nejsou nijak překvapivé a dá se říci, že potvrzují některé výstupy dílčích analýz této práce (viz kap. 5.3.1, 6.2). Naopak nejlépe hodnocena je vybavenost sportovními plochami (2,3), cyklostezkami (2,4) a turistickými stezkami (2,5).

Otázky č. 3 a 4 směřovaly k zjištění, zda mají obce zájem o rozvoj cestovního ruchu. Na otázku: *Realizuje nebo připravuje Vaše obec nějaké projekty zaměřené na podporu cestovního ruchu?* odpovědělo kladně 76 % obcí. Převážná většina těchto projektů se týká vyznačení cyklostezek. Dále starostové jmenovali projekty na

vybudování ubytovací kapacity, obnovu nebo zbudování sportovních zařízení, výstavbu rozhledny, úpravu venkovních ploch aj.

O zájmu o rozvoj cestovního ruchu svědčí také propagace obcí. Z odpovědí na otázku č. 4: *Jakou formou propagujete Vaši obec?* lze usoudit na poměrně široké spektrum aktivit v této oblasti. V dnešní době již není překvapením, že všechny obce využívají k propagaci vlastní webové stránky. Mimo ně jsou nejčastěji využívaným nástrojem tištěné materiály (80 % obcí) a inzerce v regionálním tisku (71 % obcí). Propagaci formou účasti na veletrzích uvedlo 33 % obcí. Z dalších možných propagačních nástrojů obce využívají regionální televizi, odborné či vlastní časopisy a CD nebo DVD.

Na základě těchto výsledků (otázky č. 3 a 4) lze usuzovat na poměrně velký zájem obcí o rozvoj cestovního ruchu.

Tab. 13: Hodnocení vybavenosti obcí infrastrukturou cestovního ruchu

ukazatel	průměrná známka *	četnost jednotlivých známek (%)				
		1	2	3	4	5
ubytovací zařízení	3,3	7,8	23,5	23,5	23,5	21,6
stravovací zařízení	2,7	15,7	27,5	35,3	19,6	2,0
četnost a kvalita komunikací	3,3	7,8	17,6	29,4	31,4	13,7
parkoviště	2,6	11,8	33,3	41,2	11,8	2,0
cyklostezky	2,4	17,6	37,3	31,4	11,8	2,0
turistické stezky	2,5	25,5	29,4	23,5	9,8	11,8
zábavní podniky	3,5	0	21,6	27,5	29,4	21,6
sportovní plochy	2,3	21,6	45,1	17,6	9,8	5,9
obchody	2,6	17,6	23,5	47,1	9,8	2,0

Zdroj: vlastní šetření

* vypočítáno jako aritmetický průměr ze všech odpovědí

Důležitým nástrojem podpory cestovního ruchu je spolupráce mezi jednotlivými zainteresovanými subjekty (veřejný sektor, soukromý sektor, neziskové organizace atd.), proto byli starostové rovněž dotazováni na úroveň této spolupráce, a to konkrétně s následujícími subjekty:

- s ostatními obcemi
- s organizacemi cestovního ruchu
- se zahraničními obcemi v rámci přeshraniční spolupráce
- s podnikatelskými subjekty

Při hodnocení respondenti opět využívaly pětistupňové škály známek (1-vysoká spolupráce, 5-žádná spolupráce). Z výsledků (viz tab. 14) je patrná nejintenzivnější spolupráce mezi obcemi navzájem. Toto partnerství získalo průměrnou známku 2,2. Rozsah spolupráce s podnikatelskými subjekty, organizacemi cestovního ruchu i se zahraničními obcemi se ukázal podstatně nižší a více jak 30 % obcí tuto spolupráci dokonce vyloučilo (tj. označilo známkou 5).

Tab. 14: Hodnocení spolupráce mezi jednotlivými subjekty ve sledované oblasti

	průměrná známka *	četnost jednotlivých známek (%)				
		1	2	3	4	5
s ostatními obcemi	2,2	28,6	36,7	24,5	4,1	6,1
s organizacemi cestovního ruchu	3,5	6,1	22,4	18,4	18,4	34,7
se zahraničními obcemi v rámci přeshraniční spolupráce	3,4	12,2	20,4	10,2	24,5	32,7
s podnikatelskými subjekty	3,4	10,2	20,4	22,4	14,3	32,7

Zdroj: vlastní šetření

* vypočítáno jako aritmetický průměr ze všech odpovědí

Otázka č. 5 zkoumala, zda-li jsou obce schopny využít finančních prostředků, jež nabízí EU. Výsledky ukázaly, že v tomto směru jsou zde ještě rezervy. Projekty s využitím finančních prostředků EU realizovalo 39 % obcí. Týkaly se i cestovního ruchu, např. zhotovení propagačních materiálů, vybudování cyklostezek, rozšíření infrastruktury na Baťově kanále, výstavba archeoskanzenu atd. Čerpání těchto prostředků probíhá většinou prostřednictvím mikroregionálních sdružení obcí. Pro větší využití tohoto zdroje financování bude nutné připravit kvalitní projekty, které umožní čerpání dalších finančních prostředků.

Následující blok otázek (č. 7, 8 a 9) byl zaměřen na posouzení současného stavu cestovního ruchu v jednotlivých obcích. Nejprve starostové hodnotili pomocí známek 1 až 5 (1-vysoký, 5-žádný) zájem českých a zahraničních turistů o obec. Jak je zřejmé z tabulky 15, zájem cizinců o pobyt v této oblasti je velmi nízký. Čtvrtina obcí uvedla dokonce nulový zájem ze strany cizinců. Podstatně lepší je situace v případě českých turistů, nulový zájem zde uvedly jen 4 % obcí.

Tab. 15: Hodnocení zájmu turistů o sledovanou oblast

	průměrná známka *	četnost jednotlivých známek (%)				
		1	2	3	4	5
čeští turisté	2,6	17,0	27,7	38,3	12,8	4,3
zahraniční turisté	3,7	2,1	10,6	27,7	34,0	25,5

Zdroj: vlastní šetření

* vypočítáno jako aritmetický průměr ze všech odpovědí

Další otázka tohoto bloku: *V kterých měsících přijíždí nejvíce turistů do Vaší obce?* jednoznačně odhalila sezónnost v návštěvnosti celé oblasti. Letní sezóna zde jednoznačně převažuje nad zimní a za její vrchol můžeme považovat prázdninové měsíce červenec a srpen. Ty uvedlo v odpovědích přes 80 % obcí. Zimní měsíce označilo jen necelých 5 % obcí.

Poslední otázka této části: *Jakou dobu průměrně stráví turisté ve Vaší obci?* spočívá v určení převažujícího druhu cestovního ruchu na území dané obce, a to z hlediska délky trvání pobytu návštěvníků. Z jednotlivých odpovědí vyplynula opět jednoznačně převaha krátkodobých pobytů v délce do 3 dnů, které uvedlo 92,5 % obcí. V rámci těchto pobytů lze vyčlenit ještě jednodenní návštěvníky, kteří v místě nepřenocují. Takových je dle starostů nejvíce, a to 75 % všech turistů. Dlouhodobé pobyty nad 3 dny uvedly obce s významným podílem objektů druhého bydlení.

Následující otázka č. 10 má napomoci k identifikaci hlavních problematických oblastí, které brání rozvoji cestovního ruchu. Nejčastěji uváděnou námitkou byla absence ubytovacího zařízení nebo malá kapacita stávajících zařízení (45 % odpovědí) a výhrady zaznívaly také k jejich kvalitě. Často uváděným problémem byl rovněž nedostatek finančních prostředků (20 % odpovědí) a málo podnikatelů v ČR (11 % odpovědí). Další námitky se týkaly dopravní infrastruktury (špatná kvalita silnic, nedostatek parkovišť), kvality restauračních zařízení, komunikace a koordinace aktivit mezi všemi aktéry CR atd.

Poslední otázka dotazníku je vesměs spekulativní a souvisí s možným rozvojem cestovního ruchu po vstupu ČR do Schengenského prostoru. Více jak polovina dotázaných (52 %) se vyslovila k tomu, že by vstup ČR do „Schengenu“ mohl přispět k rozvoji cestovního ruchu v jejich obcích. Zamítavě se vyjádřilo 35 % obcí, ostatní nedokázali situaci posoudit.

7.2 Výsledky dotazníkového šetření mezi návštěvníky

Hlavním cílem dotazníkového šetření mezi návštěvníky bylo zjistit, jak jsou spokojeni s turistickou nabídkou v regionu Slovácko. Tyto informace o aktuálním stavu turistických služeb a turistických cílů z pohledu návštěvníků jsou velmi cenné pro cílený rozvoj cestovního ruchu. Neméně důležité jsou informace o struktuře návštěvníků a jejich pobytu v regionu (důvod pobytu, délka a frekvence pobytu), které byly rovněž zjišťovány.

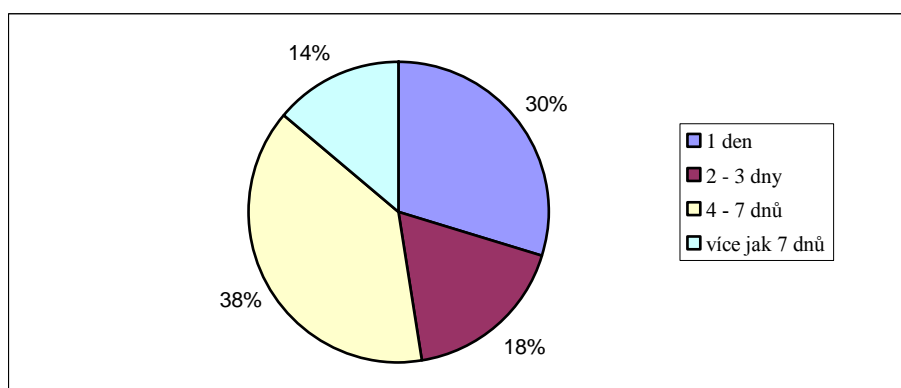
Terénní šetření bylo prováděno v období měsíců duben – červen roku 2008 na několika místech regionu Slovácko (viz kap. 3.3). Celkem bylo osloveno 130 turistů, kterým bylo položeno 16 otázek. Vzor dotazníku je součástí přílohy 10.

Obdobný průzkum prováděla rovněž agentura CzechTourism, a to během letních měsíců (konec června – začátek září) roku 2006. Jelikož její vzorek respondentů byl podstatně vyšší (501 turistů), lze předpokládat větší vypovídající hodnotu výsledků. V následujících částech jsou proto u některých shodujících se otázek uvedeny výsledky průzkumu CzechTourism. Kompletní průměrné výsledky druhého zmiňovaného šetření jsou uvedeny v příloze 8.

V průběhu letních měsíců přijíždějí do regionu Slovácko zejména lidé, kteří mají bydliště přímo v některém z okresů tohoto regionu (Uherské Hradiště 16 %, Hodonín 6 %), dále obyvatelé Prahy (9 %) a velkých sídelních aglomerací (Brno 5 %, Ostrava 4 %) a obyvatelé z okresů sousedících s regionem (Zlín 5 %, Kroměříž 2,5 %). 87 % všech návštěvníků jsou Češi, ze zahraničí přijíždí pouze 13 % návštěvníků. Nejvíce jich pochází ze Slovenska (29,2 %), Německa (20 %), Nizozemska (18,5 %) a Rakouska (7,7 %) (CzechTourism 2006).

Poměrně překvapivé výsledky přinesla odpověď na otázku týkající se délky pobytu. Zatímco starostové obcí regionu Slovácko uvedli v dotazníkovém šetření jednoznačnou převahu jednodenních pobytů na území jejich obcí (75 % obcí, viz kap. 7.1), CzechTourism zjistil takových pobytů „pouze“ 29,7 %. Příčinou tak rozdílných výsledků může být fakt, že řada obcí v regionu nemá žádné ubytovací zařízení a tudíž zde návštěvníci opravdu nemohou strávit delší dobu a koncentrují se jen do několika míst regionu. Strukturu návštěvníků dle délky pobytu podle výzkumu CzechTourism (2006) zobrazuje graf 5.

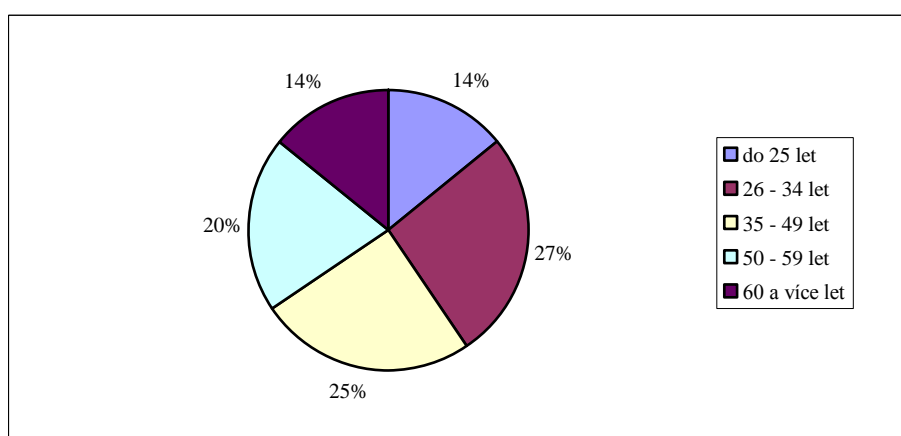
Graf 5: Struktura návštěvníků dle délky pobytu

Zdroj: marketingový průzkum agentury CzechTourism léto 2006

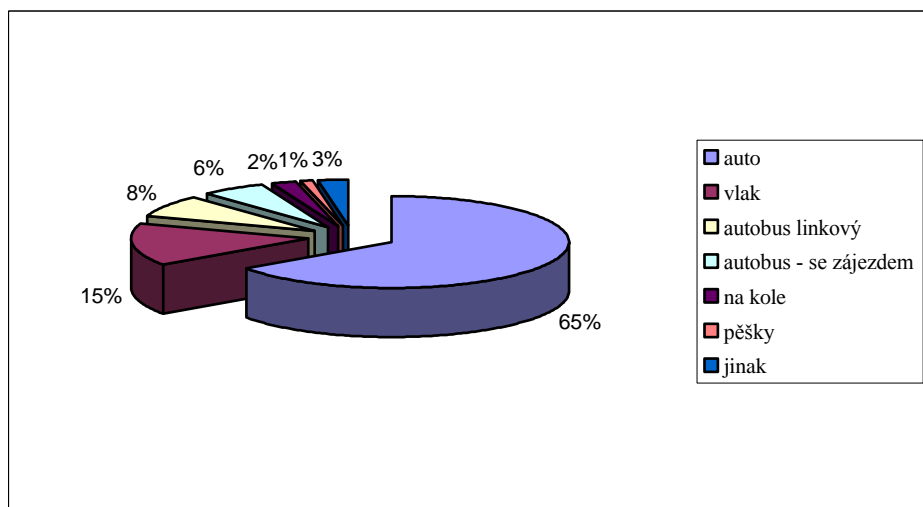
Návštěvníci regionu Slovácko přijíždí nejčastěji s partnerem/partnerkou nebo přáteli (56 %). Čtvrtina se zde rekreuje s rodinou a 19 % sama. Nadpoloviční většina (52 %) uvedla, že region navštěvuje pravidelně. Poprvé do této oblasti zavítalo 33 % návštěvníků. Z hlediska věkových kategorií je struktura návštěvníků poměrně vyrovnaná, jak je možno vidět z grafu 6. Jako dopravní prostředek využívají téměř dvě třetiny návštěvníků auto (viz graf 7). Většina přijíždějících si svůj pobyt organizuje sama, služeb cestovních kanceláří a agentur využívá pouze 9 % návštěvníků. Informace o regionu čerpají lidé nejčastěji z internetu, dále pak z propagačních materiálů, TIC a od příbuzných či známých (CzechTourism 2006).

Graf 6: Struktura návštěvníků dle věkových kategorií

Zdroj: marketingový průzkum agentury CzechTourism léto 2006

Graf 7: Struktura návštěvníků dle způsobu dopravy

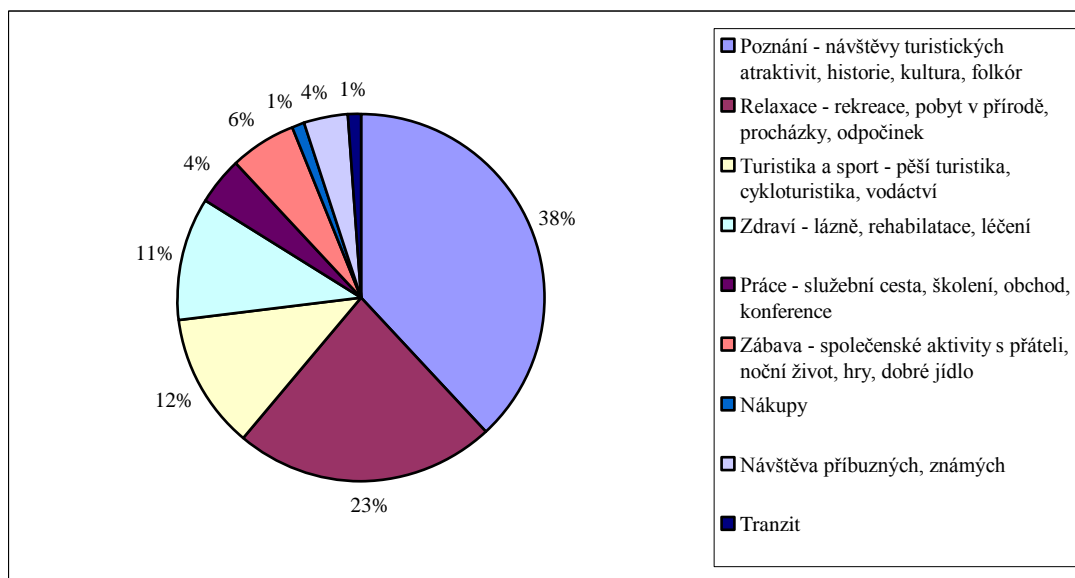
Zdroj: marketingový průzkum agentury CzechTourism léto 2006

Lidé přijíždějící do regionu jsou nejčastěji motivováni poznáním zdejší kultury, historie, památek či folklóru (38 %). Touha po relaxaci, procházky a pobyt v přírodě přitahují 23 % návštěvníků a za turistikou a sportem přijíždí 12 % návštěvníků. Názorný přehled důvodů návštěvy regionu podává graf 8 (CzechTourism 2006).

V souladu s výše uvedeným je zjištění, že návštěvníkům se na Slovácku nejvíce líbí historické památky, folklór, tradice a zvyky. Neméně se líbí také příroda a podmínky pro cykloturistiku a mnoho respondentů ocenilo rovněž pohostinnost a ochotu místních obyvatel. Naopak výhrady zaznívaly nejvíce ke kvalitě dopravní infrastruktury; návštěvníkům se nelíbí především stav vozovek, nedostatečné dopravní značení, hustota provozu v některých místech (Uherské Hradiště, Staré Město, Kunovice, Hodonín) a nedostatek parkovacích míst. Nespokojeni jsou také s dostupností regionu hromadnou dopravou. Další časté námitky se týkaly špatné kvality kempů a jejich vysokých cen, krátkých otvíracích dob obchodů a památek a kvality sociálního vybavení.

Na otázku, co návštěvníci v regionu nejvíce postrádají, zněla nejčastější odpověď více stravovacích možností, především nabídka rychlého občerstvení a tradiční slovácké kuchyně, ale také kavárny, cukrárny, vinárny a otevřené vinné sklepy. Dále návštěvníkům chybí zábavní zařízení, atrakce pro děti, více možností pro sportovní aktivity (aquapark, víceúčelové hřiště) a orientační značení (informační tabule, značení turistických tras, mapy regionu na nádražích).

Graf 8: Důvody návštěvy regionu Slovácko (2006)

Zdroj: marketingový průzkum agentury CzechTourism léto 2006

Na základě odpovědí na otázku, která místa turisté již v regionu navštívili nebo se chystají navštívit, lze vysledovat preference jednotlivých atraktivit regionu. Jak je patrné z tabulky 16, nejvíce návštěvníků směřuje na zámek v Buchlovicích a na hrad Buchlov. Novým cílem turistů posledních let je Bařův kanál a v souvislosti s rozvojem vinařské turistiky se jím stávají také vinařské obce. Relativně málo navštěvované jsou vzhledem k vysokému přírodnímu potenciálu Bílé Karpaty. O nevyužitém potenciálu této oblasti hovoří také studie K. Neveselého (2006). Hlavní důvod autorka spatřuje ve slabé propagaci a kooperaci, v absenci informačního a rezervačního systému a v nedostatečné vybavenosti doplňkovými službami.

Tab. 16: Nejčastější cíle turistů v regionu Slovácko během letní sezóny

turistický cíl	počet odpovědí	turistický cíl	počet odpovědí
zámek Buchlovice	36	Blatnice pod sv. Antonínem	7
hrad Buchlov	31	Mikulčice	6
Uherské Hradiště	28	Bílé Karpaty	4
Bařův kanál	25	Blatnička	3
Velehrad	21	Milotice	3
Strážnice	19	Svatobořice-Mistřín	2
Uherský Brod	12	Hodonín	2
vinné sklepy v Petrově	11	Modrá	2
Čejkovice	8	Vlčnov	2

Zdroj: vlastní šetření 2008

8. MOŽNOSTI DALŠÍHO ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU NA SLOVÁCKU

Východiskem pro posouzení možností dalšího rozvoje jsou předchozí analýzy vybraných ukazatelů ovlivňujících cestovní ruch a rovněž výsledky obou dotazníkových šetření. Na základě získaných poznatků byly nejprve definovány silné a slabé stránky jednotlivých faktorů (viz schéma 3), které představují podklad pro nastínění možností dalšího rozvoje cestovního ruchu.

Schéma 3: SW analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Poloha	
- blízkost Rakouska a Slovenska	- periferní poloha v rámci ČR - oblast se nachází na území 2 krajů - velká část regionu je tvořena málo rozvinutou příhraniční oblastí se SR
Přírodní předpoklady CR	
- rozmanitý charakter krajiny v rámci celého regionu - atraktivita přírodních lokalit jako jsou Bílé Karpaty, Chřiby, Strážnické Pomoraví - výborné klimatické podmínky pro letní dovolenou - pestrá flóra a fauna - kvalitní ŽP na většině území	- jednotvárnost krajiny v oblasti Dolnomoravského úvalu (velké zemědělské plochy) - nevhodné klimatické podmínky pro zimní dovolenou na většině území - absence větších vodních ploch k rekreaci
Kulturně-historické předpoklady CR	
- zachované lidové tradice a zvyky - mnoho folklórních festivalů a jiných kulturních akcí - řada národních kulturních památek	- špatný stav některých památek - nepřístupnost některých objektů

Kulturně-historické předpoklady CR	
<ul style="list-style-type: none"> - mnoho památek lidové architektury - nejvýznamnější moravské poutní místo - pestrá nabídka kulturních zařízení (muzea, galerie, ...) - zápis tance verbuňk na seznam nemotných památek UNESCO - unikátní technické památky (Baťův kanál) 	
Obyvatelstvo a socioekonomické faktory CR	
<ul style="list-style-type: none"> - silný vztah obyvatel k území, zdravý patriotismus - sídelní struktura (menší roztržštěnost sídel) - pohostinnost místních obyvatel 	<ul style="list-style-type: none"> - stárnutí populace - nízký podíl vysokoškolsky i stredoškolsky vzdělaných obyvatel ve srovnání s průměrem za ČR - nízká podnikatelská aktivita v oboru pohostinství a ubytování - nízký podíl zaměstnaných v terciárním sektoru
Materiálně-technická základna CR	
<ul style="list-style-type: none"> - zapojení ubytovacích a stravovacích kapacit do projektu Cyklisté vítáni - hustá síť cyklistických stezek a tras - hustá síť turistických stezek - dobrá vybavenost sportovními plochami 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek ubytovacích zařízení vyšší kvality - celkově nízká kapacita ubytování - poměrně velké rozdíly v kvalitě stravovacích zařízení - nedostatečná specializace stravovacích zařízení (např. restaurace zaměřené na slovácké speciality) - malá nabídka rychlého občerstvení v turistických centrech - malá nabídka volně přístupných vinných sklepů - nedostatečná nabídka zábavních zařízení - neexistence centrálního rezervačního systému

Dopravní předpoklady	
<ul style="list-style-type: none"> - dobrá dostupnost většiny území železniční dopravou (druhý železniční koridor) - existence letiště v Kunovicích 	<ul style="list-style-type: none"> - přetíženost a v některých místech i špatná kvalita hlavních silničních tahů - absence rychlostní komunikace a obchvatů některých obcí - nedostatek parkovacích míst v turistických střediscích a velkých městech - nevyužití letiště Kunovice pro dopravu - horší dostupnost některých středisek zejména v Bílých Karpatech - nedostatečná frekvence spojů veřejné dopravy v malých obcích regionu
Současný stav cestovního ruchu	
<ul style="list-style-type: none"> - vysoký zájem o kulturní akce v regionu - rostoucí poptávka po nových produktech cestovního ruchu (Baťův kanál, vinařská turistika) - region je mezi návštěvníky vnímán jako přátelský 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký podíl jednodenních návštěvníků - existence sezónnosti v návštěvnosti regionu - malý podíl zahraničních návštěvníků - nevyužitý potenciál pro některé formy CR (agroturistika, ekoagroturistika, vinařská turistika)
Management a marketing CR	
<ul style="list-style-type: none"> - existence zastřešující organizace cestovního ruchu sdružení Region Slovácko - existence strategie rozvoje CR na Slovácku - existence různých svazků obcí, jejichž prioritou je mj. rozvoj CR - dobrá propagace regionu - existence sítě certifikovaných TIC Regionu Slovácko - jednotný informační systém 	<ul style="list-style-type: none"> - problémy s koordinací aktivit v CR na území 2 krajů - nízká úroveň kooperace mezi destinačními společnostmi zasahujícími svou působností do oblasti Slovácka - rezervy ve spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem na všech úrovních - nízká úroveň kooperace mezi soukromými subjekty - nedostatečná spolupráce obcí s organizacemi cestovního ruchu - malý počet certifikovaných TIC Regionu Slovácko

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedené analýzy je patrné, že region Slovácko má spoustu silných stránek, z nichž ho řada odlišuje od ostatních regionů, má bohužel i řadu slabých míst, které působí negativně na rozvoj cestovního ruchu. Pro další rozvoj bude nezbytné dále posilovat a využít oblasti, v nichž má Slovácko co nabídnout, ale rovněž bude nutné se zaměřit a zlepšit ty faktory, jež brání dalšímu rozvoji.

Hlavní pilíře dalšího rozvoje cestovního ruchu lze spatřovat v následujících oblastech:

1. Zlepšení dopravní infrastruktury
2. Rozšíření a zkvalitnění služeb
3. Využití potenciálu
4. Rozvoj organizační struktury cestovního ruchu

Zlepšení dopravní infrastruktury

Důležitou roli pro další rozvoj cestovního ruchu v regionu sehraje zlepšení dopravní infrastruktury, a to zejména vybudování rychlostní komunikace R55, která ulehčí přeplněným silničním tahům v regionu a především časově přiblíží Slovácko potenciálním návštěvníkům. Dá se očekávat, že tím přijedou i návštěvníci ze vzdálenějších oblastí, např. Rakouska, pro které se region stane lépe dostupný. Navíc se tato investice pozitivně promítne do kvality životního prostředí ve městech a obcích, v jejichž centrech je v současnosti vedena tranzitní doprava v severo-j jižním směru. Termín dokončení této stavby však není znám, její plánovaná trasa totiž ohrožuje chráněnou ptáčí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví. V současné době proto probíhají jednání o jiné variantě vedení této komunikace, která by nenarušila tuto oblast.

Mimo této silnice bude nezbytné zlepšit kvalitu současných komunikací, vybudovat chybějící obchvaty obcí (Bánov, Bučovice, Starý Hrozenkov) na mezinárodní silnici E 50 napojující region na českou i slovenskou dálniční síť a dále vytvořit další parkovací místa v turisticky nejfrekventovanějších místech (Buchlovice, Uherské Hradiště, Strážnice, Mikulčín Vrch). Pro lepší orientaci návštěvníků by bylo vhodné zřídit naváděcí systém do významných turistických lokalit a středisek.

Potenciál pro zlepšení dopravní dostupnosti představuje letiště v Kunovicích, které v současné době není využíváno k pravidelné letecké dopravě. V budoucnu by však mohla být opět obnovena pravidelná linka do Prahy či zavedena nová linka do některé z evropských metropolí.

Rozšíření a zkvalitnění služeb

Cestovní ruch a jeho rozvoj vyžaduje komplexní zázemí a kvalitní zajištění vybraných služeb. S rostoucí životní úrovní lze očekávat i zvyšování nároků a požadavků v této sféře.

Vzhledem k současnému neuspokojivému stavu služeb v oblasti Slovácka je proto pro budoucí rozvoj cestovního ruchu nezbytné jejich zkvalitnění a také rozšíření.

V oblasti ubytovacích služeb by mělo dojít ke zvýšení ubytovacích kapacit, jelikož v současnosti je jejich počet nedostatečný. Tuto skutečnost potvrzují výsledky dotazníkového šetření mezi starosty obcí a rovněž ukazatel počtu lůžek na km², jehož hodnota je podprůměrná ve srovnání s hodnotou tohoto ukazatele za ČR (Slovácko 3,9 lůžek/km², ČR 5,6 lůžek/km²). Nová zařízení je potřeba vybudovat zejména v souvislosti s rozvojem vinařské turistiky v obcích, jež mají vysoký potenciál pro tuto formu cestovního ruchu a v současnosti nedisponují možností ubytování (např. Petrov, Starý Poddvorov, Čejč, Polešovice). Kromě zřízení nových kapacit je třeba především zkvalitnit stávající zařízení a rozšířit nabídku jimi poskytovaných služeb. Pokud by došlo k rozšíření větších ubytovacích zařízení o další vybavení, jako je bazén, sauna, whirlpool, tenisové kurty apod., rozšíří se tím okruh potenciálních rekreantů i o firemní klientelu, která tak může vyplnit sezónní výkyvy v poptávce. Zároveň takové zařízení vysokého standardu je nutné pro zvýšení počtu zahraničních návštěvníků, kteří požadují obvykle ubytování nejvyšší kvality.

Zlepšení a rozšíření služeb se musí odehrát také v případě stravovacích zařízení. Jejich strukturu bude nutné více přizpůsobit měnící se poptávce. Například v současnosti je nedostačující nabídka rychlého občerstvení. Zároveň se však nesmí zapomínat na tradiční slováckou kuchyni, která by měla zpestřit jídelní lístky restaurací. K větší spokojenosti návštěvníků rovněž přispěje rozšíření kaváren, cukráren a dalších občerstvovacích zařízení, a to i do menších obcí regionu, samozřejmě ale jen těch, kde se dá očekávat ekonomická návratnost vložených prostředků.

Mimo základních turistických služeb je třeba rozšířit i doplňkové služby, a to především nabídku zábavních zařízení. Právě ty totiž návštěvníci regionu, jak vyplynulo z dotazníkového šetření, postrádají nejvíce. Nemají však na mysli pouze kulturní zařízení jako je divadlo, kino či diskotéka, ale pociťují nedostatek takových zařízení, kde by mohli trávit čas s dětmi či za nepříznivého počasí nebo kde by mohli vyzkoušet něco zvláštního. Výborným příkladem takového zařízení je aquapark, který může nabídnout služby pro všechny věkové kategorie – skluzavky, tobogány a jiné atrakce

pro děti, vířivky, saunu, masáže, solária, bylinné koupele a jiné služby pro dospělé i seniory. Takové zařízení by zároveň mohlo sloužit jako wellness centrum.

Využití potenciálu

Region Slovácko disponuje potenciálem pro řadu forem cestovního ruchu, který však není v některých směrech plně využit.

Jeden z příkladů nedostatečně využitého potenciálu lze najít u vinařské turistiky. Její rozvoj je v posledních letech spojen především s cykloturistikou díky síti moravských vinařských stezek. Ty byly vytyčeny s ohledem na možnost návštěvy vinných sklepů a právě zde nastává problém, jelikož otevřených vinných sklepů je na těchto stezkách zvláště na Uherskohradištsku nedostatek, což má negativní dopad na jejich využívání. Pro řešení tohoto problému se lze inspirovat projektem, který funguje v Rakousku a také již v okolí Břeclavi, Znojma a Mikulova. Spočívá ve vzájemné spolupráci a dohodě mezi vinaři. Aby na turisty nemuseli čekat všichni majitelé sklepů, střídají se takzvaně ve službě a otevřeno je vždy tam, kde visí slaměný klobouk, symbolizující, že jsou návštěvníci vítáni. V každé vinařské obci podél cyklistických stezek je tak zajištěno otevření alespoň jednoho sklepa.

K „oživení“ těchto cyklostezek by mohlo přispět také vytvoření naučné stezky, jako je tomu v oblasti Mikulova nebo Valtic.

Velkou devizu regionu představují folklór, lidové tradice a zvyky, jelikož v žádné jiné oblasti Česka nejsou tak „živé“ jako zde. Při rozvoji cestovního ruchu zaměřeného na tyto specifika je však třeba dbát na to, aby přílišná komercializace těchto lidových slavností nenarušila jejich autenticitu a aby se tak s živých tradic nestalo pouze „organizované divadlo pro turisty“.

Region Slovácko a obzvlášť oblast Bílých Karpat disponuje potenciálem pro rozvoj šetrných forem turistiky, jakými jsou agroturistika a ekoagroturistika, nicméně v současnosti není zdaleka využit. Brání tomu především malý zájem farmářů, který je do jisté míry zapříčiněn slabou informovaností a z ní vyplývající nedůvěrou v tento způsob podnikání. Z tohoto pohledu je další problém, a to nedostatek finančních prostředků na vytvoření zázemí pro turisty, druhořadým. Hlavním úkolem je proto informovat farmáře o možnostech této formy podnikání, např. jednoduchými brožurami, které by měly ukázat, jak to funguje jinde a odstranit tak prvotní nedůvěru. Zároveň by

měly poskytnout návod, jak a kde je možné získat finanční příspěvky k tomuto podnikání.

Pro cestovní ruch v oblasti Slovácka je typická nevyrovnaná návštěvnost v průběhu roku, s převahou letní návštěvnosti. Možnosti rozvoje zimní turistiky jsou zde limitovány klimatickými podmínkami. Jejich vliv lze u sjezdového lyžování částečně eliminovat využitím zasněžovacích zařízení, jak se již stalo v lyžařském areálu na Stupavě či na jedné ze sjezdových tratí na Mikulčině vrchu. Většímu rozvoji sjezdového lyžování však nepřeje také reliéf krajiny. Všechny sjezdovky, ať již v Chříbech nebo Bílých Karpatech, jsou velmi krátké. Jednou z možností rozvoje je specializace středisek na adrenalinové sporty, například snowtubing (jízda na speciální nafukovací duši sněhovým korytem), snowrafting (jízda na raftu připoutaném na laně), zorbing (kutálení v nafouknuté plastové kouli) aj., tedy na aktivity, které nevyžadují dlouhé sjezdovky.

Rozvoj organizační struktury cestovního ruchu

Příležitosti cestovního ruchu v destinaci se maximalizují, pokud v daném území existuje organizace cestovního ruchu, která stanovuje rámec pro činnost CR, vyvíjí turistický produkt, podporuje a propaguje ho na vhodných trzích CR (Attl, Nejd 2004). V oblasti Slovácka je takovou organizací sdružení Region Slovácko, která koordinuje jednotlivé aktivity v cestovním ruchu a zároveň ve spolupráci s partnerskou destinační agenturou realizuje konkrétní marketingové aktivity. Problémem je však nízká spolupráce obcí s touto organizací CR, jak vyplynulo z dotazníkového šetření (viz kap. 7.1). Proto by bylo vhodné vytvořit organizace CR i na nižších oblastních úrovních, jež by pokryly celý region a komunikovaly by jak s jednotlivými obcemi a pochopitelně také s podnikatelskými subjekty, tak i se sdružením Region Slovácko. Jednalo by se o organizace CR přirozených turistických oblastí, jakými jsou např. Bílé Karpaty, Uherskobrodsko, Kyjovsko, Strážnicko, Chříby atd. Tyto organizace by nemusely nutně vznikat jako nový subjekt, ale mohou být vytvořeny jako integrální součást mikroregionálních svazků obcí, které v těchto oblastech působí.

Kromě spolupráce v rámci regionu hraje neméně důležitou roli nadregionální spolupráce. Jedině díky ní mohou totiž vznikat turistické produkty za větší územní celky, které naleznou uplatnění i na zahraničních trzích cestovního ruchu. Výborným

příkladem resp. výsledkem takové spolupráce je turistický produkt Moravská jantarová stezka, jehož tvůrcem je Zlínský kraj a na kterém participovaly všechny moravské regiony. Jedná se o seskupení nabídek zajímavých oblastí z celé Moravy do několika bloků, ze kterých jsou pak tvořeny vícedenní pobyty a poznávací zájezdy. Určen je především návštěvníkům z Ruska, Běloruska, Ukrajiny, Polska, Slovenska a pobaltských zemích. Pro zvyšování zahraniční návštěvnosti bude nutné připravovat další obdobné projekty, v kterých by měla celá Morava vystupovat jednotně.

9. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo podat ucelený obraz o stavu cestovního ruchu v oblasti Slovácka a nastínit možnosti jeho dalšího rozvoje. Tento obecný cíl byl specifikován do několika dílčích cílů, které byly naplněny následovně:

- Je vymezena oblast Slovácka z pohledu geografického, etnografického, dle mentální mapy a dále podle existujících rajonizací a regionalizací cestovního ruchu. S ohledem na tato vymezení byla definována oblast pro analýzu cestovního ruchu.
- Je provedena analýza lokalizačních, selektivních a realizačních předpokladů pro cestovní ruch v zájmovém území.
- Je zhodnocen význam jednotlivých forem cestovního ruchu včetně druhého bydlení; pro komerční formy, druhé bydlení a cestovní ruch celkem jsou vypočítány ukazatele vztahující se k rekreaci.
- Je zhodnocena institucionální stránka cestovního ruchu se zaměřením na organizace cestovního ruchu působící ve sledované oblasti a jejich činnost.
- Jsou stanoveny silné a slabé stránky regionu z pohledu cestovního ruchu a na jejich základě jsou rámcově nastíněny možnosti pro jeho další rozvoj.

V úvodu práce bylo stanoveno zároveň několik pracovních otázek, jejichž zodpovězení napomohlo k dosažení vytyčených cílů.

- Jaký je potenciál oblasti pro cestovní ruch a je dostatečně využíván?

Oblast Slovácka disponuje vysokým kulturním potenciálem, jehož těžiště lze vidět v dosud živých projevech folklóru a tradic, jež jsou prezentovány při zvykoslovných událostech přímo v terénu, ale také při vystoupení četných souborů na národopisných slavnostech a folklórních festivalech. Mimo toto specifikum, kterým se region výrazně odlišuje, se zde nachází i řada lokalit s kulturně-historickými památkami (Buchlovice, Velehrad, Milotice, Uherské Hradiště, Strážnice, Mikulčice aj.). Z pohledu přírodního potenciálu se vyznačují vysokou atraktivitou oblasti Bílých Karpat a Chřibů. Ve střední nížinné části regionu jsou přírodní podmínky z důvodu intenzivního zemědělského využívání méně příznivé, nabízí se zde však potenciál pro vinařskou turistiku.

Stávající potenciál však není dostatečně využit (např. potenciál pro vinařskou turistiku, agroturistiku, ekoagroturistiku). Na jeho nízké využití lze částečně usuzovat i z hodnot koeficientů turisticko-rekreační funkce a turisticko-rekreačního zatížení

území, které jsou v okresech regionu Slovácko v porovnání s ostatními okresy Zlínského a Jihomoravského kraje jedny z nejnižších.

➤ Které formy cestovního ruchu se nejvíce uplatňují a jaká je jejich perspektiva do budoucnosti?

Vzhledem k přírodní i kulturní rozmanitosti celého regionu Slovácko lze na jeho území identifikovat několik forem cestovního ruchu, přičemž za nejrozšířenější lze považovat kulturně – poznávací cestovní ruch. Ten uvedlo ve výzkumu agentury CzechTourism 38 % návštěvníků jako důvod pobytu v regionu a lze očekávat, že bude stále hlavním motivem turistů přijíždějících na Slovácko. V posledních letech se stejně jako v celé České republice bouřlivě rozvíjí cykloturistika a dále také vodní turistika na Baťově kanále. Vývoj počtu turistů na této vodní cestě má výrazně stoupající tendenci a vzhledem ke stále rozšiřující se infrastruktuře a produktové nabídce lze očekávat další rozvoj. Velkou perspektivu má do budoucna také vinařský cestovní ruch především ve spojení s cykloturistikou, pro jeho další rozvoj však bude nutné rozšířit nabídku volně přístupných vinných sklepů, doprovodnou cyklistickou infrastrukturu a rovněž nabídku ubytování ve vinařských obcích. Významnou roli bude mít i nadále náboženská turistika, která je spojena především s poutním místem Velehrad.

➤ Jaké je územní rozložení cestovního ruchu?

Územní rozložení cestovního ruchu, které bylo zjišťováno pomocí vybraných ukazatelů a graficky znázorněno, je značně nerovnoměrné. Největší koncentrace turistických aktivit je v centrech kulturně – poznávacího cestovního ruchu (Strážnice, Uherské Hradiště, Velehrad, Modrá, Buchlovice), dále ve středisku vodní rekreace Tvarožná Lhota a v oblasti Bílých Karpat v okolí Mikulčina vrchu. Jižní část Bílých Karpat je i přes atraktivní prostředí využívána cestovním ruchem podstatně méně.

➤ Jakou pozici má v oblasti druhé bydlení?

Dle vypočtených ukazatelů a jejich porovnání s celorepublikovými hodnotami patří území Slovácka k méně využívaným pro druhé bydlení. Přesto zde můžeme identifikovat tři oblasti s výraznější koncentrací objektů druhého bydlení, jejichž lokalizace koreluje s přírodní atraktivitou území. Jedná se o oblast Chřibů, oblast Mikulčina vrchu v Bílých Karpatech a oblast v okolí přehradní nádrže Lučina. Důvody celkově nižšího využití území pro tuto formu rekreace lze spatřovat v jeho zemědělském

charakteru a také v odlehlejší poloze od velkých center osídlení, která jsou hlavními zdrojovými místy uživatelů objektů druhého bydlení.

➤ Projevuje se z hlediska návštěvnosti sezónnost?

V oblasti Slovácka se projevuje výrazná sezónnost v návštěvnosti, přičemž většina návštěvníků přijíždí v letních měsících. Pouze na území Bílých Karpat a v obcích s lyžařskými sjezdovkami v Chříbech (Břestek, Stupava, Osvětimany) lze zaznamenat dva vrcholy turistické sezóny – letní měsíce červenec, srpen a zimní měsíce leden, únor.

➤ Odkud přijíždí nejvíce návštěvníků a jak dlouhou dobu v regionu stráví?

Velká část návštěvníků má bydliště buď přímo v některém z okresů daného regionu (22 %) nebo v okolních okresech (15,5 %). Poměrně vysoké procento návštěvníků pochází z velkých sídelních aglomerací (Praha 9 %, Brno 5 %, Ostrava 4 %). Cizinců přijíždí do regionu velmi málo. Zlínský kraj je, co se týká podílu zahraničních hostů na celkovém počtu turistů v kraji, na posledním místě mezi kraji v ČR. Jihomoravský kraj je na tom podstatně lépe (je na 3. místě mezi kraji ČR), nicméně většina zahraničních hostů se zde koncentruje do Brna. Nejvíce zahraničních návštěvníků přijíždějících na Slovácko pochází ze Slovenska (29,2 %), Německa (20 %), Nizozemska (18,5 %) a Rakouska (7,7 %). Téměř třetina návštěvníků regionu se nezdrží déle než jeden den. Na dva až tři dny přijíždí 18 % návštěvníků a dlouhodobý pobyt absolvuje 52 % návštěvníků.

➤ Jak jsou koordinovány jednotlivé aktivity v cestovním ruchu?

Na území Slovácka působí již od roku 1999 organizace cestovního ruchu sdružení Region Slovácko, která řídí jednotlivé aktivity v cestovním ruchu a zároveň ve spolupráci s partnerskou destinační agenturou Avedon realizuje konkrétní marketingové činnosti. Koordinace jednotlivých aktivit v cestovním ruchu je však problematická díky rozložení regionu na území dvou krajů. Tento nepříznivý fakt je ještě umocněn absencí spolupráce ze strany Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Ten v rámci svých marketingových aktivit propaguje pod značkou Slovácko pouze jeho hodonínskou část, což může být pro potenciální návštěvníky matoucí.

Pro koordinaci aktivit v cestovním ruchu a jeho úspěšný rozvoj je nezbytné, aby byl do organizace cestovního ruchu zapojen rovněž soukromý sektor. V současnosti je však jeho zapojení nedostatečné, podnikatelé nemají zájem na spolupráci a mnohdy odmítají

poskytovat i nejzákladnější informace o svém podnikání (např. počet lůžek v ubytovacích zařízeních), které jsou potřebné pro informační systémy.

➤ Jaké jsou překážky dalšího rozvoje cestovního ruchu?

V období zvyšujících se požadavků na kvalitu a šíři turistických služeb, lze za hlavní překážku dalšího rozvoje cestovního ruchu na Slovensku považovat právě jejich nižší úroveň a nedostatečnou nabídku (především v oblasti doplňkových služeb, ale také ubytovacích a stravovacích služeb). Rovněž současný nevyhovující stav dopravní infrastruktury (přetíženost hlavních dopravních tahů, absence rychlostních komunikací, nedostatek parkovišť aj.) lze označit za bariéru dalšího rozvoje cestovního ruchu.

Závěrem práce lze říci, že nezaměnitelnost Slovenska, daná zdejším folklórem, zvyky a tradicemi, je v současném globalizujícím se světě, směřujícím k celkové uniformitě, velkou devizou pro cestovní ruch.

Při zpracování diplomové práce se objevila celá řada témat, která by si zasloužila podrobnější prozkoumání, avšak vzhledem k charakteru práce nemohla být více rozpracována. Jedná se například o tyto náměty:

- zhodnotit plnění stanovených cílů sdružením Region Slovakia, které byly definovány v rámci Strategii rozvoje šetrného cestovního ruchu regionu Slovakia v roce 2002
- zpracovat návrh vinařské naučné stezky ve zkoumaném území
- zmapovat a vyhodnotit vývoj druhého bydlení v oblasti Chřibů a Bílých Karpat a srovnat tento vývoj s trendy v ostatních regionech Česka
- popsat střety ekonomických zájmů s potřebou ochrany životního prostředí ve zkoumaném území
- navrhnout jinou variantu vedení silnice R 55 v její jižní části

POUŽITÁ LITERATURA A OSTATNÍ ZDROJE

- ATTIL, P., NEJDL, K. (2004): Turismus I. Vysoká škola hotelová v Praze, Praha, 178 s.
- BIČÍK, I. a kol. (2001): Druhé bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 168 s.
- BÍNA, J. (2001): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR. MMR, Praha, 23 s.
- BUDÁK, F. (2002): Postavení lázeňství v transformačním období české společnosti. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 90 s.
- ČERTÍK, M. a kol. (2001): Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení. OFF s.r.o., Praha, 352 s.
- DAVID, P., DOBROVOLNÁ, V., SOUKUP, V. (2006): Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Slovácko – Uherskohradištsko. S & D, Praha, 120 s.
- DAVID, P., DOBROVOLNÁ, V., SOUKUP, V. (2005): Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Chřiby. S & D, Praha, 136 s.
- DAVID, P., DOBROVOLNÁ, V., SOUKUP, V. (2005): Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Slovácko – Hodonínsko. S & D, Praha, 136 s.
- DOHNAL, V., KOLÁŘ, O., PŘIKRYL, F., ŘÍMAN, J. (1985): Rajonizace cestovního ruchu. Merkur, Praha, 168 s.
- DRAHOŠOVÁ, A. (2002): Rozvoj cestovního ruchu v oblasti Jeseníků a Javornického výběžku. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 156 s.
- DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. (2004): Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Fortuna, Praha, 208 s.
- FIALOVÁ, D. (2000): Transformace druhého bydlení (v zázemí Prahy). Disertační práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 136 s.
- FORET, M., FORETOVÁ, V. (2001): Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Grada Publishing, spol. s r. o., Praha, 180 s.
- FRANCOVÁ, E. (2003): Cestovní ruch. Univerzita Palackého, Olomouc, 120 s.
- GOLDOVÁ, D. (2004): Cestovní ruch v okrese Znojmo. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 128 s.
- HESKOVÁ, M. a kol. (2006): Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha, 224 s.

- HESKOVÁ, M., ŠITTLER, E., DVOŘÁK, D. (2004): Recenzovaný sborník referátů z 9. mezinárodní konference na téma: Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství. Jihočeská univerzita, České Budějovice, s. 204
- HOLEČEK, M., MARIOT, P., STRÍDA, M. (2001): Zeměpis cestovního ruchu. ČGS s.r.o., Praha, 104 s.
- HORNER, S., SWARBROOKE, J. (2003): Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Grada Publishing, a.s., Praha, 488 s.
- HRALA, V. (1994): Geografie cestovního ruchu. VŠE, Praha, 128 s.
- INDROVÁ, J. a kol. (2007): Cestovní ruch – základy. Oeconomica, Praha, 119 s.
- JAKUBÍKOVÁ, D., JEŽEK, J., PAVLÁK, M. (1995): Cestovní ruch. ZČU, Plzeň, 284 s.
- JETMAR, M. (2007): Cestovní ruch v příhraničních oblastech. Vysoká škola hotelová, Praha, 122 s.
- KOPŠO, E. a kol. (1992): Geografia cestovního ruchu. SPN, Bratislava, 330 s.
- KOTRBA, M. (1968): Rajonizace cestovního ruchu v ČSSR. Merkur, Praha, 244 s.
- KOWALCZYK, A. (2000): Geografia turystyki. Naukowe PWN SA, Warszawa, 288 s.
- KUČA, P., MÁJSKY, J., KOPEČEK, F., JONGEPIEROVÁ, I. (1992): Chráněná krajinná oblast Biele - Bílé Karpaty, Ekológia, Bratislava, 385 s.
- LANGHAMMEROVÁ, J. (2001): Lidové kroje z České republiky. Lidové noviny, Praha, 264 s.
- LEW, A. A., HALL, C. M., WILLIAMS, A. M. (2004): A companion to Tourism. Blackwell, 622 s.
- MARIOT, P., MÜLLEROVÁ, V. (1992): Zeměpis cestovního ruchu. SPN, Praha, 183 s.
- MARIOT, P. (1983): Geografia cestovního ruchu. Veda, Bratislava, 252 s.
- MACKOVČIN, P., JATIOVÁ, M. a kol. (2002): Zlínsko – Chráněná území ČR II. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 376 s.
- MIRVALD, S. a kol. (1996): Geografie cestovního ruchu. ZČU, Plzeň, 130 s.
- NASAVRCKÁ, M. (2007): Trendy rozvoje cestovního ruchu v okrese Náchod. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 107 s.
- NEVESELÁ, K. (2006): Problematika rozvoje cestovního ruchu v CHKO Bílé Karpaty. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 126 s.

- NIEDERLE, L. a kol. (1923): Moravské Slovensko; svazek 1, díl I. Národopisná společnost československá, Praha, 399 s.
- PALATKOVÁ, M. (2006): Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Grada Publishing, a.s., Praha, 341 s.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 448 s.
- PLOCEK, J. (2003): Hudba středovýchodní Evropy. Torst, Praha, 125 s.
- PODHORSKÝ, M. (2006): Průvodce na cesty – Zlínský kraj. freytag & berndt, Praha, 160 s.
- POUROVÁ, M. (2002): Agroturistika. Česká zemědělská univerzita, Praha, 124 s.
- QUITT, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. *Studia geographica* 16. ČSAV, Brno, 73 s.
- RYGLOVÁ, K. (2007): Cestovní ruch – soubor studijních materiálů. KEY Publishing s.r.o., Ostrava, 82 s.
- SEČKOVÁ, L. (2007): Slovácko a Moravští Slováci – pokus o vymezení pojmu. Diplomová práce. Katedra geografie PřF UP, Olomouc, 69 s.
- Společenskovední sborník pro moravsko-slovenské pomezí Slovácko 2005, Slováké muzeum, Uherské Hradiště, 2006, 380 s.
- Společenskovední sborník pro moravsko-slovenské pomezí Slovácko 1999, Slováké muzeum, Uherské Hradiště, 2000, 334 s.
- STOCKMANN, J. (2003): Vliv periferní a příhraniční polohy na rozvoj mikroregionu (příklad: Moravské Kopanice). Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 120 s.
- ŠULCOVÁ, K. (2004): Cestovní ruch a druhé bydlení na Jablonecku. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 115 s.
- ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L., ŠÍP, J. (2001): Geografie cestovního ruchu. Karolinum, Praha, 230 s.
- TOUŠEK, V., SMOLOVÁ, I., FŇUKAL, M., JUREK, M., KLAPKA, P. (2006): Česká republika – Portréty krajů. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 136 s.
- TOMANOVÁ, E. (2007): Cestovní ruch v Českém lese. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 138 s.
- TRNKOVÁ, O., SLÁMOVÁ, D., WICHSOVÁ, M., POSPÍŠIL, F. (1995): Území a cestovní ruch. VŠE, Praha, 96 s.

- VACH, O. (2007): Možnosti rozvoje cestovního ruchu v Orlických horách. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 104 s.
- VÁŠKO, M. (2002): Cestovní ruch a regionální rozvoj. Oeconomica, Praha, 96 s.
- VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. a kol. (2004): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 286 s.
- VÁGNER, J. (1994): Současný stav a perspektivy rekreace na Berounsku (se zaměřením na individuální krátkodobou rekreaci a region Hostomicko). Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 96 s.
- VENCÁLEK, J. (2004): Zlínský kraj – genius loci. Ostravská univerzita, Ostrava, 202 s.
- VENCÁLEK, J. a kol. (1999): Slovácko – geografie místního regionu pro základní školy. Olza, Český Těšín, 112 s.
- VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M. (2007): Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. Masarykova univerzita, Brno, 98 s.
- VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M. (2006): Základy cestovního ruchu. Masarykova univerzita, Brno, 119 s.
- WOKOUN, R., VYSTOUPIL, J. (1987): Geografie cestovního ruchu a rekreace I. SPN, Praha, 250 s.

Statistické ročenky, datové zdroje

- Databáze Informačního systému katastru nemovitostí. ČÚZK, Praha, 2005
- Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 I. díl. ČSÚ, Praha, 2006, 762 s.
- Ročenka cestovního ruchu, ubytování a pohostinství 2006. magCONSULTING, Praha, 2006, 218 s.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1980 v okrese Hodonín. Okresní oddělení ČSÚ, Hodonín, 1982, 136 s.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1980 v okrese Uherské Hradiště. Okresní oddělení ČSÚ, Uherské Hradiště, 1981, 145 s.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Hodonín. Okresní statistická správa, Hodonín, 1992, 173 s.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Uherské Hradiště. Okresní statistická správa, Uherské Hradiště, 1992, 200 s.
- Statistický lexikon obcí ČR 1992. ČSÚ ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Praha, 1994, 995 s.

Statistický lexikon obcí ČR 2005. ČSÚ ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Praha, 2005, 1358 s.

Mapové podklady

Atlas cestovního ruchu České republiky. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2006, 157 s.

Atlas pro volný čas. Kartografie Praha, Praha, 2001, 116 s.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR. Geografický ústav Československé akademie věd, Brno, 1992, 86 s.

Jihomoravský kraj – cykloturistická mapa 1 : 200 000. Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno, 2007

Školní atlas České republiky, Kartografie Praha, Praha, 2000, 32 s.

Turistická mapa Slovácko – Bílé Karpaty 1 : 50 000. SHOCart, Vizovice, 2003

Turistická mapa Slovácko – Chřiby 1 : 50 000. SHOCart, Vizovice, 2003

Novinové články

Hrady a zámky: lidé žádají atrakce. Okno do kraje. 30. 8. 2008, s. 11

KAPINUS, O. (2006): Zájem o Slovácko mají také Slováci a Němci. Slovácké noviny. 3. 2. 2006, s. 3

Lyžařská běžecká trasa v Chřibech dostane injekci z evropských fondů. Slovácký deník. 1. 2. 2008, s. 4

MATYÁŠ, Z. (2008): Na krále se přijeli podívat i Japonci. MF Dnes. 26.5.2008, s. C3

MERHAUT, K. A KOLEKTIV LEA. (2008): Království za koně: Co vše vás čeká během dovolené na ekofarmě? Hospodářské noviny – INmagazín. 16. 7.2008, s. 4

SALČÁK, V. (2004): Region Slovácko: Spolupráce se musí zlepšit. Slovácké noviny. 4. 6. 2004, s. 3

TVRDOŇ, M. (2004): Turisté mají o Slovácko zájem. MF Dnes. 10. 1. 2004, s. C2

TVRDOŇ, M. (2006): Slovácko láká turisty na tradiční jistoty. Právo. 10. 1. 2006, s. 11

VÍTEK, Š. (2007): Čas kol přichází: Kam se vydat na cyklovýlet v Čechách a na Moravě. Hospodářské noviny – INmagazín. 28. 3. 2007, s. 10

ZÁMEČNÍK, M. (2008): Na Slovácku najdete cykloturistické ráje. Slovácký deník. 3. 6. 2008, s. 2

Propagační materiály

Akce 2008. Město Uherské Hradiště, 2007, 20 s.

Cykloturistika jižní Moravy. Jihomoravský kraj, 2007, 29 s.

Jižní Morava – relaxační. Jihomoravský kraj, 2007, 39 s.

Krajem vína – to nejlepší z vinařské turistiky na jižní Moravě. Národní vinařské centrum, 2007, 80 s.

Krajem vína – průvodce po vinařstvích a vinných sklepech na jižní Moravě. Národní vinařské centrum, 2007, 45 s.

Léto plné rozmanitosti. Zlínský kraj, 2007, 27 s.

Lyžování pro každého. Zlínský kraj, 2007, 23 s.

Přehled turistických aktivit a atraktivit. Zlínský kraj, 2006, 47 s.

Slovácko. Hodonín, Kyjov, Strážnice, Veselí nad Moravou, Čejkovice, 2007, 15 s.

Turistický průvodce regionem Ve víru barev a chutí. Zlínský kraj, 2006, 51 s.

Internetové zdroje

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [<http://www.ochranaprirody.cz> 21. 1. 2008]

Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava [<http://www.ccrjm.cz> 15. 6. 2008]

Centrála cestovního ruchu Východní Moravy [<http://www.ccr.vychodni-morava.cz> 15. 6. 2008]

Cyklisté vítáni [<http://www.nakole.cz/cyklistevitani> 17. 6. 2008]

Časopis COT Business [<http://www.cot.cz> 21. 6. 2008]

České dráhy [<http://www.cd.cz> 6. 2. 2008]

Český statistický úřad [<http://www.czso.cz> 9. 3. 2008]

Doležálek, J.: Slovácko: region s identitou, samospráva bez identity

[<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=280> 28. 2. 2008]

Euroregion Bílé Karpaty [<http://www.erbbk.sk> 26. 6. 2008]

Euroregionu Pomoraví-Zahorie-Weinviertel [<http://www.euregio-weinviertel.org> 27. 6. 2008]

Fondy evropské unie [<http://www.strukturalni-fondy.cz> 27. 6. 2008]

Geografie cestovního ruchu [<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html> 17. 1. 2008]

Hipoturistika na Východní Moravě [<http://www.hyje.cz> 12. 7. 2008]

Internetová prezentace Klubu sportu a kultury Vlčnov [<http://www.jizdakralu.vlcnov.cz> 3. 3. 2008]

Internetová prezentace vinného sklepa [<http://www.vinny-sklep.com> 3. 8. 2008]

Mapový portál [<http://www.supermapy.atlas.cz> 8. 3. 2008]

Matice svatohostýnská [<http://www.hostyn.cz> 12. 7. 2008]

Městský úřad Strážnice [<http://www.straznice.cz> 3. 8. 2008]

Ministerstvo pro místní rozvoj [<http://www.mmr.cz> 20. 7. 2008]

Mikroregion Bojkovsko [<http://www.mikroregion-bojkovsko.cz> 19. 4. 2008]

Mikroregion Strážnicko [<http://www.straznicko.cz/> 29. 5. 2008]

Moravské vinařské stezky [<http://www.vinarske.stezky.cz> 12. 6. 2008]

Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy [<http://www.cyklostrategie.cz> 29. 6. 2008]

Národní vinařské centrum [<http://www.vinarskecentrum.cz> 14. 6. 2008]

Obecní úřad Buchlovice [<http://www.buchlovice.cz> 3. 8. 2008]

Obecní úřad Velehrad [<http://www.velehrad.cz> 3. 8. 2008]

Obecní úřad Žitková [<http://www.zitkova.cz> 3. 8. 2008]

Portál vinařských informací [<http://www.wineofczechrepublic.cz> 13. 6. 2008]

Portál volnočasových aktivit [<http://www.kudyznudy.cz> 17. 6. 2008]

Prezentace zámku Buchlovice [<http://www.zamek-buchlovice.cz> 3. 8. 2008]

Regionální informační portál Zlínského kraje [<http://www.zlinskykraj.net> 19. 1. 2008]

Regionální informační servis [<http://www.risy.cz> 30. 6. 2008]

Státní agentura CzechTourism [<http://www.czechtourism.cz> 14. 7. 2008]

Turistický informační portál Baťova kanálu [<http://www.batacanal.cz> 1. 6. 2008]

Turistický informační portál Jihomoravského kraje [<http://www.jizni-morava.cz> 25. 3. 2008]

Turistický informační portál Regionu Slovácko [<http://www.slovacko.cz> 27. 4. 2008]

Turistický informační portál Zlínského kraje [<http://www.vychodni-morava.cz> 18. 3. 2008]

Vlivy cestovního ruchu na geografické prostředí [[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKBFB5QR2S/\\$FILE/Vlivy_cestovniho_ruchu_na_geograficke_prost_redi.doc](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKBFB5QR2S/$FILE/Vlivy_cestovniho_ruchu_na_geograficke_prost_redi.doc) 16.2.2008]

Ostatní zdroje

Akční plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Slovácko. Sdružení Region Slovácko, 2007

Program rozvoje cestovního Zlínského kraje. Institut Rozvoje Podnikání, s. r. o., 2003

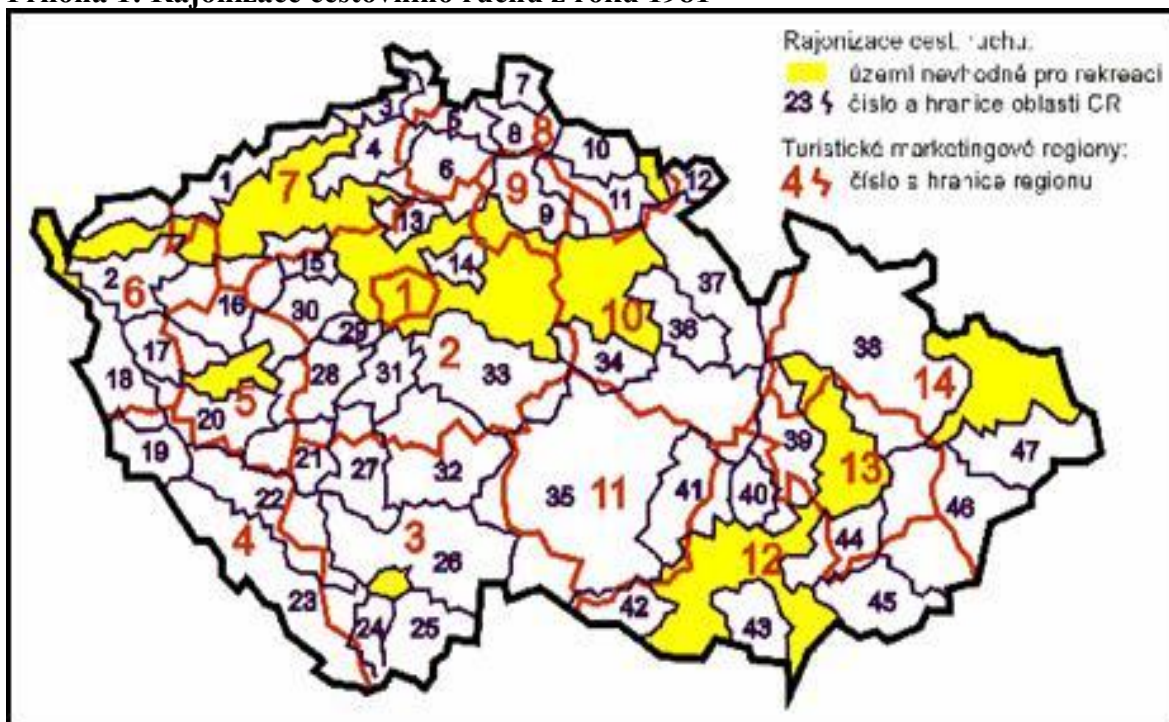
Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2007 – 2013, DHV CR, Eurovision, 2007

Strategie rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2002, DHV CR, Eurovision, 2002

Strategie rozvoje šetrného cestovního ruchu regionu Slovácko. ARC Mikulov, 2002

PŘÍLOHY

Příloha 1: Rajonizace cestovního ruchu z roku 1981

1. Krušnohoří	17. Stříbrsko	33. Posázaví
2. Západočeské lázně	18. Český les	34. Železné hory
3. České Švýcarsko	19. Chodsko	35. Českomoravská vrchovina
4. České středohoří	20. Přešticko – Nepomucko	36. Povodí Orlice
5. Lužické hory	21. Blatensko	37. Orlické hory
6. Doksy a okolí – Máchův kraj	22. Pošumaví	38. Jeseníky
7. Frýdlantsko	23. Šumava	39. Drahánská vysočina
8. Jizerské hory	24. Horní Vltava	40. Moravský kras
9. Turnovsko – Český ráj	25. Kaplicko	41. Podhorácko
10. Krkonoše	26. Jihočeské rybníky	42. Podyjí
11. Podkrkonoší	27. Střední Vltava	43. Pavlovské vrchy
12. Broumovsko	28. Brdy	44. Chřiby
13. Mělnicko	29. Dolní Berounka	45. Slovácko
14. Staroboleslavsko	30. Křivoklátsko	46. Valašsko
15. Džbán	31. Dolní Vltava	47. Beskydy
16. Jesenicko – Žluticko	32. Tábořsko	

Zdroj: Strategie rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2002

Příloha 2: Turistické regiony a turistické oblasti ČR

Zdroj: www.czechtourism.cz

Příloha 3: Nejznámější akce v regionu Slovácko

měsíc	akce
Květen	Jízda králů - Vlčnov, Kunovice, Kyjov, Skoronice
	Dětský folklórní festival "Dětská Strážnice" ve Strážnici
	Folklórní festival "Senioři" v Petrově
	Soutěž o nejlepšího tanečníka verbuňku Dolňácka v Kyjově a ve Starém Městě
	Otevírání plavební sezóny na Baťově kanálu
	Mezinárodní soutěž malých dechových orchestrů "Zlatá křídlovka" v Hodoníně
	Hody - Dolní Němčí, Pitín
Červen	Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici
	Mezinárodní dětský folklórní festival "Štěpy" ve Veselí nad Moravou
	Mezinárodní dětský folklórní festival "Kunovské léto" v Kunovicích
	Festival folkové hudby "Strážnické dotyky" ve Strážnici
	Mezinárodní hudební festival "Concentus Moraviae" v Kyjově
	"Kosecké písně" v Buchlovicích
	Hody - Hovorany, Starý Poddvorov
Červenec	Letní filmová škola v Uherském Hradišti
	Hornácké slavnosti ve Velké nad Veličkou
	Kopaničářské slavnosti ve Starém Hrozenkově
	Dolňácké slavnosti písní a tanců v Hluku
	Mezinárodní folklórní festival ve Svatobořicích-Mistříně
	Mezinárodní festival dechových hudeb v Ratíškovicích
	Slavnosti bratrství Čechů a Slováků na Velké Javořině
	Festival česneku na zámku v Buchlovicích
	Koncert lidí dobré vůle na Velehradě
	Hody - Radějov, Tvarožná Lhota, Věteřov, Želetice

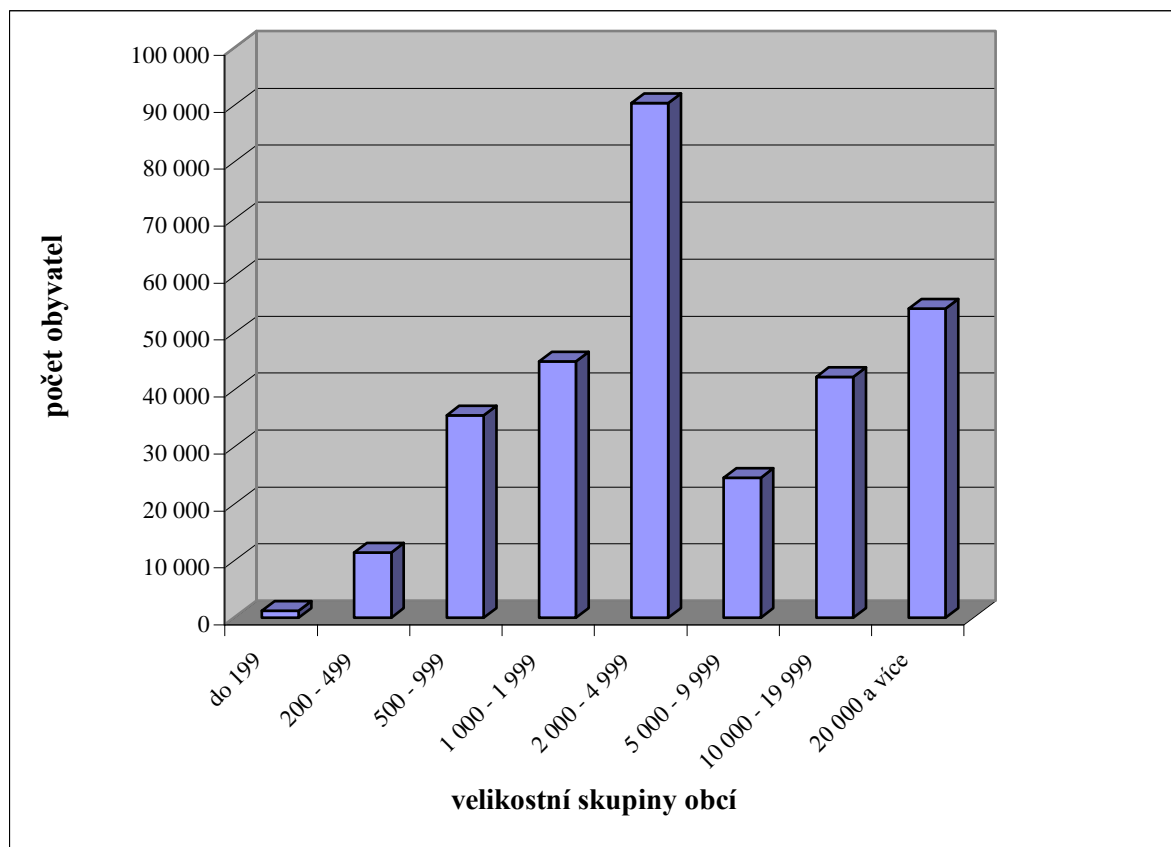
Zdroj: Turistický průvodce regionem Slovácko „Ve víru barev a chutí“

Příloha 3: Nejznámější akce v regionu Slovácko

Srpen	Národopisná slavnost "Slovácký rok" v Kyjově
	Národopisný festival Kyjovského Dolňácka v Miloticích
	Folklórní festival "Ozvěny Hornácka" ve Velké nad Veličkou
	Kyjovské letní slavnosti v Kyjově
	Svatovavřínecké slavnosti v Hodoníně
	Mezinárodní přehlídka dechových hudeb "Na veselském rynečku" ve Veselí nad Moravou
	Festival dechových hudeb "Pod slováckým vinohradem" v Dubňanech
	Škola lidového tance v Kunovicích
	Hody - Čejkovice, Mikulčice, Prušánky
Září	Slovácké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti
	Zamykání Baťova kanálu
	Hody - Dolní Bojanovice, Jalubí, Kostelec, Kunovice, Ostrožská Nová Ves, Petrov, Staré Město, Uherské Hradiště
Říjen	Festival hudebních nástrojů lidových muzik v Uherském Hradišti
	Hody - Boršice, Dubňany, Jarošov, Ježov, Kněžpole, Louka, Nedakonice, Osvětimany, Polešovice, Ratíškovice, Spytihněv, Uherský Ostroh, Vracov, Ždánice
Listopad	Mezinárodní festival filmů o životním prostředí a lidských právech "Týká se to také tebe" v Uherském Hradišti
	Hody - Bílovice, Blatnice pod sv. Antonínkem, Březolupy, Buchlovice, Hrubá Vrbka, Kyjov, Milotice, Mutěnice, Strážnice, Vnorovy
Únor - březen	Festival masopustních tradic "Fašank" ve Strání

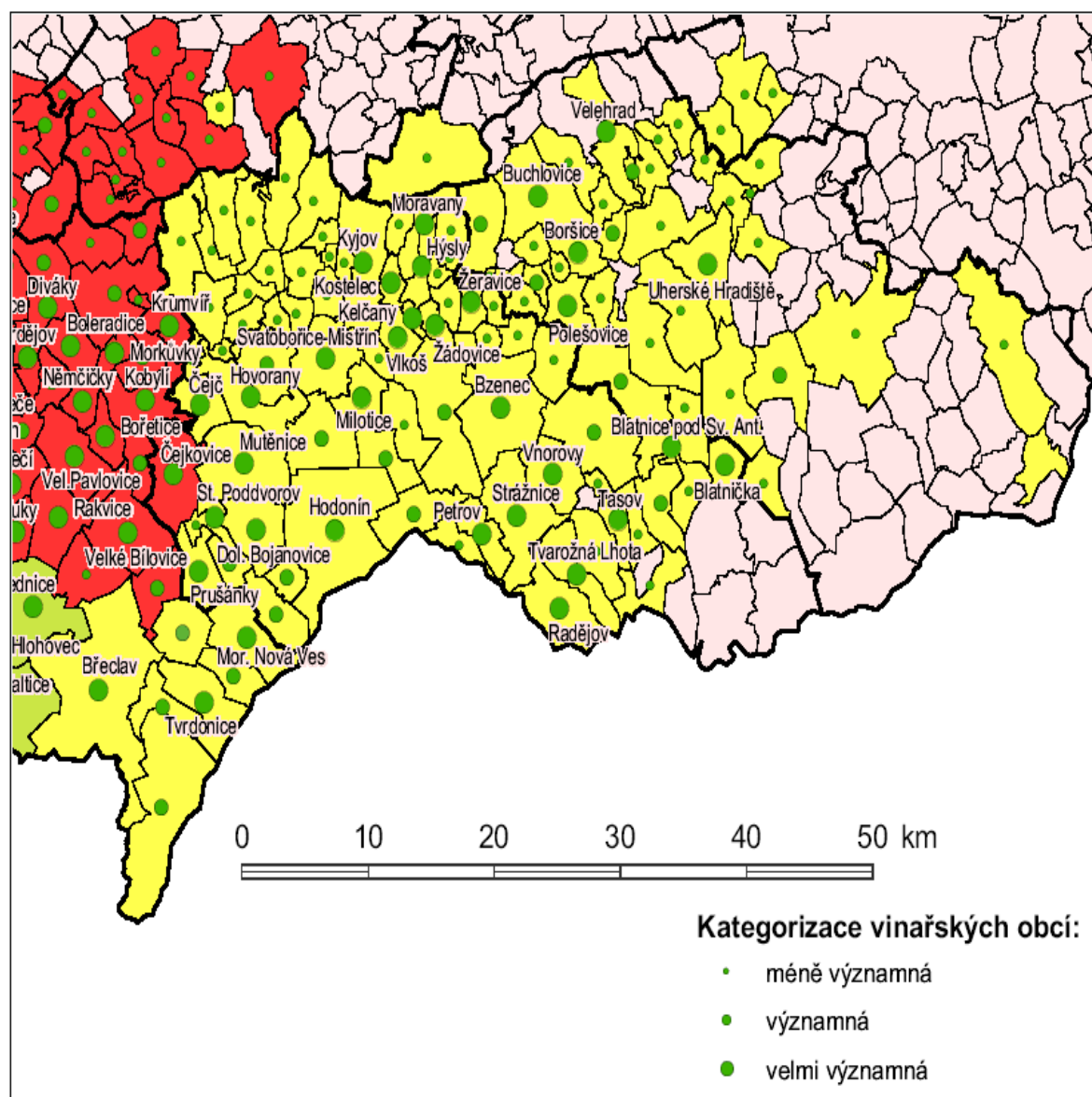
Zdroj: Turistický průvodce regionem Slovácko „Ve víru barev a chutí“

Příloha 4: Velikostní struktura obcí regionu Slovácko v r. 2001

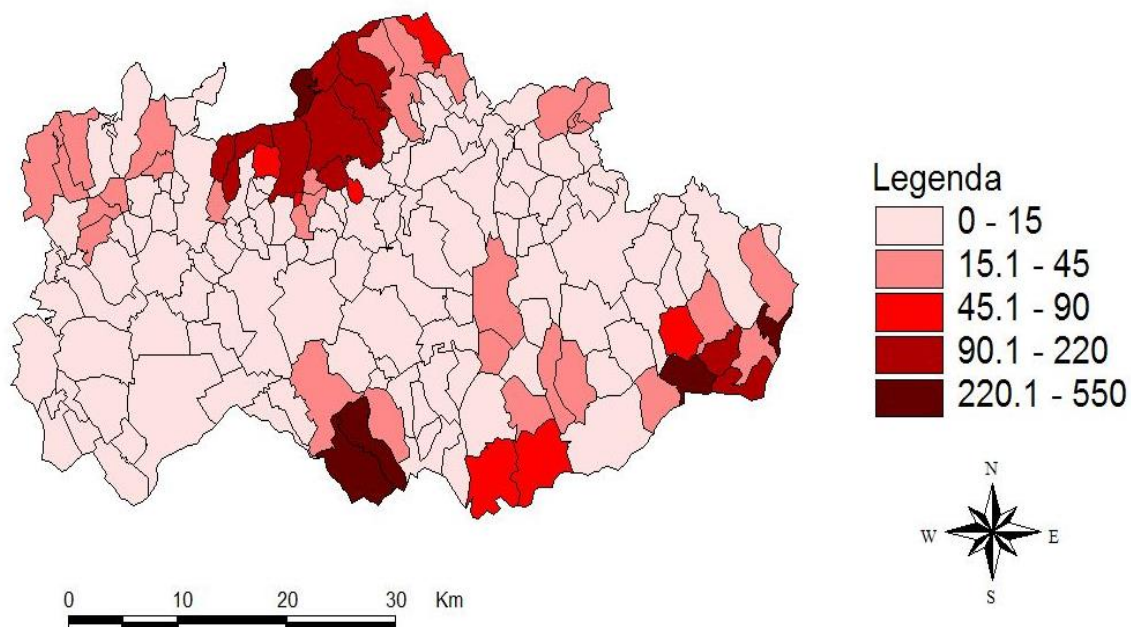
Zdroj: SLDB 2001

Příloha 5: Kategorizace obcí dle významu pro vinařskou turistiku

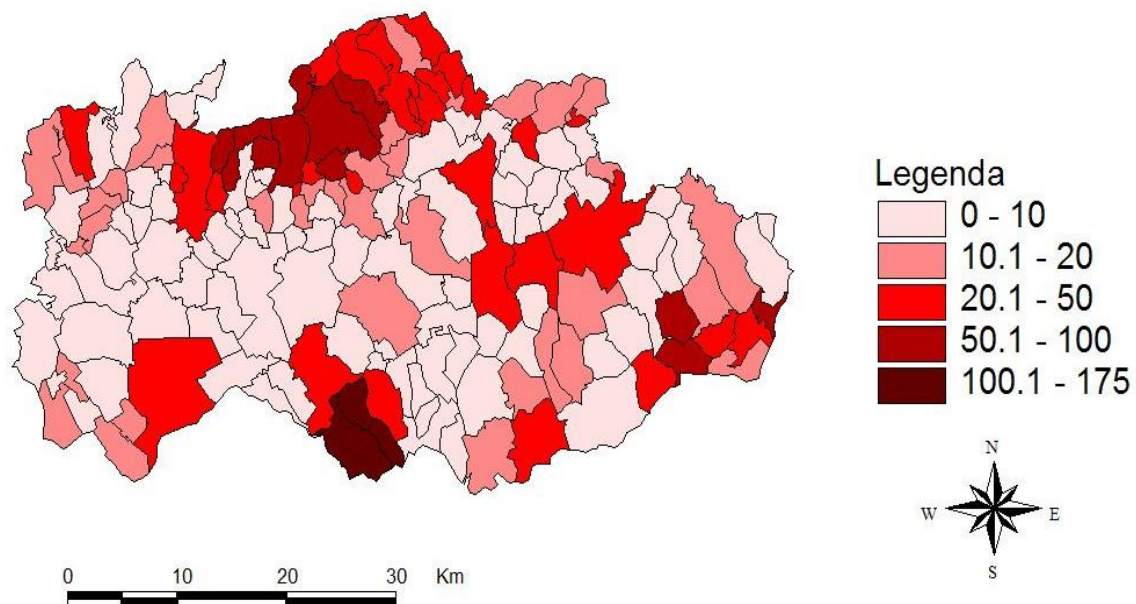
Zdroj: Atlas cestovního ruchu České republiky 2006

**Příloha 6: Počet potenciálních rekreantů v RO na 100 obyvatel v obcích regionu
Slovácko**

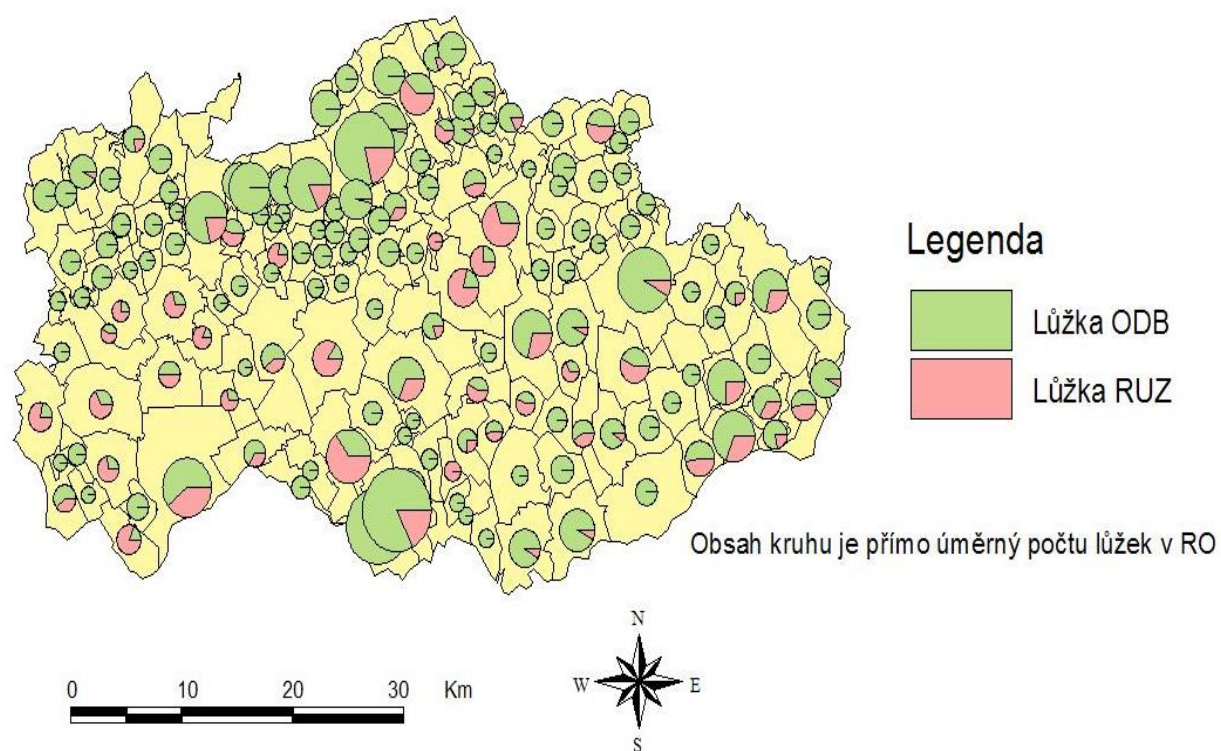
Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál Zlínského kraje, informačního portálu Úplný průvodce Slováckem, Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

Příloha 7: Počet potenciálních rekreatantů v RO na 1 km² v obcích regionu Slovácko (rekreační zatíženost)

Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál Zlínského kraje, informačního portálu Úplný průvodce Slováckem, Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

Příloha 8: Struktura lůžkové kapacity RO v obcích regionu Slovácko

Zdroj: ČSÚ 2007, Turistický informační portál Zlínského kraje, informačního portálu Úplný průvodce Slováckem, Statistický lexikon obcí ČR 2005, Databáze ČÚZK 2005

Příloha 9: Dotazník pro starosty obcí v regionu Slovácko

Název obce:

1. Domníváte se, že Vaše obec má turistům co nabídnout, je pro ně atraktivní?
(ohodnoťte pomocí stupnicí 1 až 5, přičemž 1 znamená velmi atraktivní, 5 málo atraktivní)

2. Zhodnoťte vybavenost Vaší obce z následujících hledisek:

(1 – velmi dobrá, 2 – dobrá, 3 – průměrná, 4 – špatná, 5 – velmi špatná)

- a) ubytovací zařízení
- b) stravovací zařízení
- c) množství a kvalita komunikací
- d) parkoviště
- e) cyklostezky
- f) turistické stezky
- g) zábavní podniky
- h) sportovní plochy
- i) obchody

3. Realizuje nebo připravuje Vaše obec nějaké projekty zaměřené na podporu cestovního ruchu? Pokud ano, čeho se týkají?

4. Jakou formou propagujete Vaši obec?

- a) webové stránky
- b) tištěné propagační materiály
- c) regionální tisk
- d) veletrhy
- e) jiné (uved'te)

5. Zhodnoťte úroveň spolupráce v oblasti cestovního ruchu s následujícími subjekty: (1 – vysoká, 5 – žádná)

- a) s ostatními obcemi
- b) s organizacemi cestovního ruchu (sdružení Region Slovácko, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy, Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava)
- c) se zahraničními obcemi v rámci přeshraniční spolupráce
- d) s podnikatelskými subjekty

6. Získala Vaše obec v poslední době nějaké prostředky z fondů Evropské unie?

Pokud ano, uveďte prosím k jakému účelu.

7. Zhodnoťte zájem turistů o Vaši obec (1 – vysoký, 5 – žádný)

- a) tuzemských
- b) zahraničních

8. V kterých měsících přijíždí nejvíce turistů do Vaší obce?

9. Jakou dobu průměrně stráví turisté ve Vaší obci?

- a) jeden den (bez přenocování)
- b) dva až tři dny
- c) více než 3 dny

10. V čem vidíte největší překážky dalšího rozvoje cestovního ruchu ve Vaší obci?

11. Domníváte se, že vstup ČR do Schengenského prostoru může přispět k rozvoji cestovního ruchu ve Vaší obci?

Příloha 10: Dotazník pro návštěvníky regionu Slovácko
(doplněný o průměrné výsledky; N = 130)

1. Místo Vašeho trvalého bydliště

dle okresů: Uherské Hradiště 23,1 %, Hodonín 14,6 %, Zlín 8,5 %, Brno 5,4 %, Slovensko 5,4 %, Praha 5,4 %, Břeclav 4,6 %, Kroměříž 3,8 %, Přerov 3,8 %, Olomouc 3,1 %, Ostrava 3,1 %, Šumperk 3,1 %, Vyškov 3,1 %, Prostějov 2,3 %, Pardubice 1,5 %, Rakovník 1,5 %, Rakousko 1,5 %, Znojmo 1,5 %, Nový Jičín 1,5 %, Vsetín 1,5 %, Frýdek Místek 1,5 %

2. Plánovaná délka Vašeho pobytu zde

a) 1 den (bez přenocování)	41 %
b) 2 – 3 dny	28 %
c) 4 – 7 dní	22 %
d) více jak 7 dní	9 %

3. V regionu jste:

a) poprvé	26 %
b) podruhé	17 %
c) region navštěvují pravidelně	57 %

4. Rekreatujete se zde:

a) sám/sama	15 %
b) s rodinou	27 %
c) s partnerem/partnerkou	33 %
d) s kamarády	25 %

5. Z jakých zdrojů jste čerpal/a informace při plánování návštěvy tohoto regionu?

a) rodina, příbuzní, známí	28 %
b) z propagačních prospektů	21 %
c) z internetu	38 %
d) z veletrhů	2 %
e) pobyt mi nabídla cestovní kancelář	0 %
f) jsem zde náhodou	0 %
g) jiný způsob – prosím upřesněte: TIC	9 %
regionální televizní vysílání	2 %

6. Jaký je důvod Vašeho pobytu v regionu Slovácko?

- a) poznávací dovolená (návštěva kultur. památek, muzeí, folklórních akcí atd.) 45%
- b) pobytová a sportovní dovolená (pěší turistika, cykloturistika, vodáctví aj.) 32%
- c) návštěva příbuzných, známých 7 %
- d) služební nebo obchodní cesta 5 %
- e) lázeňský pobyt 9 %
- f) nákupy 2 %
- g) oblastí pouze projíždím 0 %
- h) jiný důvod – prosím uveďte:

.....

7. Pokuste se vyjmenovat, co se Vám v regionu Slovácko nejvíce líbí? (př. podmínky pro cykloturistiku, pěkná příroda, nabídka kulturních akcí atd.)

odpověď	počet
památky, folkór, tradice, zvyky	40
pěkná příroda	39
podmínky pro cykloturistiku	36
pohostinní a vlídní lidé	36
Buchlov, Buchlovice	27
vinné sklepy, vinohrady, víno	21
klidné prostředí	10
upravené města a vesnice	9
dobrá informační centra	5
Bařův kanál	5
cimbálovka, dechovka	2

8. Co se Vám během Vašeho pobytu v regionu Slovácko nelíbilo? (př. stav turistického cíle, kvalita určité služby, neupravené náměstí apod.)

odpověď	počet
kvalita silnic, dopravní značení, hustota provozu, nedostatek parkovišť	48
málo autobusových spojů, večerní spoje	21
špatné kempy, vysoké ceny kempů	17
krátká otvírací doba obchodů a památek	12
špatná kvalita sociálního zařízení	9
špatné služby pro cykloturisty (nejsou půjčovny a úschovny kol)	7
nevím, celkově jsem byl spokojen	7
turistické značení, málo upoutávek pro turisty	4
komáři, moc much	2

9. Co v regionu Slovácko postrádáte? (př. zábavní zařízení, informační centra, cykloservis, informace o kulturních akcích atd.)

odpověď	počet
nabídku rychlého občerstvení a tradiční slovácké kuchyně, kavárny, cukrárny, vinárny, otevřené vinné sklepy	39
zábavní zařízení	28
aktivity/atrakce pro děti	17
sportovní zařízení	17
koupaliště, aquapark	12
informační tabule, značení turistických tras, mapy regionu na nádražích	10
více ubytovacích zařízení (kvalitní kemp, nabídka levnějšího ubytování)	9
nic	8
veřejné WC	5
odpočívadla na cyklostezkách	4

10. Která místa jste v regionu Slovácko navštívil/a nebo se chystáte navštívit?

turistický cíl	počet odpovědí
zámek Buchlovice	30
hrad Buchlov	29
Uherské Hradiště	26
Baťův kanál	25
Velehrad	19
Strážnice	19
Uherský Brod	12
vinné sklepy v Petrově	11
Čejkovice	9
Blatnice pod sv. Antonínem	7
Mikulčice	6
Bílé Karpaty	5
Blatnička	3
Milotice	3
Svatobořice-Mistřín	2
Hodonín	2
Modrá	2
Vlčnov	2

11. Máte v úmyslu region Slovácko opět navštívit?

a) určitě ano	52 %
b) spíše ano	27 %
c) spíše ne	9 %
d) určitě ne	3 %
e) nevím	9 %

12. Jak jste do regionu přijel(a):

a) autem	63 %
b) autobusem – linkovým	9 %
c) autobusem – se zájezdem	6 %
d) vlakem	13 %
e) na kole	9 %
e) jinak – prosím upřesněte:	

13. Pohlaví: muž 46,9 %, žena 53,1 %

14. Věk: do 25 let	18 %
26 – 34	29 %
35 – 49	26 %
50 – 59	21 %
60 a více let	6 %

15. Dosažené vzdělání: základní	5 %
střední bez maturity	30 %
střední s maturitou	47 %
vysokoškolské	18 %

Příloha 11: Fotografie

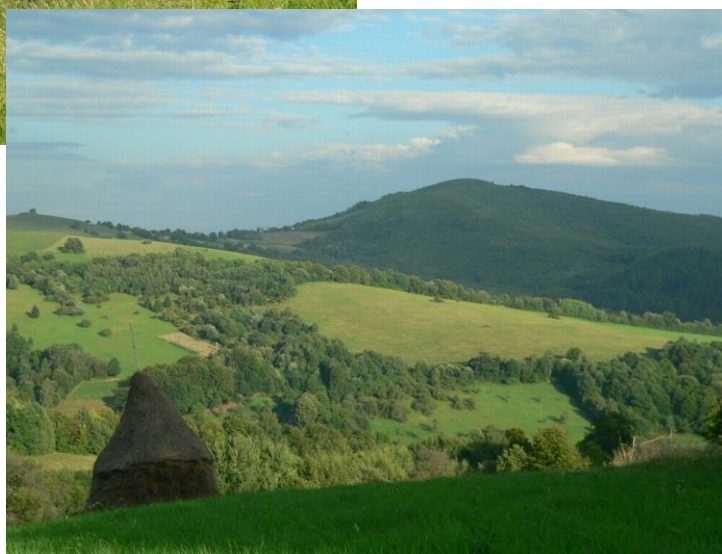
Chříby
Hrad Buchlov

Zdroj: www.buchlovice.cz

Bílé Karpaty

Zdroj: www.zitkova.cz

Lidové kroje

Zdroj: www.jizdakralu.vlcnov.cz

Vinné sklepy, vinohrad

Zdroj: [www. Buchlovice.cz](http://www.Buchlovice.cz),
www.slovacko.cz

Zámek Buchlovice

Zdroj: www.zamek-buchlovice.cz

Velehrad

Zdroj: www.velehrad.cz

Přírodní park Strážnické Pomoraví

Zdroj: www.straznice.cz

